

EVANGÉLIKUS Élet

Te látsz engem
– Kirchentag 2017

Pünkösöd
ünnepe a Fásorban

Sakkparti
Polgár Judittal
az óvodában

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 23-24. szám | 2017. június 18. | Evangélikus.hu

OLVASSA AZ EVANGÉLIKUS ÉLET DIGITÁLIS VÁLTOZATÁT!

Nem kell tárolni, virtuális könyvespolcán bármikor elérí

Ajándékba
is vásárolható

Kiadványát
több eszközön
is elérheti

Pár kattintással
azonnal olvasható,
előfizethető

Megszólalni, megszólaltatni

„Miért félnénk? Miért élénk, ha nem egy álomért?” – éneklik *A Pál utcai fiúk* című musical hősei az idei színházi évad egyik legsikeresebb előadásában. Mi most az *Evangelikus Élet* szerkesztőségében azért az álomért dolgozunk, hogy a pünkösdkor külsejében és tartalmában is megújult egyházi újságunkat továbbra is lelki és szellemi táplálékkal, egyházunk ünnepeivel, izgalmas történetekkel, színes ajánlókkaal töltsük meg.

Második megújult lapszámunkban közöljük a már korábban beharangozott részletes Kirchentag-beszámolót. A legnagyobb németországi protestáns találkozón, amelyen ezúttal a bibliatanulmányok mellett például Obama–Merkel-disputa is várta az érdeklődőket, arra a kérdésre is próbáltak választ találni: merre igazodjon Európa? Magyar evangélikusok azonban nemcsak a Berlinben és Wittenbergben rendezett eseményen fordultak meg a közelmúltban: a reformáció kezdetének jubileumi évében fontos világkonferenciát tartott Rómában a Fokoláre Mozgalom; erről szintén hírt adunk. Az ökumenikus rendezvényen Ferenc pápa a jelenlévők előtt így fogalmazott: „Az egyházak egységéhez hősökre van szükség.”

Ha már hősöknél tartunk, nem feledkezhetünk meg a hétköznapi hősökről sem, például azokról, akik a budavári evangélikus gyülekezet egyedülálló, új barokk

orgonájának felépítésekor arra is szenteltek időt, hogy valóra váltsák egy olyan vak fiatalembernek az álmát, aki még soha nem hallott élőben orgonamuzsikát.

Továbbra is figyeljük és szemlézzük a gyülekezeti újságokat, honlapokat, blogokat, hogy egyházunk hírei, az evangélikus közösségek örömei vagy akár lelkészeink humormorzsái minél többekhez eljussanak. Azt is szeretnénk, ha minden lapszámunkban tudnánk filmet, könyvet, kiállítást ajánlani olvasóinknak, tudatva, mi az, amire „evangélikus szemmel” is érdemes odafigyelni.

Fontosnak tartjuk, hogy a jövő lelkészeit is bemutassuk, hogy az olvasók az ő gondolataikkal, az előttük álló kihívásokkal is találkozzanak oldalainkon. Ezért is közlünk ebben a lapszámunkban is több, őket is érintő, de – reményeink szerint – olvasóink számára is izgalmas interjút.

És ha már a fiatal generáció tagjairól szó esik: az egészen kicsik felé is fordultunk ebben a lapszámunkban, és nemcsak a gyermekoldallal, hanem annak a rendkívül izgalmas óvodai sakkprogramnak a bemutatásával is, amelyet Polgár Judit nemzetközi nagymester, nyolcszoros sakkolimpikon kezdeményezett, egyházunk pedig rögtön az ügy mögé állt.

■ KÉZDI BEÁTA

Kiért ér imádkozni a Facebookon?

Az imádság és az imádat szónak a magyarban azonos a szótöve. De ahogyan a Bibliában olvassuk, korántsem mindegy, hogy kihez szólnak az imádságaink, kit szólít meg az imádatunk. Ezért kelnek

ki a próféták a bálványimádság ellen. Seben Glória írásában arra is választ kapunk, kiért ér imádkozni a Facebookon, ahol oly sokan használják a „pray for...” fordulatot.

34–35. oldal

Fegyver nélkül a világégésben

Hogyan képes helytállni egy hívő keresztény abban a helyzetben, amikor csak úgy maradhat életben, ha ő maga is gyilkol? A rendező, Mel Gibson *A fegyvertelen katona* című filmjében

erre a kérdésre keresi a választ. Doss közlegény története remek példa arra, hogy ha az emberben elég erős a hit, akkor elképesztő tetteket képes véghez vinni.

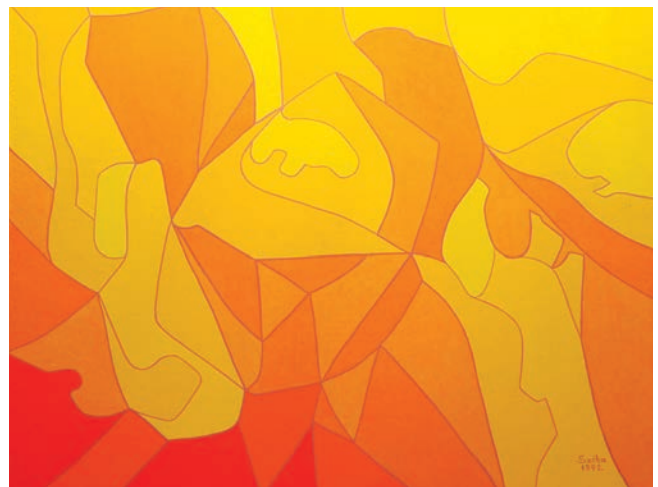
40. oldal

Szita István – egy ismeretlen életmű

Szita István festészeti életművét kevesen ismerik, pedig kiemelkedő a munkássága. Egyházi művei mellett többségben vannak azok a nonfiguratív alkotások, amelyeket dolgozószobájában alkotott, és csak a közeli barátainak mutatott meg. Teológiát végzett, evangélikus lelkészként szolgált, ám 1968-ban eltávolították a lelkészi korból, ezért gyári munkára kényszerült, de eközben is folyamatosan alkotott, majd nyugdíjas éveiben vált igazán aktív művésszé. Tavalyi halálát követően most emlékkiállításra nyílik Budapesten.

39. oldal

Láthatóan evangélikus

Újvári Gyula esztergályos - Zomba. Evangélikusságomat születésemhez tudnám visszavezetni. Mint az itteni evangélikusok többsége, szüleim is Felvidékről, Alsószeliből települtek át Zombára. Én már itt születtem. Az egész családom életvitelét, így az én neveltetésemet is a lutheránusság határozza meg.

Feleségem katolikus, de velem együtt jár ebbe a templomba. Ez a gyülekezet a szimpatikus nekünk, itt jól érezzük magunkat. Szeretjük Zoltán lelkész úr beszédét hallgatni, azt, ahogyan érzékenyen és pontosan elénk tárja a Biblia üzenetét.

Hazafelé menet feleségemmel megvitatjuk, hogy mit jelent a heti üzenet a számunkra.

Én az Istent nem tekintem megfoghatatlannak; vallom, hogy a természetben is, bennem is, mindenben ott van az Úr. Így ha meglátok egy madarat, egy növényt, akkor a teremtmény csodáit látom bennük. Ugyanígy van ez a másik emberrel is: ha felebarátomat nem tudom szeretni, akkor mi értelme van az egésznek? Akkor valami csúsztatás van az életben... Hogyha ezt megérezzük és megértjük, akkor tudunk Istenről beszélni.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

GYÁSZJELENTÉS

„Az igazak pedig örvendeznek és vigadnak Isten előtt, és ujjongnak örömmel.” (Zsolt 68,4)

Drága férjem, édesapánk, nagypapánk, Széll Bulcsú evangélikus lelképásztor június 7-én hazatért Urához, akit egész életében hűségesen, odaadással szolgált. Temetése június 16-án délután 5 órakor lesz a gombai temetőben. Szeretettel kérjük, hogy egy szál virággal búcsúzzunk tőle. Koszorúmegváltásra helyben, a szertartás után lesz lehetőség a bényei evangélikus gyülekezet javára.

Felesége, lányai, vejei, unokái

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy abban a bizonyosságban fordulhatunk hozzád imádságunkban, hogy te életünket, üdvösségünket, javunkat akarod.

Hálát adunk neked mindazért, amit tettél értünk. Életet adtál nekünk, Fiadban megnyitottad előttünk a hozzád visszavezető utat, Szentlelkeddel ébresztetted a benned való hitünket. Könyörgünk, emlékeztess újra és újra szereteted mélységére, kegyelmed gazdagságára. Tarts meg bennünket a veled való szeretetközösség éltető valóságában.

Könyörgünk gyülekezetünkért, egyházad közösségeért. Tartsd megváltott népedet a hit örömeiben. Ajándékozd meg nyitottsággal, találmánysággal, békességgel, hogy közösségeink a bűneink ellenére is betölthessék hivatásukat. Segítsd azokat, akikre a tetteidre, szeretetedre való emlékeztetés szolgálatát bíztad. Segítsd meg népedet, hogy szavainkon, életünkön tükröződjön, hogy élő valóság lehet mindenki számára a veled való közösség ajándéka.

Könyörgünk azokért, akik nem tudtak felismerni mindenható Úrként és szerető Atyaként. Mutasd meg, hogy éppen akkor lelhetünk a legvégső ajándékodra, amikor minden e világi reményünket elveszítettük.

Könyörgünk, Atyánk, országunkért. Kérünk téged a tiszta szándékért, megújuló reménységért, elszánásért mindazok számára, akik kisebb-nagyobb közösségeink életét döntéseikkel befolyásolják.

Könyörgünk, Atyánk, azokért, akik természeti csapásoktól, elnyomatástól, éhségtől, betegségtől szenvednek. Segítsd meg mindazok munkáját, akik a szenvedők fájdalmainak enyhítésén fáradoznak.

Mennyei Atyánk! Szeretetedben, kegyelmedben, életet újító erődben reménykedünk. Köszönjük neked, hogy arra hívsz mindannyiunkat, hogy reménységünk teljességre jusson eljövendő országodban a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Ámen.

Szentháromság ünnepe után 1. vasárnap

1Jn 4,16b-21

Lelki lakatok

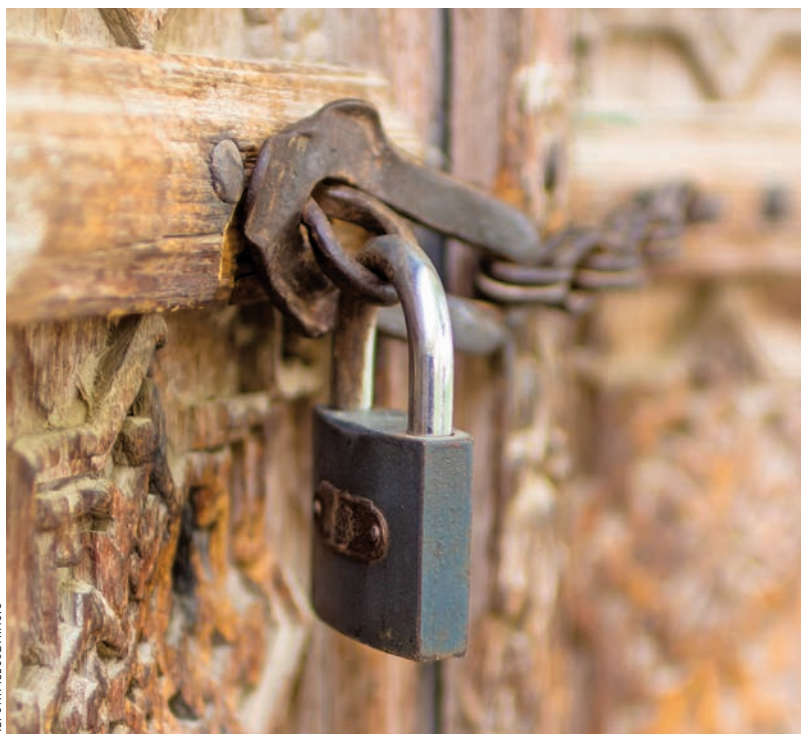
Félelem vagy gyűlölet? A szeretet ellentéte a gyűlölet? Ha az utca emberét megkérdeznénk erről, azt a választ kapnánk, hogy a szeretettel szemben a gyűlölet áll. János levelében azonban a gyűlölet helyett a félelem szerepel. Mennyi félelem van jelen hétköznapijainkban? Gyermekként félünk a sötétben, felnőttként az élet sötétjében. Félünk a büntetéstől, a felelősségtől, az élet értelmetlenségétől. A félelem szorongássá lesz, és elhatalmasodik rajtunk. Egyszerre azt vesszük észre, hogy kiszipolyozott minket a félelem, és a szeretetnek már csak egy talpalatnyi hely maradt bennünk. A félelem sötétje megfojtja a szeretet fényét.

A harag, bánat és gyűlölet lakta szívnek nem lesz békesége, nem lehet megnyugvása, mert folyamatosan háborog. A félelem lakta szív nem tud szeretni. Egyszerű a képlet: gondoljunk egy olyan emberre, akitől félünk, és tegyük fel magunkban a kérdést: szeretjük-e? Akitől félünk, azt egyszerűen nem tudjuk szeretni. A félelem nem enged szeretni. A szorongó érzések, a félelmeink szeretetlenséget szülnék, és bezárják a lelkünket. Ezeket a sebeket csak cipeljük, és ahogy telik az idő, egyre több van belőlük. A lelkünkre „lakatok” kerülnek, amelyekkel ha nem foglalkozunk, előbb-utóbb bezárulnak.

Bátorság, hogy oda merj menni ahhoz, ami zárva van. Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy király. Ez a király meg akarta keresni a birodalmában azt az embert, akit maga mellé tudna venni bizalmasának, tanácsadójának. Azt találta ki, hogy próbára teszi a jelentkezőket, így fog kiderülni, ki erre a legalkalmasabb. Erős és bölcs férfiak sokasága seregett össze – lovagok, írástudók, egyszerű emberek –, hogy bátorságával elnyerje a király bizalmasa címet. A király odavezette az embereket a város kapujának lakatjához, amely hatalmas és nagyon nehéz volt. Soha egyikük sem látott még ekkora lakatot. „Ki képes rá közületek, hogy kinyissa?” – kérdezte a király. Az emberek nagy többsége csóválta a fejét, hogy ez lehetetlen feladat. Voltak, akik szemügre vették, de bevallották, nem tudnak megbirkózni vele. A lakat túl nagy és túl erős. Amikor már a bölcsök is így vélekedtek, a többiek is mind egyetértettek abban, hogy a feladatot nem tudják megoldani. Egyvalaki azonban oda mert menni a lakathoz. Szemügre vette jobbról és balról, körbetapogatta, próbált rajta mozdítani erről is, meg arról is, míg végül elszánta magát, és nagyot lendített rajta. Lám-lám, a lakat kinyílt, mert az ember észrevette, hogy be sem volt kattintva a zár.

„Lelki lakatok”. Hány és hány „zárt lakat” van bennünk, a lelkünkben, az életünkben! A félelem, a szorongás és a gyűlölet mennyi apróbb és nagyobb lakatot zár be bennünk! Az életben nemcsak ahhoz kell bátornak lenni, hogy sárkányfejeket

kaszaboljunk le, hogy őrült vitákba keveredjünk gyűlölettől vezérelve, hanem ahhoz is, hogy oda merjünk lépni ahhoz, ami zárva van. Első lépésként közelebb kell kerülnünk a „lakathoz” és ezzel együtt ahhoz, ami a lakat mögött van. Tele vagyunk fájdalommal, sebzettséggel, gyásszal és bánattal. Félelmeink, szorongásaink folyamatosan dolgoznak, és egyre több „lelki lakatot” zárnak be bennünk és egymásban. Nem merünk odalépni valakihez és megölelni vagy azt mondani neki, hogy „sajnálom” vagy „szeretlek”. Büszkeségünk vagy sértettségünk mindig nagyobb.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Pedig ha ezeket a „lelki lakatokat” szemügre vesszük, ha odafigyelünk önmagunkra és egymásra, akkor a Jézustól tanult szeretet képes minden lakatot kinyitni. A változáshoz az elmélkedés és bölcselkedés nem elég, mozdulatokra, tettekre van szükség. A szeretet legyőzi a félelmet, az önzetlen jézusi szeretet bátorságot ad, hogy oda merjünk lépni ahhoz, ami zárva van.

■ SZLAUKÓ ORSOLYA

Imádkozzunk! Mindenható Istenünk, kérünk, te adj nekünk alázatot és bátorságot, hogy feloldhatatlannak tűnő ellentéteinket rendezni tudjuk egymás között. Kérünk, add nekünk szeretetedet, hogy lelki lakatainkat meg tudjuk nyitni, és így békesség járja át életünket. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 18.) *Így szól az Úr: Oltalmazom, mert ismeri nevemet. Zsolt 91,14 (Jel 3,12; Lk 16,19–31; 1Jn 4,16b–21; Zsolt 13) Fontos a mondat első fele is: „Mivel ragaszkodik hozzám, megmentem őt...”* Kecsegtet a világ sokféle drága kincssel – hírnév, vagyon, elismertség, jó pozíció stb. –, amelyektől az ember úgy gondolja, hogy az életének teljességét várhatja. De a valódi teljes Élet, vagyis az örök életre megmentetés egyedül az Úr kezéből várható! Bárhogyan változik tehát a világ, a gondolkodás, mi ragaszkodjunk őhozzá! Hiszen semmi e világi dolog nem ér fel a menny örömeivel. Ez a kincs nem vész el, minden más porba hull.

Hétfő (június 19.) *Mit is ér a bölcsességük, ha megvetették az Úr igéjét?! Jer 8,9 (1Kor 2,5; ApCsel 4,[1–3]8–21; ApCsel 9,19b–31) Jeremiás keserűen ír az Úr népének írástudóiról, akik büszkén mutogatják, mondogatják, hogy náluk az Úr törvénye. Különleges ajándék, ha ezt elmondhatja egy közösség. És különleges ostobaság, ha közben úgy él, mintha Isten nem lenne ott, és nem látná a gondolataikat, tetteiket. Jeremiás a következményről is beszél: összeomlás. Ahol az Úr szavát csak mondogatják, de arra nem adnak, ne csodálkozzanak, ha nekik sem adatik élet.*

Kedd (június 20.) *Jézus mondja: Nem hagylok titeket árván, eljövök hozzátok. Jn 14,18 (Zsolt 42,7; 2Kor 1,23–2,4; ApCsel 9,32–43) A keresztyénség az Úr visszaérkezését várja – szoktuk mondani. De valahogy mégis sokszor az csapódik le, hogy a fontos események megtörténtek a bibliai korban, Jézusnak és tanítványainak a napjaiban, közöttük. Mi pedig beszélünk azokról a dolgokról, amelyekre ők vártak, vágyakoztak. Jézus igéje örök érvényű igazság: az árvaságból most kell megmenteni téged! Most lehetsz hallótávolságban! Hozzád készül eljönni, mert szükséged van rá, és ő kész veled menni – ha vezethet!*

Szerda (június 21.) *Mivel [Krisztus] is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek. Zsid 2,18 (Zsolt 22,2; Ez 3,22–27; ApCsel 10,1–23a) Ismer bennünket a mi Urunk. Az életét kellett, hogy odaáldozza értünk, mert magunk nem tudunk hazatalálni a menny Urához! Ő pedig azt akarja, hogy hazataláljunk! Ismeri gyengeségeinket. Tudja, mennyiszor kell szégyellnünk magunkat előtte, mert gyermekeiként is sokszor megsértjük az ő szentségét szavainkkal, gondolatainkkal, tetteinkkel. Ő azt várja, hogy ha baj van, fussunk hozzá, s bízunk szeretetében: annak minden kísértés és elbukás feletti hatalma van!*

Csütörtök (június 22.) *Akár esztek tehát, akár isztok, vagy bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek! 1Kor 10,31 (5Móz 6,11–12; Jn 21,15–19; ApCsel 10,23b–33) Micsoda különleges ajándék, kiváltság ez! Választott nép vagytok! Meghívtak Krisztusban az Úr mennyei lakomájára! Arra hívott el, hogy megmutassa rajtatok dicsőségét! A mindenkori tanítvány szemébe néz, és kijelenti: ti lesztok azok, akiken keresztül az Isten megmutatja a maga dicsőségét! Ő hívott el erre, ő választott ki erre, s nem érdemeink szerint, hanem szeretete szerint. Ez a szeretet lesz a meggyőző erő, hogy igyekezzünk mindent az ő dicsőségére cselekedni.*

Péntek (június 23.) *Légy segítségül reggelenként, szabadítónk a nyomorúság idején! Ézs 33,2b (Ef 3,20–21; Jer 20,7–11; ApCsel 10,34–48) Amikor nagy terheket hordozunk, nehéz feladatokkal nézünk szembe, akkor nehezen indul a reggel. Nehezen szedjük össze a lelkesedésünket, sőt talán csak sodornak az események magukkal. Azonban nem a hit magabiztossága és hegyeket mozgató bátorsága jogosít fel arra, hogy az Úr elé érkezzünk, hanem az, hogy ő ott van. Nem azért panaszolhatom el terheimet, mert már nem bírom magamban tartani, hanem mert ő az én mennyei Atyám, aki meghallgat, és akinél már készen van a segítség, a megoldás, a szabadulás. Akkor is, ha én éppen most nem látom és nem értem. Lehetek egyszerűen csak ott előtte, és kérhetem: légy segítségül! Ő tudja, mit kell tennie.*

Szombat (június 24.) *Istenem, ne maradj csendben, ne hallgass, és ne légy tétlen, Istenem! Hiszen háborognak ellenségeid, gyűlölőid fenn hordják fejüket. Zsolt 83,2–3 (Lk 1,73–74; Lk 1,57–67[68–75]76–80; ApCsel 11,1–18) Az Úr ellensége nem alszik, és nem fárad bele a gyűlöletbe, a rettentésbe, gáncsolásba. Azonban nem az Urat rettentí és gáncsolja, hanem bennünket! Nem emberek ellen van hadakozásunk. A Gonosz pedig nagyobb nálunk, ne áltassuk magunkat, hogy erős hitünkkel és akarattal majd mi legyőzzük, távol tartjuk! Őt az Úr győzi le, ő tartja távol – ezért hitünk ereje is az Úr. Ha ő szól, elhallgat a sátán, megfut az ellenség – úgy, ahogyan ő akarja. Jó dolog naponta feladni önmagunkat Istenünk kezében, mert ő időben érkezik majd, és hatalommal cselekszik üdvösségünkre.*

■ BLATNICZKY JÁNOS DÁNIEL

HIRDETÉS

Meghívó tanévzáróra. *„Aki pedig mindent megtehet sokkal bőségesebben, mint ahogy mi kérjük vagy gondoljuk, a bennünk munkálkodó erő szerint: azé a dicsőség az egyházban Krisztus Jézus által nemzedékről nemzedékre, örökkön örökké.” (Ef 3,20–21) Az Evangélikus Hittudományi Egyetem június 23-án, pénteken 14.30-kor tartja tanévzáró istentiszteletét és ünnepi ülését a budapest-zuglói evangélikus templomban (Budapest XIV., Lócsei út 32.). Az istentisztelet igehirdetői*

szolgálatát dr. Jutta Hausmann egyetemi tanár végzi. Az ünnepi ülés rendje: megnyitó • rektori beszéd • diplomák átadása • Sándor Jenő doktoravatása • jubileumi oklevelek átadása • a Dr. Sólyom Jenő Alapítvány beszámolója • bejelentések, köszöntések • Himnusz. Közreműködik: dr. Finta Gergely (orgona), az egyetem énekkarát Fekete Anikó vezényli. Ünnepeinkre szeretettel meghívjuk.

DR. SZABÓ LAJOS REKTOR

Pünkösöd ünnepe a Fasorban

Lehet közösen, közösségben és családi hangulatban ünnepelni a pünkösödöt! A budapesti Reformációi emlékparkban szervezett pünkösödheti együttlét megmutatta, hogy igazán felszabadult és sokrétű ünnep is lehet a pünkösdi találkozás. Példaértékű alkalmon jártunk.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának és a budapesti VII. kerület gyülekezeteinek szervezésében Erzsébetváros baptista, evangélikus, metodista és református közösségei – illetve velük együtt a város számos más gyülekezetének tagjai – együtt, valódi ökumenikus közösségben ünnepelték az egyház születésnapját, valamint a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját.

Gáncs Péter evangélikus elnök-püspök Gal 3,11 – „...mert az igaz ember hitből él” – alapján igehirdetésében hangsúlyozta, hogy az első pünkösdkor nem valami elvont nyelven szólaltak meg a tanítványok, hanem „úgy szólt az ige, hogy mindenki a saját nyelvén értette meg Isten üzenetét. Ez az a fantasztikus csoda, ami a pünkösöd lényege, és ezt ismerte fel a reformáció is: anyanyelven kell, hogy megértsem, hogy mit akar velem az Isten”.

Az egész napos rendezvény bizonyította, hogy egy egyházi ünnep túlmutat-

hat a megszokott kereteken. A gyermekekre gondolva a szervezők ugrálóvárral, játékos foglalkozásokkal, állatsimogatóval és aszfaltrajzolásal is készültek.

A park mentén a gyülekezetek pavilonjai, reformációi nyomda és egyházunk országos irodája gyülekezeti és missziói osztályának sátra is helyet kapott, de jelen volt a Luther, a Kálvin és a Harmat Kiadó is. És ha már a reformátorok szóba kerültek, ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a Reformátorok sörén kívül magukkal a reformátorokkal is találkozni lehetett, ugyanis interaktív módon ismerhették meg a gyülekezetek tagjai és az arra sétálók a reformáció üzenetét, illetve korát.

A zenét kedvelők is igazi csemegében részesülhettek: a Bolyki Brothers, a Korál-sziget és a Szélrózsa Band is színpadra állt.

A gimnázium dísztermében a reformációi emlékévkapcsán két fórumbeszélgetést is szerveztek. Csepregi And-

rásnak, a fasori evangélikus gimnázium iskolalelkészének a moderálásával Gáncs Péter, Khaled A. László, a Magyarországi Metodista Egyház szuperintendense, Kübler János baptista lelképásztor és Somogyi Péter fasori református lelkész a reformáció üzenetéről cserélt eszmét. A másik dispután e sorok írójának kérdései alapján Kodácsy Tamás református lelkész, Kodácsy-Simon Eszter, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Valláspedagógiai Tanszékének vezetője és Mohos Gábor, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára az ökumené lehetőségeiről, valamint az egyház mai kihívásairól beszélgetett.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓK: KISS TAMÁS

A kegyelem elég

Missziói és hálaadó nap a nyugati egyházkerületben

A nyitottságot és befogadást jelképező tizenhét ajtó várta mindazokat, akik részt vettek a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület idei missziói napján, amelyet május 28-án a sárvári Nádasdy-várban tartottak. A találkozó egyben a Vasi Egyházmegye hagyományos hálaadó napja is volt, amelynek gyülekezetei a vár felé vezető hídon felállított, kidekorált ajtók segítségével mutatták be értékeiket a vendégeknek.

A rendezvény mottóját Jézus ígérete adta: „Kezdetől velem!” (Jn 15,27b) A program kezdetén Kondora István, a város polgármestere és Ágh Péter, a ré-

gi országgyűlési képviselője köszöntötte a megjelenteket. Majd úrvacsorás istentisztelet következett, amelyen Szemerei János püspök hirdette Isten ígését.

A liturgiában Rostáné Piri Magda vasi, Szarka István fejér-komáromi, Kiss Miklós győr-mosoni és Mesterházy Balázs soproni esperes mellett az egyházmegye területén szolgáló lelkészek működtek közre. A zenei kíséretet a Lajoskomáromi evangélikus fúvószenekar biztosította. Újszerű színfoltját jelentette az alkalomnak, hogy a liturgia egyes elemeihez kapcsolódva rövid magyarázatok hangzottak el. Így mindenki jobban megérthette, mi miért történik az istentiszteleten.

„A kegyelem elég. Mindenre elég” – hangsúlyozta 2Kor 12,9 alapján tartott prédikációjában az egyházkerület lelkes vezetője. A reformáció, amelynek indulására emlékezünk, a kegyelem újrafelfedezését jelentette – fogalmazott Szemerei János. Az elmúlt öt évszázadban nem azért maradtunk meg, mert olyan erősek voltunk, hanem a gyengeségünk ellenére. Ma is megtapasztalhatjuk, hogy a kegyelem számunkra is elég – biztatta a sátrat és az udvart megtöltő, több mint ezerhat-száz fős hallgatóságot a püspök.

Ezután úrvacsoraszolgálat zajlott több helyszínen, majd az adományok összegyűjtésére került sor, amelyekkel a Gusztáv Adolf Segélyszervezet céljait fogják támogatni. Végül a záró áldás előtt a jelen lévő konfirmandusok részesülhettek személyes áldásban.

Az istentiszteletet követően a gyülekezetek felügyelői Mészáros Tamás kerületi felügyelő és dr. Smidéliusz László kerületi másodfelügyelő vezetésével koszorút helyeztek el a sárvári protestáns mártírok emléktáblájánál a vár udvarán.

Az ebédet a sarvasi diakónia szolgálói készítették, gulyásagyú segítségével. A közös étkezés után a belső és a külső helyszíneken egymást követték a programok. A sátorban a nemescsói ifjúság adta elő a Luther Márton életét feldolgozó darabját *Akinek szívében Krisztus keresztyje...* címmel. A kortárs ifjúsági énekekkel színesített produkció hatalmas sikert aratott. Az előadás emlékeztető pillanatát jelentette, amikor az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű ének felhangzásakor a közönség spontán módon felállt, és teli torok-

ból együtt énekelt a szereplőkkel. Ez idő alatt a közeli sportpályán a gyülekezetek focicsapatai három korcsoportban versengtek a kupáért. Az alsósok közül végül a kőszegiek, a felső tagozatosoknál a répcelakiak, a felnőtt korosztályban pedig a bakonycsérnyeiek szereztek meg az első helyet. Mindezzel párhuzamosan a gyerekeket is külön program várta a Palinta Társulat jóvoltából. Az ifúság pedig a Luther-rajzfilmmel ismerkedhetett egy interaktív bemutató keretében, amelyet Sztróky Edit vezetett.

A múzeum lovagtermében eközben dr. Monok István irodalom- és művelődéstörténész-professzor, a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárának vezetője tartott előadást a Sylvester János-féle Újtestamentum-fordítás keletkezéséről és hátteréről, majd a közönség Dinnyés József előadóművész, „daltulajdonos” koncertjét élvezhette, amelyen Huszár Gál énekeskönyvből származó dallamok hangzottak fel.

Aki további élményekre vágyott, vagy szünetet akart tartani két program között, az felkereshette a hátsó udvaron felállított sátrakat, ahol a szombathelyi diakónia és a Ten Sing Savariae csoport mutatkozott be, illetve a répcelaki sajtimesterek és a sárvári lángososok vártak mindenkit kóstolóval. A főbejárat boltíve alatt a Luther Kiadó könyvei és a Reformátor Kézműves Sörfőzde termékei mellett a miszsiói napra készült pólókat és táskákat is meg lehetett vásárolni.

A tartalmas napot különleges ünnepi hangverseny zárta, amelyen Szi-

geti István zeneszerző műveiből hangzott el válogatás. A műsoron szereplő zenedarabok közül háromnak – köztük a Sylvester János Újtestamentum-előszavának szövegére írt, *Próféták által...* című szerzeménynek – ez volt az ősbemutatója. A koncerten közreműködött a soproni Kórus Spontánusz, Kóvári Eszter Sára énekművész, valamint az Erkel Ferenc kamarazenekar. Vezényelt Alpaslan Ertünger. Bár a zeneművek bemutatása a vártnál hosszabbra sikeredett, a kitartó hallgatóknak páratlan zenei élményben lehe- tetett részük.

A záró hangverseny keretében került sor a Rostáné Piri Magda esperes asszony által elmondott úti áldásra. A Vasi Egyházmegye vezetője – a bejárat előtt kiállított ajtókra utalva – Jn 10,9 alapján Jézusról, az igazi ajtóról beszélt. Elmondta, hogy Jézus az, aki feltárja előttünk az életet és az üdvösséget; aki megnyit előttünk valami olyasmit, ami túl van az ismereteinken, és lehetőséget ad számunkra a teljes életre. Ezt a biztatást vitték magukkal mindazok, akik az egyházkerület gyülekezeteiből eljöttek Sárvárra, hogy együtt adjanak hálát a reformáció ajándékaiért.

■ ADÁMI MÁRIA

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Lényegre fókuszálva

Kárpát-medencei evangélikus lelkészkonferencia

A balatonszárszói Soli Deo Gloria Református Konferencia-központ adott otthont június 6–8. között a Kárpát-medencei evangélikus lelkészek konferenciájának. Információnk szerint ennyi lelkész (több mint 240) egyházunk történetében még nem találkozott – a magyarországi pásztorok kívül az egész Kárpát-medencéből, sőt azon is túlról érkeztek résztvevők.

Nem mértek szűk marokkal a konferencia címének kiötlői: a „Szeretsz-e engem?” – „Uram, te mindent tudsz, te tudod, hogy szeretlek téged” – *Elköteleződésben* címetek adták a találkozó három napjának.

A konferencia-központban már pünkösdhétfőn informális találkozóira gyűltek össze a Kárpát-medencei evangélikus püspökök és gyülekezetvezetők. Körükben főként a határon túli magyar nyelvű gyülekezeti szolgálatokról esett szó. A 2006-ban alakult Maek (Magyar Evangélikus Konferencia) jogutódja a METT (Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület); e szervezetnek most határozták meg a szabályrendeletét.

A nagyobb plénum előtt zajló lelkészkonferencia kedd délután kezdődött Gáncs Péter elnök-püspök igei intonációjával, majd a finn Seppo Häkkinen mikkeli püspök tartott bibliatanulmányt Istennek az ember iránti elköteleződéséről Jn 21,15–19 alapján.

Dr. Hafenschner Károly, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa, egyházunk zsinatának lelkészi elnöke *Az elköteleződés reformációja – újraalköteleződés a reformáció mellett* –

A SZERZŐ FELVÉTELE

Betekintés a jubileumi emlékvé projektjeibe címmel a 2017-re szervezett állami programokat ismertette. Az esti áhítatot a felvidéki missziót végző Lóczy Tibor tartotta, majd Lackner Pál püspöki titkár vezetésével bemutakoztak egyházunk különböző missziói ágainak vezetői.

Másnap reggel Zelenák József sepsiszentgyörgyi esperes napindító gondolatait hallgathatták meg a résztve-

vők, majd Béres Tamás, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professzora tartott bibliatanulmányt *A Lélek új rendjében szolgálunk* – Róm 7,6 címmel. Ezután Seppo Häkkinen finn püspök ismertette röviden, hogy a Mikkeli Egyházkerületnek milyen magyarországi testvér-gyülekezeti kapcsolatai vannak, majd rátért főelőadásának témájára, amely *A vágyott és valóságos elköteleződés* címet viselte. Korreferátumot Kamarás István tartott, majd plenáris hozzászólások következtek.

A délutáni kerekasztal-beszélgetést Fabiny Tamás püspök vezette. Négy lelkész – Magyarkúti Gyuláné Tóth Katalin (Budapest-Fasor), Grendorf Péter (Angyalföld), Honti Irén (Kiskunhalas) és Török László (Barcaság/Hétfalu) – részvételével a hétköznapi és egyáltalán nem hétköznapi elköteleződéseikről folyt a beszélgetés. Ezután sportversenyeken mozgatták meg tagjaikat a lelkészek. Az esti áhítatot Mitja Andrejek (Szlovénia) tartotta.

A Kárpát-medencei evangélikus lelkészek konferenciájának utolsó napján úrvacsorás istentisztelettel búcsúztak el egymástól a résztvevők, hogy gyülekezetükbe visszatérve még nagyobb elköteleződéssel végezzék további szolgálatukat. A liturgiában Németh Zoltán és Balogh Éva lelkészek szolgáltak, az igét Szemerei János püspök hirdette.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Forrás: *Evangélikus.hu*

KERESZTÉNY KOLLÉGIUM BUDAPESTEN?

Sok szeretettel várja leendő első- és másodéves vidéki diákok jelentkezését a Budapesti Tirannosz Ház fiúkollégium!

Keresztény közösség a belváros szívében.

Jelentkezési határidő:
2017. július 26.

Felvételi beszélgetés:
2017. július 31.

További információk és jelentkezés:
WWW.TIRANNOSZHAZ.HU

Az ünnep tárgyai

Új kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az evangélikusság családi, nemzeti és egyházi ünnepeihez kapcsolódó tárgyakból álló időszaki kiállítás várja az érdeklődőket a budapesti Evangélikus Országos Múzeum alagsorában augusztus elejéig. Az ünnepélyes megnyitót június 1-jén tartották.

Az esemény kezdetén dr. Harmati Béla László múzeumigazgató köszönetet mondott Szacsvey Évának és Vass Erikának, akiknek oroszlánrészük volt az evangélikus sajátosságokat hordozó, néprajzi jellegű tárgyi válogatás összeállításában. Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke arról beszélt, hogy a reformáció az embernek a tár-

gyakhoz való viszonyát is igyekezett rendbe tenni, és az azokhoz való helyes hozzáállásra tanított.

A megnyitón moldvai csángó és székely népdalok éneklésével közreműködött Annus Réka, a Liszt Ferenc Zene-művészeti Egyetem végzős hallgatója.

„Mitől ünnep az ünnep?” – tette fel a kérdést Veres Emese-Gyöngyvér néprajz-

kutató (képünkön) a kiállítás anyagát bemutató beszédében. Amint hangsúlyozta, bár a kiállított tárgyak magyar, német és szlovák nemzetiségű közösségekből és eltérő régiókból származnak, mégis felfedezhető bennük valami közös, egységesen evangélikus vonás. Ezért egyszerre jellemzi egységesség és sokszínűség az augusztus 6-ig látható tárlatot, amely szinte folytatása az országos múzeum *Luther öröksége* című állandó kiállításának, de a Nemzeti Múzeumban látható *Ige-ldők* című kiállítást is szépen kiegészíti.

■ A. M.

Családias ökumené a hatvani fesztiválon

A SZERZŐ FELVÉTELE

Keresztény fesztivált rendeztek június első hétvégéjén Hatvanban. Az idei rendezvény már a negyedik ökumenikus alkalom volt annak érdekében, hogy az evangélium ily módon is minél több emberhez eljuthasson. A színes programokkal tarkított fesztivál fókuszába most a családot helyezték. A belvárosi Kossuth téren felállított színes sátrakban bibliai családokat mutattak be, és többen személyes bizonyágtétellel hitelesítették a keresztény családmódel vonzerejét. Volt ima-, illetve lelkigondozó sátor is, és a látogatók zenés darabokat, bábjátékot is megtekinthettek. A szeretet, a hit fontosságáról beszélt a fesztivál közismert vendége, Eperjes Károly színész, aki elmondta azt is, hogy – mint hívó ember – miként éli meg naponta a világ változását. A Heves megyei településen évek óta találkoznak rendszeresen a különböző felekezetek hívei, e szabadtéri fesztivál lényegében az ökumenikus imalkalmakból nőtt ki.

■ H. SZABÓ SÁNDOR

A Hórebén túl

Gyerekek és felnőttek konfirmáltak Vecsésen

A vecsési evangélikus gyülekezet történetének számos jelentős eseménye köthető a Szentlélek kitöltésének ünnepéhez. 1923-ban pünkösd hétfőjén alakult meg a gyülekezet, 1932-ben ekkor szentelték fel az első templomot, három évvel később pedig a harangokat. A 2017-es pünkösdön is komoly ünnepet ült a közösség: hat felnőtt és tíz gyermek részvett konfirmációban, két kisgyermeket pedig megkereszteltek. Ezenfelül, a közösség nagy örömére, ezekre a napokra már a templom felújított részében tudtak összegyűlni a vecsésiek.

FOTÓ: MUKK GYÖRGY

Hat felnőtt, akik közül többen a gyülekezet aktív, szolgáló tagjai – énekkari tagok, a gyermekmunkát segítő, a templomépítést végző emberek – egyszer csak úgy érezték, hogy el akarják kötelezni magukat, többet szeretnének foglalkozni az Isten dolgaival, és megerősítést kérnek hitükben.

Ők maguk így vallottak a konfirmációra felkészítő oktatósról és magáról a döntésről: „Az Istenhez való közeledés útján eljött az a pillanat, amikor már nem elég a tudat, hogy Isten mindig velem van. Fon-

tos, hogy én is nyúljak Isten keze felé, megragadjam, és el nem engedve – immáron elkötelezve – Isten eszközeként éljem tovább az életemet.” „Az oktatás során sokat változott az istenképem. Imáim során a viszonyunk elég egyoldalú volt. Szigorú, büntető, atyai istenképem volt. Sokat szelidült bennem ez az elképzelés.” „A konfirmáció egy ajtó, melyen belépve Isten már számít rám. Szeretném üzeneteit megismerni és másokhoz is elvinni. Szükségem van rá, hogy beszélgesünk őrá.”

Heinemann Ildikó helyi lelkész az ünnep textusául Illés történetének Hóreb-hegyi jelenetét (1Kir 19) választotta. Az Úr megszólítja a kétségbeesett, depressziós prófétát: „Illés, mit keresel itt?” A mondat az eredeti szöveg alapján így is fordítható: „Illés, most mi lesz?” A kérdést, amely eredetileg egy nagy, katartikus élmény után hangzik el, a jelenlévők saját élethelyzetükben mind feltehetik maguknak – mondta el a lelkész. „Mi lesz most, a konfirmáció után? Mi lesz most, a keresztelező után? Mi lesz most, hogy új templomtérben vagyunk végre? Hogyan tovább, gyülekezet? Isten közeledik felénk, és a választ az ő halk hangjában halljuk meg.” De nem maradhatunk mindig a Hórebén. „Nem állhatunk meg, ne érezzük befejezetteknek a történetünket! Ki kell lépnünk a világba, új küldetést kapunk, ahogyan Illés is kapott, és ahogyan Jézus tanítványai is küldetést kaptak az első pünkösdön.”

A felnőttek saját szavaikkal tettek vallást hitükről: „Teremtő Istenem! [...] Tudod, hogy sok mindent nem értek még, és a megváltoztathatatlan régi hitvallások olykor nem érik el a lelkemet. Sok kérdésem is van, amelyekre keresem a választ. Kérlek, hogy kérdéseimet és dadogó hitvallásomat rendezd el bennem. Add, hogy elérjen az ünnep, a veled való találkozás ünnepe. Mutasd meg, hogyan lehetnek biztos pillérek az életemben a tőled kapott tiszta szavak. Alakítsd az én sokszor súlytalan léte-met a te súlyos szavaid világához.”

A tizenhárom-tizennégy éves fiatalok a konfirmációs vizsga anyagát – Vecsésen már hagyományos módon – színdarab formájában mondják el. Az előadásban az egyházat egy hajó szimbolizálja, amelynek kapitánya, navigátora, hajósinasa, matrózai szólalnak meg az evangélikus teológia alapjait bemutatva most érkezett utasuknak – és közönségüknek. Az előadásban a gyülekezet ifjúsági zenekara működött közre.

Adj a Isten, hogy az Úr asztalához először járuló fiatalok és a hitük megerősítését kérő idősebbek igazi közösségre találjanak a vecsési evangélikusok között!

■ KOCZOR KINGA

FOTÓ: CSERNYÁK CSABA

Te látsz engem

Tudósítás a 36. német egyházi napokról

„Jól imádkoztak.” Mármint mindazok, akik május 24–25-ének meglehetősen hűvös, borongós óráiban „égi áldás” helyett inkább felhőtlenül derús időjárásért fohászkodtak a 36. evangélikus egyházi napok hátralevő idejére. Az idén nyolc közép-németországi városban párhuzamosan zajlott Kirchentag május 28-án közös szabadtéri istentisztelettel zárult Wittenberg mezején. Erre nagyjából tízezerrel többen gyűltek össze, mint amennyien a rendezvénysorozat központi helyszínén, Berlinben regisztrálták magukat, ahol – a több tucat magyarországi látogatóval egyetemben – valamivel több mint százezeren fordultak meg a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóját is emlékeztetessé tevő esemény hivatalos résztvevőjeként.

Az általában kétévenként rendezett Kirchentag hivatalos neve német protestáns egyházi napok (Deutscher Evangelischer Kirchentag). Maximálisan élvezi ugyan a Németországi Protestáns Egyház (EKD) támogatását, ám tudni való, hogy az első ízben 1949-ben megtartott esemény laikus kezdeményezéséből nőtt ki magát egyfajta mozgalommá. S miként arra magazinunk előző számában az idei alkalom másfél napját követően utaltunk, e korántsem biblikus tartalmakra korlátozó programisorozat már régóta jóval több, mint felekezeti nagyrendezvény: történéseivel a világi médiumok is vezető helyen foglalkoznak. Hogy miért, az bizvást kiderül majd riportunkból, amelynek megírására persze ezúttal is csak a teljességre való törekvés legcsekélyebb igénye nél-

kül vállalkozhattunk. Az idei Kirchentag berlini „műsorfüzete” ugyanis közel kétezer-ötszáz (!) programot ajánlott a május 24-e estéjének nyitó istentiszteletével kezdődő három és fél napra (ahogy említettük; vasárnap, május 28-án minden kirchentagos helyszínről Wittenbergbe sereglettek az érdeklődők).

Köszönettel tartozunk Gáncs Péter elnök-püspöknek, aki vállalta, hogy a rendezvény spirituális ívét az *Égtájéoló* rovatban esedékes írásában rajzolja meg, továbbá e helyütt hívjuk fel olvasóink figyelmét egyházunk központi honlapjára (Evangélikus.hu), ahová számtalan anyagot – cikket, fotót, videót – helyezt el három fáradhatatlan kollégánk: Horváth-Bolla Zsuzsanna, Kiss Tamás és Győri András Timóteus. ►

A 36. német protestáns egyházi napok kétségkívül a reformáció indulásának ötszázadik évfordulóját jegyző emlékvé kiemelkedő eseménye volt. Ha annyian nem vettek is részt rajta, mint ahány magyar a csíksomlyói pünkösdi búcsún, sokszínűségét összehasonlíthatatlanul nagyobb összegekkel támogatták – nem kis mértékben multinacionális cégek.

Magyarok a vásárvárosban

Tartalmát tekintve a Kirchentagok programja biblikus (egyházi), közéleti (politikai) és kulturális témákra, illetve eseményekre tagolható, nagyjából egyharmad-egyharmad arányban. Az a berlini megoldás sem volt példa nélkül való, hogy – néhány belvárosi helyszín mellett – alapvetően a vásárváros csarnokait vehették birtokba az egyházi napok résztvevői.

A vásárvárosban, a Messe Süd előcsarnokában került sor a precíz regisztrációs procedúrára is. A külföldiek útja innen általában a nemzetközi vendég-sereg számára biztosított információs terembe vezet, ahol önkéntesek jóvoltából a világ majd minden nyelvén tájékozódhat a látogató. Mi arra voltunk

FOTO: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

kíváncsiak, akad-e idén is magyar a szolgálattevők között. Nos, az egyébként Kecskeméten folyamatmérnökként dolgozó Sándor Bernadettnek ebben a minőségében már a negyedik Kirchentagja volt a berlini; a hannoveri zeneakadémián dzsesszongora szakon tanuló Bereznai Jákob pedig második alkalommal vállalt segítő feladatot. „Amikor titenhat évesen Németországba költöztünk a szüleimmel, szinte azonnal csatlakoztam

a cserkészekhez, és 2011-ben szintén az ő színeikben vettem részt a hamburgi Kirchentagon” – mondta a fiatalember, hozzátéve, hogy egyházi kötődése régebbi keletű, családjuk a kelenföldi gyülekezetbe járt, ő maga is ott konfirmált.

Ha a magyar segítőkről előzetesen nem is lehetett tudomásunk, a Kirchentagra előadóként meghívott magyarországi vendégek kiletét természetesen a programfüzet is tartalmazta. Miként

FOTÓK: KIRCHENTAG

azt is, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) országos felügyelője, Pröhle Gergely és külügyekért, médiáért, diakóniáért felelős lelkészi vezetője, dr. Fabiny Tamás csütörtök délelőtt ugyan időpontban, ám a vásárváros más-más pontján vesz részt pódiumbeszélgetésen... Délelőtt 11 órakor kezdődött „fellépéseik” előtt azonban – a magyar nyelven hirdetett egyetlen programon – bibliatanulmányozással szolgált dr. Pángyánszky Ágnes, az Evangélikus Hittudományi Egyetem lelkésze.

Az a „panel”, amelynek Fabiny püspök is tagja volt, „A föld sója?” címet viselte, egyik moderátoraként pedig az MEE Országos Irodája Ökumenikus és Külügyi Osztályának vezetője, Cselovszkyné dr. Tarr Klára bizonyította kiváló németnyelv-tudását. A diakóniai tevékenység és egyéb egyházi munkaág ismertetésén túl – a protestáns identitás kelet-közép-európai helyzetének vizsgálatával összefüggésben – itt is szóba került ugyan az egyház és az állam viszonya, de kifejezetten kényes politikai kérdések feszegetésére a Pröhle Gergelyt is magában foglaló „többkörös” szekció volt hivatott. *Merre igazodjon Európa?* témacím alatt a *Kiutak a krízis-*

ből alcím eleve jelzett némi előfeltevést, különös tekintettel arra, hogy három német ajkú politikus mellett egy lengyel újságíró volt a beszélgetőtárs... Berlinben egykor magyar nagykövetségként is edződött országos felügyelőnk frappáns megnyilatkozásai mindazonáltal jelentősen árnyalták azt a Magyarország-képet, amelyet a délutáni órákban Heller Ágnes filozófus már a német médiumok többsége által elvártan festett meg *Az illiberális szellem* című expozéjában...

A magyar előadók közszereplését jelen lévő honfitársainktól kapott tájékoztatás alapján bátorokdtunk rögzíteni, e sorok írója ugyanis a mennybemenetel ünnepének reggelén nem a vásárváros, hanem – eléggé el nem ítéhető módon – a Brandenburgi kapu felé vette az irányt. Az egyik nyitó istentiszteletnek is helyet adó itteni színpadról most a Kirchentag elnöke, Christina Aus der Au svájci származású református teológusnő vezette a reggeli bibliatanulmányt – rekordszámú, több tízezres gyülekezet előtt.

Ha megjegyezzük, hogy az emelvény előtti széksorokon ülőhelyhez jutók a záróénekek után sem mozdultak a helyükről, okkal feltételezhetjük, hogy az aznapi textus iránti érdeklődésben

az a körülmény is szerepet játszhatott, hogy 11 órától ugyanezen a pódiumon Angela Merkel német kancellárral és Barack Obama volt amerikai elnökkel kezdődött beszélgetés, immár hetvenezres tömeg jelenlétében.

Befogadókészség-fejlesztés

Hogy, hogy nem, a *Der Spiegel* életrajzszorozatának legutóbbi száma épp Angela Merkel pályaképét ismerteti. Címlapján a nagy, színes portréfotó háttérben három kisebbet kerülhet el a figyelmetlen tekintet. Ezek egyikén a korábbi kancellár, Helmut Kohl pihenteti kezét ifjú „angyalának” vállán, egy másik Obama és Merkel korábbi találkozásának egyik pillanatát örökíti meg, a harmadik fotó pedig az a „Willkommenskultur” meghirdetéseként emlegetett budapesti felvételt, amelyen Angela Merkel egy muszlim menekülttel készíti el azt a bizonyos szelfit. A biográfia címe (*Egy élet két világban*) utalás arra, hogy Németország jelenlegi kancellárja a ma már csak mutatóban látható berlini fal „túloldaláról”, az egykori NDK-ból érkezett a hatalom csúcsára. ►

Bár egyesek Barack Hussein Obama születési anyakönyvi kivonatának hitelességét is megkérdőjelezzik, az tény, hogy élete első évtizedének nagyobb részét az Egyesült Államok első színes bőrű elnöke sem modern kori demokráciában töltötte. A két politikust azonban nem csupán a szociális érzékenység látszott összekötni, de – mint az mostani berlini beszélgetésükből szintén nyilvánvalóvá lett – a kereszténységük vállalása is. A világi médiumok számára ugyan nem igazán bírt hírértékkel, ám erről a Christina Aus der Au és Heinrich Bedford-Strohm német „elnök-püspök” által moderált mintegy másfél órás beszélgetés során mindkét politikusnak voltak félreérthetetlen megnyilatkozásai. Obama már előljáróban utalt arra, hogy amióta leköszönt, jóval aktívabban vesz részt chicagói protestáns egyházközségének gyülekezeti munkájában, Merkel pedig – aki evangéli-

kus paplány – viszonylag hosszan beszélt arról, hogy mit jelent számára a hit. Például – mint fogalmazott – „segít korrigálni a hibákat”.

Külön elemzést érdemelne, miért tudott – alighanem minden jelenlévőre – egyértelműen jó benyomást tenni a két politikus, miként az is, hogy a Kirchentag számos szociálisan érzékeny keresztény előadója hallatán miért idéződhetett fel sokakban mégis a berlini fal, azt az érzetet keltve, mintha a beszélgetéseket nem a Brandenburgi kapu nyugati, hanem keleti oldalán harsognák a hangszórók. A wittenbergi záró istentiszteletet – „zum Beispiel” – minden további nélkül közvetítette volna élő adásban a Német Demokratikus Köztársaság (párt)állami televíziócsatornája...

Hogy nevén nevezzük a dolgot: a német protestáns egyházi napok egyértelműen a balliberális beállítottságú kereszt-

tények fóruma! S hogy nem minden hátsó szándék nélküli, arról már a Kirchentag elnök asszonyának múlt év őszi nyilatkozata sem hagyhatott kétséget. Aus der Au kifejtette: azt reméli, hogy a Kirchentag „az egyházban és a társadalomban is átöröszést fog eredményezni”. Érdemes idézni nyilatkozatának folytatását is: „Bár az egyházi napok a reformáció jegyében telnek majd, de ez nem önmagunk, a protestánsok ünnepe lesz, hiszen a menekültkérdés, a migráció, Európa, a demokrácia és az ökumené témái is terítékre kerülnek.” És így is lőn.

Mi ebben a rossz? – kérdezheti az olvasó, és a krónikás csak visszakérdezhet, hiszen a jelzett témákhoz való viszonyulás (lelkes támogatás vagy ellenzés) kinek-kinek egyéni „beállítottságától” függ. Bár köztudott, hogy – paradox módon – legkevésbé a liberálisok tolerálják az ellenvéleményeket, túl sok értelme valóban nem lett volna nagyobb teret adni a „másként gondolkodóknak”, mert a Kirchentag helyi, azaz német résztvevői meglehetősen homogén nyájként tapsoltak meg minden krisztusinak mondott hozzáállást, lett légyen szó menekültek, más vallásúak vagy épp melegek el- és befogadásáról. Azt sem kifogásolta senki, hogy a záró istentisztelet offeratóriumát olyan két – Földközi-tengeren hajótörött menekülteket mentő – szervezetnek gyűjtötték, amelyhez nagyon hasonló szervezetek ellen a közelmúltban embercsempészség elősegítésének gyanújával indult vizsgálat...

Kiállók és kiállítások

Azon senki sem csodálkozott, hogy – két nappal a manchesteri tragédia és alig fél évvel a berlini karácsonyi vásáron történt terrorcselekmény után – elsősorban a szabadtéri nagyrendezvényeket tartották rendkívül szigorú biztonsági intézkedések közepette. Nem csekély üzenete volt persze annak, hogy a színpadok térségét lezáró kordonok kapuinál főként arab menekültek motozták meg az érkezőket, vizsgálták át a táskákat...

Meglehet, német testvéreink (tesse nek jól érteni!) már igénylik is a megaláztatást, hiszen a berlini Terror Házában a náci háborús bűnök mementójaként 1987-ben emelt, 2005-ben modern külsőbe öltöztetett információs központban (Topographie des Terrors) nyílt meg a reformáció emlékévében az a felet-

több látogatott időszak kiállítás, amely „Überall Luthers Worte...” (Mindenütt Luther szavai) címmel dokumentálja, hogy a nemzetiszocialista vezérszónokok miként igyekeztek zsidóellenes propagandájukat Luther Márton antiszemita kijelentéseivel „legitimizálni”. A rendkívül színvonalas és elgondolkodtató tárlat november 5-ig tekinthető meg.

A kirchentagok mindenkor meghatározó eleme a *Lehetőségek piaca* (Markt der Möglichkeiten). Idén nem kevesebb mint hatszáz standon mutatkoztak be a különböző (egyházi) szervezetek, egyházközösségek (!), intézmények a vásárváros csarnokaiban – karitatív aktívától kezdve a szexuális aberráltság kereszténységgel való összeegyeztethetőségét hangoztatókon át a rendőri állomány tagjainak lelkigondozását végző szervezetig. És persze egytől egyig képviseltették magukat a politikai pártok is.

Ha még nem említettük volna: a hitmélyítő és egyéb, valóban igeközpontú biblikus programok mellett számos külső és belföldi világi gondolkodó is hangzathatatta nézeteit az előadótermekben. Nos, ezért is van az, hogy a Kirchentag történéseivel a világi médiumok is vezető helyen foglalkoztak. Így viszont érthető, hogy miért nincs az a mégoly ateista

FOTÓ: KISS TAMÁS

vezető politikus, aki megengedhetné magának, hogy ne vállaljon szerepet az egyházi napokon...

Zárjuk áttekintésünket a Deutsches Historisches Museum (Német Történelmi Múzeum) kiállításának említésével. A *Luther-hatás* (Der Luther effekt) című tárlat szintén a belvárosban, a Martin-Gropius-Bau komplexum központi csarnokaiban vezet végig a protestantizmus fél évezredes „hódító útján”. Az alapismerteken túl négy kontinens egy-egy orszá-

gának (Svédország, Dél-Korea, Amerikai Egyesült Államok, Tanzánia) történetében ismerkedhetünk meg közelebbről a reformált egyházak máig meghatározó szerepével. Magyar vonatkozásra ezúttal nem sikerült bukkannunk, de emiatt nem keseregünk, hiszen augusztus végén a wittenbergi magyar napokon bizvást lesz módunk meggyőzően „demonstrálni”, hogy a Luther-hatás a Kárpát-medencét sem hagyta érintetlenül.

■ T. PINTÉR KÁROLY

FOTÓK: KIRCHENTAG

FOTÓK: KIRCHENTAG

Igeív „a látás Istenéről”

Gáncs Péter püspök
Déli Evangélikus Egyházkerület

Csupán a fotók alapján tájékozódva úgy tűnhet, hogy a berlini Kirchentag lényegében nem volt más, mint egy százezres tömeget mozgató színes kavalkád, egy „jó buli”... De hála Istennek, ennél azért jóval többet, mélyebb tartalmat is átélhettünk, ha követtük az idei egyházi napok igetanulmányainak (Bibelarbeit) teológiai német alapos-sággal kidolgozott és provokatívan aktuálisan felépített ívét.

Önmagában a nyitó és záró istentiszteletek textusválasztása is izgalmas keretet adott az egész rendezvénynek, amelynek igei mottóját Hágár meglepő Isten-tapasztalata, hitvallása adta: „Te vagy a látás Istene. [...] Én is láthattam itt, aki engem látott.” (1Móz 16,13) Tömörített német fordításban: „Du siehst mich.”

A szerda este három belvárosi helyszínen meghirdetett, nyitó istentiszteleteken a zsolttáros Dávid csodálatos éneke csendült fel a Teremtőről: „Alaktalan testemet már látták szemeid...” (Zsolt 139,16) A Wittenberg határában, a mezőn tartott záró istentisztelet alapigéjében pedig megszólalt a szeretethimnusz végén felragyogó perspektíva, a színről színre való látás ígérete: „...úgy fogok ismerni, ahogyan engem is megismert az Isten.” (1Kor 13,12) E között a két pillér között feszült a három reggeli bibliatanulmány hídja, amelyet érdemes most lélekben végigjárunk, mert ezáltal mi is életformáló, életújító találkozások részeseivé válhatunk.

Mária és Erzsébet találkozás. Csütörtök reggel a két áldott állapotba került asszony találkozására figyeltünk, akik Hágárhoz hasonlóan megtapasztalták, hogy Isten „rátekintett szolgálóleányának megalázott voltára...” (Lk 1,48)

A harminchét (!) helyszínen különböző nyelveken (köztük, Pángyánszky Ágnes egyetemi lelkészünk jóvoltából, magyarul is) felkínált egyórás bibliatanulmányokban természetesen különböző hangsúlyt kapott ez a jól ismert evangéliumi történet. A többzetes gyülekezet által hallgatott Margot Kässmann, a reformációi jubileum németországi nagykövete, akárcsak az ugyancsak igen népszerű amerikai lelkész, Nadja Bolz-Weber, egyaránt kiemelték, hogy Mária hitvallása, a híres *Magnificat* nem csupán Istent magasztaló gyönyörű himnusz, hanem egyben olyan „forradalmi ének”, amely Isten radikálisan beavatkozó és helyreigazító munkáját mutatja be az emberiség történelmében. Ő az, aki „hatalmasokat döntött le trónjukról, és megalázottakat emelt fel”. (Lk 1,52)

Ézsau és Jákób kiengesztelődése. Izgalmas volt a péntek reggeli bibliatanulmány is, különösen abban az érdekes felállásban, amelyben Heinrich Bedford-Strom bajor evangélikus püspök, a Németországi Protestáns Egyház (EKD) elnöke folytatott provokatív dialógust Reinhard Marx római katolikus bíborossal, a Német Püspöki Konferencia elnökével. Olyannyira aktualizálták az ismert ószövetségi jelenetet, hogy szinte felvállalták az örökségen, az áldáson összekülönböző testvérpár szerepét. Vajon nem éppen erről szóltak az elmúlt ötszáz esztendő katolikus–protestáns konfliktusai? Kie az igazi, a legigazibb egyház? Ki birtokolja az örökséget? Ki hordozza az áldást?!

Vajon itthon nem kísért-e minket is a testvérek közötti rivalizálás a jubileumi esztendőben? Kie a legfontosabb reformátor és a legreformáltabb egyház?!

A két német egyházi vezető remekül illusztrálta a közismert jubileumi ökumenikus dokumentum címének iránymutató, biztató üzenetét: *A szembenállástól a közösségig (From Conflict to Communion)*. Úton lehetünk annak felismerésében, elismerésében és megélésében, hogy közös kincsünk, örökségünk, minden áldás forrása: a mi közös Urunk. A ma is élő Jézus Krisztus, aki előttünk jár, és vezet minket Lelkével ezen az úton.

Jézus és Zákheus egymásra találása. A legmerészebb bibliatanulmány szombat reggelre maradt, amikor a berlini vásárváros egyik hatalmas csarnokában Martin Hein kasseli evangélikus püspök és Taoufik Hartit, a muszlim cserkészek (!) németországi szövetségének alapító elnöke folytatott párbeszédet arról a Zákheusról, akit a fügefafa lombjai között is meglátott az Úr. Nem meglepő, hogy a két vallási vezető a történet csattanójában találta meg a közös pontot, amikor a jerikói fővámszedő otthonában Jézus kijelenti: „Ma lett üdvössége ennek a háznak, mivelhogy ő is Ábrahám fia.” (Lk 19,9)

Vajon mit jelent ez a közös ábrahám gyökér kölcsönös előítéletektől, félelmektől és nemritkán gyűlölettel fertőzött korunkban? Mennyit ér a hídépítő jó szándék, amikor sokan inkább a szakadékok elmélyítésén, a még létező hidak lebontásán dolgoznak?

A Kirchentag ezekre a kínzó és megkerülhetetlen kérdésekre is igyekszik választ találni... ■

Majálist idéző meglepetés-gyereknapp a Kossuthban

Péntek dél, napsütés, meleg szellő. Nyarat idéző gyerekzsivaj száll a Kossuth-gimnázium vastag falai mögül. Meglepő módon Micimackó, Nyuszi, Tigris és Malacka masírozik befelé az öreg alma mater falai közé, egy kutyát követve. Az udvaron diákok állnak sorban a hot dogos standnál, festegetnek, aszfaltrajzolnak, fociznak, tollasoznak, pingpongoznak, sörpadokon beszélgetnek, netvetélnék. Láthatóan jól érzik magukat mind az ötszázan.

„Az én örömöm legyen bennetek is, és teljes legyen az örömtök” (lásd Jn 15,11) mottóval a gimnázium híresen gyerek-szerető tanári kara és vezetése úgy döntött, az idén figyelembe veszik azt, hogy a gimnazisták ebben az időszakban már nagyon fáradtak, pedig ők is csak gyere-

rekek. Ezért egy rendhagyó meglepetés-gyereknappot szerveztek nekik.

A nap legnagyobb slágere az osztályonkénti falfestés volt. Az ötszáz éves reformáció inspirálta, diákok által előrajzolt képeket az osztályok közösen festették ki. Az alkotói folyamatok eredménye éveken át fogja a gimnázium udvarát díszíteni.

A rendhagyó gyereknapp célja a program nélküli, kötetlenül együtt töltött pihenés volt, ahol minden diák megtalálta a kikapcsolódás lehetőségét. A sikert az bizonyítja, hogy a délután 14 óráig tervezett gyereknapp után még hat óra környékén is voltak pihenő, beszélgető gyerekcsoportok az iskola udvarán és a termekben.

Forrás: Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium; nyiregyhaza.hu

A reformáció „leg”-jei

Maradandó kincseink címmel jelent meg interjú dr. Fabiny Tibor világi teológussal, irodalomtörténész-professzorral, a Magyarországi Luther Szövetség elnökével a Híd magazinban. Az egyik kérdés és a rá adott válasz így szól:

– Személyes véleménye szerint mi a reformáció három „leg”-je? Amikért legelsőként hálát adhatunk, hogy kimondták, megtörtént, megtették... Amikért igazán büszkék lehetünk mi, lutheránusok? Hogyan válnak napjaink részévé az értékek, mire kellene figyelniük, hogy hűek legyünk nem is Lutherhez, hanem akit ő hirdetett és prédikált életével és szavaival: Jézus Krisztushoz?

– [...] hitbátorság, szenvedély, örök korrektívum és – talán ez meglepő – a humor. Tudjuk vállalni, hogy az evangéliumért Isten bolondjai vagyunk, s ez erőt adhat, hogy fel tudjunk állni, ha csúnyán el is bukunk, hogy ne az emberek tekintetétől rettegjünk, hanem gyermekien bízzunk Isten Krisztusban megmutatott örök igazságában és végtelen könyörületében, tudván tudva, hogy aki ebben hisz, az nem szégyenített meg (lásd Róm 10,11).

Forrás: Híd magazin, 2017/1.

Bonyhád. A Déli Evangélikus Egyházkerület idén is megtartotta hagyományos évi családi missziós napját. Az újpesti evangélikus gyülekezetből ezen az eseményen többen részt vettünk. Lelkészünk, Solymár Péter ekkor az év lelkésze elismerésben részesült. Gratulálunk!

Forrás: újpesti evangélikus gyülekezet – Facebook

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

Esküvőszezon

Szeretettel várjuk a gyülekezeti, intézményi híreket, hírleveleket! Kérjük, az elektronikus dokumentumokat – pdf formátumú anyagokat – e-mailben az evtallozo@gmail.com címre, a nyomtatott kiadványok egy-egy példányát a szerkesztőség postacímére szíveskedjenek küldeni: 1091 Budapest, Üllői út 25. Köszönjük!

„Már megint pécselyizel?”

Pákozdi Csaba a Tatai Református Gimnázium 10. A osztályos tanulója. Nemrégiben első díjat nyert egy pályázaton. Csabával lelkésze, Franko Máttyás hetente két órában találkozik az evangélikus hit- és erkölcsoktatás keretében, s most elért, komoly sikeréhez kapcsolódóan a lelkipásztor vállalta a jó hírről tudósító interjúkészítő szerepét.

– Mindenekelőtt Komárom és Tata (valamint vonzáskörzetei) evangélikusai nevében nagy-nagy szeretettel gratulálunk első helyezésetedhez! Milyen pályázat volt ez?

– Egy Kárpát-medencei szintű pályázat, amit a Johannita Lovagrend Magyar Tagozata írt ki, az „Európa-járó protestáns prédikátorok, nyomdászok, tudósok életéről, művéről, magyarságszolgálatáról” kellett dolgozatot írni. Pécselyi Király Imrét választottam, akinek tanítói, prédikatori, énekköltői munkássága Tatához is kötődik.

– Ez volt a fő érv a választásban?

– Nagyon fontos volt számomra, hogy egy olyan elkötelezett embert mutassak be, aki külföldi tanulmányai során sem feledkezett meg hazájáról: népének írta például retorikai tankönyvét. Életének meghatározó feladata volt a tanítás, a nevelés, s mindezt keresztény módon, Isten szerint tette. Tanított tanárként, lelkészként, s tanított költőként is: nemzetét tanította! Mindvégig megállt a hitben, egész életében Jézusban élt, az ő követője volt. Teológiai tárgyú művei a békéltetés szolgálatában álltak a hitvitázó Magyarország nyugtalan földjén. Korának nagy terheit próbálta enyhíteni az élő Isten igéjének hirdetésével. Kiállt vallási meggyőződése mellett, s az ellenreformáció egyre erősödő árában sem tagadta meg hitét. Verbi Divini Minister, azaz Isten igéjének szolgálója volt.

– És énekköltő is...

– Igen, egész életét átszötte a költészet, melyet Isten dicsőségének hirdetésére munkált. Latin nyelvű versei az egyetemes, antik kultúrát gyarapították, anyanyelvén írt versei hazánk kultú-

ráját emelték. Magyar nyelvű alkotásával ápolta örökbecsű kincsünket, az édes anyanyelvet. Lírai írásművészetének legfontosabb jellemezője a nemes egyszerűség. Énekeit többek között Balassi és Rimay istenes énekeinek függelékében és más protestáns énekeskönyvekben, gyűjteményekben is megtalálhatjuk. A mi *Evangélikus énekeskönyvünkben* is találhatóak tőle költemények, például a *Krisztus Urunknak áldott születésén* vagy a *Paradicsomnak te szép élő fája*. De írt ábécés tankönyvet, kátét, prózai vallásos műveket is. Mindezek mellett őt latin nyelvű és tizenöt magyar verset ismerünk még tőle. [...]

– Mit sikerült kideríteni a korabeli Tata protestáns istentiszteleti életéről?

– A tatai protestánsok kezdetben istentiszteleteiket és az iskolai tanítást is egy szénapajtaban tartották, később birtokukba vették az elhagyott Szent Balázs-templomot, és az ezzel átellenben lévő iskolát rendbe tették. Ez az iskola két épületből állott, valahol a mai Tatai Református Gimnázium helyén lehetett. Egyes források azt mondják, hogy Pé-

cselyi Tatán mint lévita tanító vett részt: az iskolai tanítás mellett lelkipásztori feladatokat is ellátott.

– Mennyi ideig tartott a dolgozatod megírása, s mit száltak az otthoniak az első díjhoz?

– Az időigényes anyaggyűjtés, konzultációk után több mint három hónapot dolgoztam rajta, így sikeredett harmincnyelc oldalasra... Édesanyám és nagymamám sokszor rám csodálkoztak, hogy kevés szabad időmben már megint „pécselyizek”. Egy ilyen szintű kutakodás sok-sok örömet ad, egyébként is szeretek utánaolvasni mindennek, az énekkultúrával kapcsolatosan ez a készítés pedig még erősebb bennem, és persze az írás sem teher számomra.

– Ezt tudom, hiszen rendszeresen közölhetek tőled a *Lutherórszánkban* ismeretterjesztő himnológiai cikkeket!

– A jövőben ezek megírását könnyíti majd a fődíj egyik része, egy laptop, amit évzárónkon adnak át ünneplés keretében között. De aminek külön nagyon örülök, hogy a dolgozatom egy évig a Johannita Lovagrend internetes oldalán is olvasható lesz, ami nagy megtiszteltetés számomra.

Forrás: Lutherórsza – a Tatai Evangélikus Egyházközség hírlevele, 2017. május–június

Megszépült ablak Ágfalván

Nagy örömmel kürtöljük világgá, hogy készen lett az ágfalvi templom negyedik restaurált ablaka is. Köszönjük a Kirchknopf család adományát, akik nagylelkű felajánlásukkal lehetővé tették ennek a gyönyörű ablaknak a rekonstrukcióját.

Forrás: Ágfalvi és Sopronbárfalvi Társult Evangélikus Egyházközség

A hét kérdése: Keresztény ember is nyomhat „imádom” gombot a Fészen, vagy csak akkor, ha Isten posztolt?

Forrás: Makoviczky Gyula evangélikus lelkész – Facebook

Vedd a bábokat sorra, és indulhat a móka!

Polgár Judit és a holnap győztesei a sakkszőnyegen

A csendes, XVI. kerületi kertvárosi utcában, ahol minden zöldben pompázik, május 25-én, csütörtökön reggel fél tíz tájban szokatlanul nagy sürgés-forgásra lehettek figyelmesek a lakók. Nem mindennapi eseményre készültek a Brumi angol-magyar két tannyelvű magánóvoda kis növendékei és pedagógusai – és a történetekben az evangélikusoknak is nagy szerepük van.

Tévészabok érkeztek kamerákkal, mikrofonokkal, lámpákkal, szerkesztőségek tudósítói, a közmédia riporterei. Az izgatottság érthető: nem mindennap találkozhatnak kicsik és nagyok minden idők legjobb női sakkozójával, akinek neve világszerte fogalom. Ezen a napon jelentette be a Polgár Judit Sakkalapítvány és a Magyarországi Evangélikus Egyház, hogy immár óvodások számára is elérhető a *Sakkjátótér* program. A többéves fejlesztés és tesztelés után megszületett oktatási mód-

szertan célja az óvodáskorú gyermekek komplex képességfejlesztése, a logikus és kreatív gondolkodás ösztönzése, illetve az iskolakezdésre is felkészíti őket a program.

Mint a fogaskerék

Polgár Judit nemzetközi nagymester, nyolcszoros sakkolimpikon a nyílt kategóriában, kétszeres női sakkolimpiai bajnok, kétszeres olimpiai ezüstérmes, egyéni Európa-bajnoki bronzérmes, ma-

gyar superbajnok – hogy csak néhányat említsünk elért eredményei közül – hihetetlenül kedvesen és közvetlenül, igazi profi módjára állta az interjúkérők rohamát, először egyházunk médiafelületeinek nyilatkozva:

– A *Sakkpalota* képességfejlesztő komplex program 2013 óta választható tantárgy az iskolákban, s nagy volt az igény az óvodai verzió elkészítésére is. Nekem mindig ez a korosztály volt amúgy is a szívem csücske. Amikor a gyermekeim óvodások lettek, akkor gondoltam arra, hogy őket sem kellene kihagyni a sakk örömeiből. Kezdetben magunk sem hittük volna, hogy ilyen pozitív visszajelzéseket kapunk pedagógusoktól és szülőtől, és hogy ilyen nagyságúra „növi ki magát” az iskolai program. ▶

– Mindehhez kellene a támogatók, akik szakmailag hisznek egy ügyben, és anyagilag is mellé tudnak állni...

– Több éve dolgoztunk a programon, és a lehető legjobbkor találkoztunk az evangélikus egyházzal és Mandák Csabával! Részükről hihetetlen lelkesedés, optimizmus, tisztelet és ígéretet fogadtak minket tavaly nyáron. Akkor azt gondoltam: ha nem lesz belőle semmi, már akkor is nagy élmény volt az a jövőlátás, lenyűgöző pozitív hozzáállás, amit Mandák Csaba megtestesít. Ezután felgyorsultak az események, és októberben bejelentettük a támogatás tényét. Teljes támogatást kapunk szellemiségben és anyagilag az evangélikus egyháztól, és hangsúlyozom, hogy egyik nem kevésbé fontos, mint a másik! Nagyra értékelem a csapatmunkát, rengeteg szép élményben volt részem a kipróbálás időszakában. Hétszáz pedagógus kapott harmincórás, akkreditált képzést, és kétszázötven iskolában van *Sakkpalota*. De sem a *Sakkpalota*, sem a *Sakkjátásztér* nem arról szól, hogy sakkbajnokok szülessenek. Ez legfeljebb egy

pozitív mellékhatás lehet – nevet Polgár Judit. – A program egy olyan platform, ahol játékos módon rögzítjük az alpinformációkat.

– A későbbiekben a gyerekeknek milyen előnyt jelent ez a program?

– A sakk, a hatvannégy mező, a bábuk és mozgásuk borzasztó komplikált játék, de elemeire szedve a *Sakkpalota* szépen lemodellez bármilyen éleetsituációt. A kreativitást a végtelenségig tudják fejleszteni a gyerekek. A program olyan, mint egy fogaskerék: egyik beindítja a másikat. Ez a legfontosabb, hiszen minden mindennel összefügg az iskolában is, és az életben is. Azt szeretnénk, hogy a gyerekek ne ijedjenek meg egy új feladattól, merjék használni az agyacskájukat, legyen önbizalmuk, így lehetnek a holnap győztesei.

– Ön minden idők legeredményesebb női sakknagy mestere. Tud akár ön is tanulni ezektől a gyerekektől, ha önfeledten leülnek együtt a sakkszőnyegre?

– A gyerekek a legjobbak az életben! És főleg az iskola előtti időszakban. Ek-

Sakkmondókák:

*Vedd a bábokat sorra,
és indulhat a móka!*

*Jobbra-balra-föl-le,
Bumm Bástyá városunk öre!*

*Előre halad, átlósan üt,
ilyen a gyalogút mindenütt.*

kor már nagyon jól fejezik ki magukat, és még nagyon őszinték, amikor örülnek, amikor szeretnek, amikor sírnak. Ezek az érzelmek jó, ha emlékeztetnek minket arra, hogy talán így a legjobb élni.

Jó időben, jó helyen

A program végleges kidolgozásához, beindításához nagymértékben hozzájárult a Magyarországi Evangélikus Egyház, illetve az Országos Iroda Oktatási-Nevelési Osztálya és szakmai szervezete, az Evangélikus Pedagógiai-szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZ-

TI). De ehhez kellett egy „evangélikus szál”. Megtaláltuk. Udvarhelyi Attila, a Soltvadkerti Kossuth Lajos Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója, a Polgár Judit Sakkalapítvány kuratóriumának elnöke így emlekszik a kezdetekre:

„Jókor voltam jó helyen. Polgár Judittal való találkozásomkor a szakmai beszélgetések során hamar kiderült, hogy az elképzeléseink összetalálkoznak az oktatási, fejlesztési lehetőségek terén. Judit felvetette az alapítvány ötletét. Nagy megtiszteltetésként fogadtam, hogy elnökként rám gondolt. A Sakkpalota programja ekkor már készülőben volt, én folyamatosan kapcsolódtam be a munkába. A Sakkjátészótérben pedig már teljes mértékben szerepet vállaltam. Közben az anyagi erőforrások kimerültek, így megkerestem az evangélikus egyház oktatási osztályának vezetőségét. Ők ajánlották a figyelmünkbe Mandák Csaba innovációért felelős munkatársat. Az egyetértés eredményeként az egyház az ügy mögé állt. Evangélikus iskolaigazgatóként sikerült a programot behoznom, így referenciaskola lettünk Soltvadkerten. A tapasztalatok nagyon jók, a program komplexitása lenyűgöző. Hat pedagógusunk végezte el a továbbképzést, és immár hat osztályban alkalmazzuk. Modulként is beépíthető, nem csak órai alkalmazásként.”

Udvarhelyi Attila sakkhoz való kötődése is adott volt. Mint mondta, gyerekkorától sakkozott, versenyeken indult, helyezéseket is elért. „Nagypapámtól sokat tanultam e téren. Magamon is úgy érzem: a sakk megfontolttá tett, előre át tudtam látni helyzeteket – tehát a jó hatását a saját életemen is máig érzem. Ez a program pedig a képességfejlesztést magasabb szintre emeli” – mondta

„Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy csodálatosan szép királyság, gyönyörű mezőkkel és egy csodálatosan szép palotával. Ennek az országnak az uralkodóját Keresztes Királynak hívták. Egy napon a királynak és feleségének, Vendi Királynőnek két szép fiúgyermek született. Az ikrek külsőre tökéletesen hasonlítottak egymásra, csupán egy dolog különböztette meg őket. Az egyiknek tejszőke színű volt a haja, a másiknak viszont koromfekete” – így kezdődik a Sakkmesé.

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

a soltvadkerti evangélikus iskola igazgatója.

Varga Márta, egyházunk országos irodája nevelési és oktatási osztályának vezetője pedig elárulta, hogy Mandák Csaba pedagógiai szakértő kollégának a lelkesedése – ő tartalomfejlesztéssel is foglalkozik – inspirálta Polgár Juditot. „Amikor Udvarhelyi Attila megkeresett, hogy iskolájukban jó eredménnyel próbálták ki a Sakkpalota programot, leültünk Polgár Judittal, aki kifejezetten nyitott volt arra, hogy az EPSZTI-vel együttműködésben vezesse be a program óvodai változatát. Kiemelném Majorosné Lasányi Ágnesnek, az EPSZTI igazgatójának az elkötelezettségét is. A megállapodás, amelyet tavaly ősszel írtunk alá, tehát nemcsak az anyagi támogatást foglalja magában, hanem az óvodai kipróbálást, azaz a »pilot program« bevezetését is. Az óvodavezetők és -pedagógusok is nyitottak, így mind a fenntartó, mind az óvodák szakmai elképzelése és elkötelezettsége szerencsésen találkozott Polgár Judit egyedülálló programjával. Izgatottan várjuk az őszi bevezetést! Meggyőződésem, hogy a reformáció kezdetének ötszázadik jubileumán ezen a területen is van lehetőség a megújulásra: olyan pedagógiai innovációba kapcsolódhatunk be, amely mindannyiunk számára hasznos lesz. Ez a program olyan eszközt von be a fejlesztésbe, amely valóban nagyon erős

keretet ad, de rendkívüli változatosságot jelent. Nem emlékünne a reformáció, hanem kötelezettség az új utak keresésére az élet minden területén, így az oktatásban is.”

Kalandozás a Sakkpalota lakóival

A Sakkpalota rejtelmeibe a legilletékeesebbek, a Brumi Óvoda ovisai – Léda, Níla, Bendi és Simi – avattak be a sakkszőnyegen ülve: „Ez a tábla a király palotája, sakkbábok vannak rajta. Itt mindenki csinál valamit. A Sakkpalota lakói a bábuk, többek között Keresztes Király, Vendi Vezér, Bumm Bástya, Futi Futó, Hopp Huszár és Pici Gyalog.”

Kiderült, hogy mindenkinek van saját kedvence: a kislányoknak a királynő (mert szép, mint ők), a kicsi gyalog (mert cuki, édes, picike) és a huszár (ő mindenkit átugrik). A fiúknak pedig a bástya (mert erős, mint ők), valamint a pici gyalog – vele, úgy látszik, az ovisoknak könnyű azonosulni. Bejártuk a hatvanégy mezőből álló mágneses tábla utcáit: az Alma, Banán, Cica, Delfin, Elefánt, Flamingó, Gitár és Ház utca csupa izgalmat ígér. A Sakkpalota – mondják a kis szakértők – a világos sereg otthona, a sötét bábuk most, békeidőben átjönnek a palotába játszani. Háborúban pedig a sakktáblán zajlik a nagy ütközet.

■ STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA

Isten tűzhelyénél

Keresztény világtalálkozó Rómában

Az ökumenéről nemcsak egyházi vezetők nyilatkoznak szóban és írásban – „hétköznapi” felekezeti közötti keresztény kezdeményezésekkel is találkozhatunk. Ilyen volt az Együtt haladva – Keresztények az egység útján címmel megrendezett Fokoláre-világtalálkozó is, amelyre negyven ország hetven egyházának és egyházi közösségének több száz résztvevője gyűlt össze május 9–13. között az olaszországi Castelgandolfóban.

„Hogy mind egy legyenek – ezekért a szavakért születünk, hogy hozzájáruljunk megvalósulásukhoz a világban. Úgy szeressük a szomszédos országokat, mint a sajátunkat!” – ezek Chiara Lubichnak, a Fokoláre Mozgalom alapítójának és első elnökének szavai.

A Fokoláre mint lelkeségi megújulási mozgalom 1943-ban Olaszországban született meg a katolikus egyházon belül. Ma mintegy százezer tagja és négy-millió szimpatizánsa van, akik a világ szinte minden országában megtalálhatók. A névválasztás sem véletlen: a Fokoláre szó tűzhelyet jelent, olyan helyet, ahol bárkit egyházi vagy felekezeti hovatartozásra való tekintet nélkül el-

befogadnak. Egy helyet, ahol mindenki megélheti az Istenhez tartozás egységét.

A Fokoláre-lelkiség János evangéliumának egyik igéjére épül: „...hogy mindnyájan egyek legyenek...” (Jn 17,21) A mozgalmat az ökumenikus szemlélet, a nyitottság jellemzi; tiszteletben tartja az egyházak különbözőségeit, ám közben hangsúlyozza a közös elemeket, amelyek egyesítik a keresztényeket.

Ezért is volt figyelemre méltó az ötvenkilencedik ökumenikus hét programja Castelgandolfóban. Nemcsak katolikusok, reformátusok és evangélikusok, hanem román, szerb, görög, orosz, szír, indiai ortodoxok, illetve a protestáns felekezetek közül metodisták, anglikánok,

az angol nyelvterületről érkezett presbiteriánusok, Afrika és a Közel-Kelet országaiból menekülni kényszerült testvérek is jelen voltak az alkalmon.

A találkozónak az volt a célja, hogy felhívja a figyelmet az egységre, a különböző keresztény felekezetekre a világban, a testvériségre és arra, amire Jézus tanított bennünket: „...szeressétek egymást: ahogyan én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást!” (Jn 13,34)

A találkozó résztvevői jelen voltak Ferenc pápa általános kihallgatásán a Szent Péter téren. A pápa az egységről és a szeretetről beszélt, arról hogy a keresztényeknek a hit hőseivé kell válniuk. „Az egyházak egységéhez hősökre van szükség, akik hősök a hitben, hősök a történelmet illetően, és hősök a lelkeségen, mert alázatos lelkűek” – mondta.

A találkozó ezen gondolatok jegyében zajlott, előadásokkal, plenáris ülésekkel, fórumbeszélgetésekkel, a tapasztalatok megosztásával, biznyságtételekkel,

FOTÓK: SZEGSÓDI PÉTER

kirándulásokkal és istentiszteleti alkalmakkal. Hihetetlen élmény volt a felekezetek sokszínűségét, a nyelvek és kultúrák gazdagságát és a bábeli zűrzavar feloldását megtapasztalni egy ilyen találkozón pünkösdi csodaként. Az előadásokat mindenki a saját anyanyelvén hallhatta, ugyanis önkéntes fordítók dolgoztak végig azon, hogy mindenki mindent halljon és értsen.

A reformáció jubileumi évében az ökumenéről Christian Krause püspök, a Lutheránus Világszövetség volt elnöke beszélt. Nyitott szívvel mesélte tapasztalatait az 1999. október 31-i, nevezetes

augsburgi eseményről, amikor aláírták a katolikus–lutheránus közös nyilatkozatot a megigazulásról. Fontosnak tartja ezt a lépést, mert ez vezetett oda, hogy Lundban meghatározó egységtörekvés indult el. „Neked ajándékozom magamat, az egységemet. Ha ez megtörténik, onnantól hozzád tartozom. Az egység ajándéka az összetartozás. Ez minden keresztény feladata az egyházban és a világban” – állapította meg.

Az ötvenkilencedik ökumenikus hét is példája volt annak az elkötelezett munkának, amelyet a Fokoláre Mozgalom az ökumené területén végez. Ezt idén feb-

ruárban Ottmaringban egy nyilatkozatban is megfogalmazták: „Minden lehetőet megteszünk, hogy a tevékenységeinket, kezdeményzéseinket és találkozóinkat nemzetközi, de főleg helyi szinten ez, a keresztények közötti nyitott és testvéri magatartás jellemezze. [...] Istenre bízunk egyházaink útját, hogy felgyorsuljanak az egyetlen közös kehely ünneplése felé tett lépések.”

A Fokoláre Mozgalom célja, hogy megmutassa a világ keresztényeinek: az egyházaink közti különbségek nem szétszakítanak és nem elválasztanak, hanem épp ellenkezőleg: ez a sokszínűség gazdagít, és ebben kell fölfedeznünk az egységet. Ha Jézus akarata, hogy egyek legyünk benne, mi, emberek hogyan akarhatnánk mást? Mert a keresztre feszített Krisztusban minden megosztottság értelmet nyer; a fájdalom értelmetlensége a Jézussal való találkozásban értelmet nyer.

A találkozó elérte célját, mert mindenki úgy térhetett haza saját közösségébe, hogy felmelegedhetett Isten tűzhelyénél; saját egyházának hagyományait megőrizve megérthette és átélhette, hogy milyen fontos a keresztények egysége. Ezt a lelkeséget továbbadva kell építenünk Isten országát.

■ SZLAUKÓ ORSOLYA

A jövő lelkészei egymás közt

Interjú Szabó Lajos professzorral

FOTÓ: MISS TAMÁS

Ausztria, Magyarország és Szlovákia lelkészjelöltjei találkoztak Hainburgban májusban. A közel harmincfős konferencián téma volt a 21. század egyháza, az országok közötti kapcsolat és a jövő gyülekezete is. Szabó Lajossal, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektorával, a Gyakorlati Tanszék vezetőjével a konferencia jelentőségéről, a különböző országok teológusainak helyzetéről beszélgettünk.

– A konferencián Szlovákia, Ausztria és Magyarország végzős evangélikus teológushallgatói találkoztak. Honnan jött az ötlet, hogy a környező országok lendő lelkészei megismerkedjenek egymással?

– Mindhárom teológiai intézmény részt vesz abban a nemzetközi együttműködésben, amely a lelkészek gyakorlati teológiai képzésével foglalkozik. Mivel a segédlelkészi és a gyakorlati éveket különböző módon töltik az egyes tagedházakban, ezért az országok érintett szakemberei rendszeresen kicserélik tapasztalataikat, és közösen is gondolkodnak. Szabóné Mátrai Marianna, egyetemünk gyakorlati intézetének vezetője és magam mint a gyakorlati tanszék vezetője már évek óta közösen

dolgozunk külföldi kollégáinkkal. Egyik tanácskozásunkon Johanna Uljas-Lutz, a bécsi teológia gyakorlati intézetének vezetője vetette fel, hogy a reformáció ötszázadik évében hozzunk létre egy olyan alkalmat, ahol a végzős szlovák, magyar és osztrák teológushallgatók találkozhatnak. A cél a közös eszmecsere, valamint egymás megismerése volt.

– Szimbolikus helyen, a szlovák határ mellett, a magyar határtól nem messze fekszik az ausztriai Hainburg városa. Miért ez a település lett a találkozó helyszíne?

– Az ausztriai partnerek ajánlották a valóban szimbolikus, a határok találkozásánál lévő helyszínt. A földrajzi elhelyezkedésen túl az is segítette a választást, hogy a gyülekezet lelkésze, Jan

Magyar magyarul, szlovákul és németül is anyanyelvi szinten beszél. A templom is figyelemre méltó, hiszen a város szülőtte, egyben a pekingi olimpia egyik építészte, Wolf D. Prix tervezte. Ez egy nagyon modern, mintaszerű, multifunkcionális templom, amely – úgy, ahogy a projektünk – az előretételek, a 21. század gyülekezetének a jelképe.

– A közép-európai sokszínűség hogyan jelent meg a fiatal, ordináció előtt álló teológushallgatók között?

– Leghatározottabban az a kérdés került elő, hogyan lehet kezelni azt a fokozott elvárást, amely a lelkészi hivatással kapcsolatban él az emberekben. Kiderült, hogy ez a probléma Szlovákiában, Ausztriában és Magyarországon is hasonló. Közép-Európában nemcsak a gyülekezeti, hanem a társadalmi és a helyi közösségi élet terén is elvárások fogalmazódnak meg a lelkészek iránt, a ma embere lényegében egy komplex képességet és felkészültséget vár a lelkésztől. A megszólalásokból, az interaktív játékokból azt lehetett érezni, mindenki él egy kicsi félelem attól, hogy a sokféle kihívásnak és elvárásnak hogyan lehet megfelelni.

– Bár az elvárások a lelkészek számára fogalmazódnak meg, a ma gyülekezetének a képe ugyanakkor a csapatmunkáról kellene, hogy szóljon.

– Ezt mind a három ország szolgálatvégzői így látják. Kérdés azonban, hogy mennyire lehet megtalálni a munkatársakat, hol lehet civil segítőt találni az egyházi szolgálat számára. Minden a lelkészre maradjon, vagy közösségi munka legyen a gyülekezeti élet? – fogalmazódott meg több beszélgetés során is. Az emberek elérése a felfokozott munkavégzés függvényében nem könnyű. Már a gyülekezeti alkalmak időpontjainak a megtalálása is kihívás a mai életformában.

– A találkozóznak a reformációi emlékévé volt az apropója. Mennyire volt jelen a mai reformáció gondolata?

– Mindegyik egyház az evangélikus közösségi élet megújulásának a lehetőségét keresi. Azt nem lehet pontosan

megmondani, hogy mindez mivel jár; van, aki a liturgiában, van, aki az egyház nagyobb világi nyitására látja a jövőt. A résztvevők megnyilvánulásából azt lehetett érezni, hogy a megújulásra nagy igény van. Az ordináció előtt álló fiatalok azt hangsúlyozták, hogy a jelen és a jövő egyháza tudjon olyan helyet biztosítani, ahol egyfajta csendet, lelki nyugalmat, töltődést találnak az emberek. Emellett az is előkerült, hogy ezek a kihívások mennyire nem egyszerűek.

– **Michael Bünker püspök, az Európai Protestáns Egyházak Közösségének főtitkára, a konferencia előadója mit emelt ki A lelkészi hivatás jövője – Európai perspektíva 2017 című előadásában?**

– Bünker püspök azt a kérdést feszegette, hogy lehet-e egyfajta prioritási sorrendet felállítani a lelkészi munkavégzés kompetenciái között. Interaktív előadása lehetőséget teremtett arra, hogy mindenki megfogalmazza: szolgálatunk első he-

lenül, hogy melyik tagegyház mennyire konzervatív, vagy mennyire modernebb, az alapvető kérdések terén kifejezetten közel állunk egymáshoz. Nem különbözünk annyira egymástól, mint amennyire gondoljuk! A közép-európai térségben nagyon hasonlóak a feladatok.

– **Milyen kérdések foglalkoztatják az ordináció előtt álló hallgatókat?**

– A végzős hallgatókban igény van arra, hogy valamilyen formájú kísérés, coaching, szupervízió történjen a hatod-év után is, ne kelljen azonnal egy roppant nagy feladatot csak magukra utaltan el látniuk. Az is kiderült: bár különböző a három egyházban, hogy ki hol kezd el a szolgálatát, mégis az a legszerencsésebb, ha valaki egy mentoráló lelkész mellett, gyülekezeti szolgálatban tudja a pályáját elkezdni, és csak utána szakosodik valamelyik részterületre, vagy vezet önállóan egy gyülekezetet. A mi helyzetünk abban tért el a többiekétől, hogy nálunk nagyon sok fiatal lelkész hamar kerül iskolalelké-

kész családi életének kérdésköre foglalkoztatta a hatodéveseket. Látják, nem könnyű megélni azt, hogy más a világi állás és a lelkészi szolgálat „menetrendje”. A hétvége és a munkanap kérdéséről rendkívül élénk beszélgetés folyt. Jelenleg mindhárom egyház keresgéli erre a feszültségre a megoldást, a lelkészek egészséges családi életének érdekében. Jó példa volt, hogy ha több lelkész van a közelben, akkor úgy próbálnak együttműködni, hogy havonta legalább egy olyan vasárnap legyen, amelyet minden lelkész a saját családjával tölthet. Ez valóban nehéz kérdés, megfogalmazzuk, hogy érdemes lenne ezzel a jövőben is közösen foglalkozni.

– **Mit jelent ebben az esetben Ausztria, Magyarország és Szlovákia partnersége?**

– Nagyon meg kell becsülnünk, hogy az osztrák, a magyar és a szlovák egyház között mind vezetői, mind partneri szinten jó a kapcsolat. Különösen előremutató, ha a jövő nemzedék részéről ilyen és hasonló konferenciák révén tovább erősödik mindez. Barátságok kötődtek, teológiai párbeszéd alakult ki, ami a jövőre tekintve gyülekezeti partnerkapcsolatok létrejöttét is feltételezheti. Ez a mi közép-európai evangélikus létünket mindenképpen erősíti. Ennek a lehetőségét a gyakorlatban is átéltük, hiszen a konferencia után az Evangélikus Hittudományi Egyetem hatodéveseivel átmentünk Sopronba, ahol találkoztunk a soproni gyülekezet lelkészeivel és civil képviselőivel is. A velük folytatott beszélgetés megmutatta, hogy ott az országhatáron átívelő mindennapi ingázás teljesen természetes. Alapvetően ösztökél minket az, hogy együtt gondolkodunk, de a példa mutatja, hogy ezt nemcsak mondani kell, hanem meg is kell élnünk, hiszen ez a jövő útja.

– **Az ötszázadik évfordulót most közösen ünnepelték. Jövőre is találkozhatnak azert?**

– Szeretnénk, ha hagyomány teremődne, és a három egyház ordináció előtt álló végzős hallgatói minden évben eltöltenének egy közös napot együtt. Bünker püspök az úrvacsorai istentiszteleten őszinte vágyát fogalmazta meg, hogy a konferenciának legyen folytatása, hogy ezáltal is ennek a három egyháznak a lelkészei a lehető legtöbb szálon kapcsolódjanak össze.

■ GALAMBOS ÁDÁM

FOTÓ: JAN MAGYAR / MICHAL TERKEY

lyén az evangélium kommunikációja áll. De az is érződött, hogy mindez akkor valósulhat meg, ha a közösség életének a modernizálódása is társul hozzá. Ehhez viszont jó szervezőnek, jó hivatali vezetőnek kell lenni, jó munkatársaknak, ami jó PR-munkát, jó kommunikációt is feltételez. Kiderült, hogy a kérdés komplex, azaz együtt kell minderre tekinteni.

– **Mennyire jelent meg az egyes tagegyházak lelkisége?**

– Tény, hogy a három egyháznak más a színezete, a hozzáállása bizonyos teológiai és gyakorlati kérdésekhez, ugyanakkor igen gyorsan kiderült: attól függet-

szí, kórházlelkészi, katonai lelkészi vagy börtönszolgálatba, azaz speciális területeken kezd el dolgozni. Szlovák és osztrák kollégáinknál ez másként van, ugyanakkor aggodalommal is tekintettünk erre a helyzetre, hiszen ezeken a speciális ágakon hihetetlenül nagy tapasztalatra lenne szükség.

– **Mi volt még sarkalatos kérdés?**

– A konferencián markánsan megfogalmazódott, hogy a lelkészi közösségek működése, a közeli lelkészek összetartása elengedhetetlenül fontos. Ez igényként és tapasztalatként is felmerült. A jövővel kapcsolatban a lel-

Érezni a szeretet rezgését

Barokk orgona épült Budavárban

Az országban egyedülálló méretű és hangzású orgonát szentel fel június 18-án Fabiny Tamás püspök a Budavári Evangélikus Egyházközség Bécsi kapu téri templomában. A hangszer immár lehetővé teszi, hogy úgy szólaljanak meg Bach művei, ahogyan azt annak idején a zeneszerző is elképzelte. És ha már a képzeletről esett szó, riportunkban szerepel még valaki, aki mind ez idáig csak elképzelte, hogyan is szól Bach muzsikája egy valódi orgonán.

Úrfi korom óta koptatom a budavári evangélikus templom padjait. Amikor már majdnem felnőtt fejjel először beléptem a Bécsi kapu téri épületbe, emlékszem, lenyűgözött az oltár mögött magasodó, óriási fakereszt látványa, amely szinte rögzítette a tekintetemet. Azóta sincs ez másként.

Azaz mégis. Az elmúlt hónapokban a templomba lépve többnyire magam is, miként a hívek többsége, sarkon fordultam, és felnéztem a karzatra, hiszen ott épült az új orgona. Előbb persze eltűnt a régi, kőművesek jöttek, átalakították a hangszer helyét, a templom belső festésével egybekötött munkálatok alatt állványerdő töltötte be a tágas teret, a hívek pedig az istentiszteletekre összeszorultak a kápolnába. Aztán egyik vasárnap belépve megint úgy éreztem, mintha asztalosműhelybe toppantam volna. Gyantás fenyődeszka bódító illata töltötte be a templomot, emlékszem, még át is villant az agyamon, milyen jó, hogy mi nem füstölünk tömjént, mert akkor ebből semmit sem lehetne érezni. Előbb csak egy irdatlan, fából ácsolt,

rendkívül bonyolult szerkezet kezdett formát ölteni. Gerendák, rudazatok kapcsolódtak egymásba, mi pedig lent, a padsorok között azt találgattuk, hogy vajon mi mire lehet itt jó. Aztán megérkeztek a sípok. Önötvözetből gyártott fényes csövek és roppant méretű, hat-hét lépés hosszú, deszkából készült facsövek, olyan belmérettel, hogy egy kisebb kutya kényelmesen bújócskázhatna bennük. A templomba lépő szemlélő többnyire csak az orgona elülső felén lévő fényes fémsípkat látja, és szerintem fogalma nincs arról, hogy mi rejtőzik a díszített külső mögött. Aligha túlzok, ha azt állítom: a budavári gyülekezet kivételes szerencséje, hogy végignézhette az új orgona építését! Az pedig csak hab volt a tortán, hogy Bán István orgonaművész, budavári kántor időről időre tanulmányutakat szervezett és vezetett a gyülekezet érdeklődő tagjainak az épülő orgona belsejébe.

Csak néztünk, bámultunk, nem tudtunk betelni a látvánnyal.

Kocsis Mihály nem nézett az orgonára. Nem nézett semerre. Május 30-án

belépett a budavári templomba, megállt a padsorok között, és türelmesen várt. Körülötte jöttek-mentek az emberek, de Mihály csak állt, arra várt, hogy történjen vele valami, megtörténjen végre az, amire már régóta vár: megszólaljon az orgona.

Aztán Bán István kántorunk lenyomott a hangszeren egy pedált. Az óriási fasípkából pedig olyan infernális mély hang tört elő, mintha a Föld hatalmas, éhes gyomra kordult volna meg.

Mihály összereszt, felszegté eddig lehajtott fejét, két mélyen ülő, fájdalmasan sötét szemüregét az orgonára emelte, és végre megszólalt: „Érzem a testemben a hangot!”

Kocsis Mihály vak. Arra vágyott, hogy egyszer végre ne csak a világhálón bön-gészve, fejhallgatóval élvezhesse az orgona fenséges hangzását, hanem élőben is. A fogyatékkal élőket támogató, munkalehetőséghez segítő Salva Vita Alapítvány kereste meg a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúrát, hogy tegyék lehetővé Mihály látogatását. Külön szerencse, hogy Budavári Attila ezekben a hetekben éppen a budavári (!) orgonát építette, és így Mihálynak nem kellett Pécsre utaznia, hogy megtapasztalhasa az orgona és a hangszerépítés rejtelmeit.

Attila kinyitott egy rejtekajtót, és Mihállal együtt betelepedett az óriási orgonába. Emelgették az emeltyűket, tologatták a tolattyúkat, lefotgák

Budavári Attila (bal oldalon) és Kocsis Mihály

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

és megnyitották a sípokat. Attila magyarázott, Mihály pedig okos, szakértő kérdéseket tett fel, hiszen maga is tanult zenét, zongorázott, és a furulyával is elboldogul. Aztán Mihályt ráállították a három hatalmas méretű fújtató lábpedáljaira, mondván, próbálja ki, milyen is az, ha nem az áram hajtja a levegőt a hangszerbe. Mihály törekeny testének teljes súlyával ránehezedett a fújtatóra, majd annyit mondott, hogy ha esetleg

vasárnap délelőtt áramszünet lenne, ne őt hívjuk segítségül.

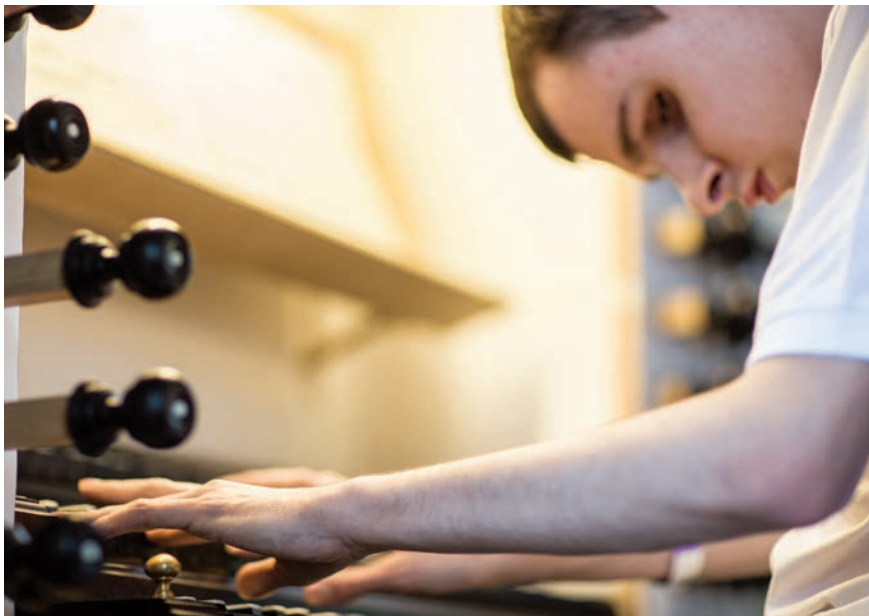
Mert azért ma már egy Johann Sebastian Bach korát idéző, autentikus barokk orgona fújtatóit is áram hajtja. Amúgy minden a régi.

Bán István, a budavári gyülekezet kántora azt mondja, teljesen nyilvánvaló volt, hogy a protestáns, sőt általában az egyházzene legnagyobb alakjához, Bachhoz kell igazítani az új orgonát.

A Bach gondolatmenetét és a hajdani orgonaépítő, Gottfried Silbermann építési stílusát követve megtervezett és megépített, a megfelelő regiszterekkel és hangszínekkel megalkotott hangszeren, vagyis az új budavári orgonán játszva nem kell a muzikusnak kompromisszumokat kötnie. Bach műveit immáron úgy lehet előadni és persze hallgatni, ahogyan annak idején a zeneszerző azt elképzelte – mondta Bán István. ►

FOTÓK: BUDAVÁR

Amikor a muzsikus és persze a gyülekezet koncepciója fejben összeállt, akkor jut szerephez az orgonaeépítő-mester. Budavári Attila hosszadalmas, ám alig-alig elkerülhető alkudozásként írta le azt a folyamatot-párbeszédet, amelynek során elkészült a hangszer végleges terve. Az orgona kialakítását, sípjainak számát, tömegét nyilvánvalóan és alapvetően befolyásolják az objektív adottságok, a templomtér kialakítása, méretei, statikai és akusztikai adottságai – tette hozzá Budavári Attila.

Az elmúlt évszázadok során – mint minden – az orgonaeépítés technikája is fejlődött, ám az új budavári hangszer a lehető legteljesebb mértékben igazodik a barokk hagyományokhoz. Nem elektronika létesít kapcsolatot a muzsikussal lenyomott billentyűk és a sípok között, hanem tengelyek, rudak, vékony, fából metszett szalagok bonyolult rendszere teremti meg a mechanikus összeköttetést – magyarázta Budavári Attila. Ez az ékfűvókkal működő, mechanikusan megszólaltatott orgonásíppokkal szóló hangszer egészen más hangszíneket produkál, mint a lebontott, elektronikus szerkezettel ellátott régi budavári orgona. Egy mechanikus orgonán játszó muzsikussal a billentéssel, a szél sípokba áramlásának szabályozásával képes befolyásolni azt, hogyan szólaljon meg a hangszer; ezzel szemben az elektronikus rendszernél egy mágnes nyitja a sípot, s így erre nincs lehetőség – foglalta össze a zenész szempontjából az egyik legfontosabb különbséget Bán István.

A budavári orgona építése során is a barokk korban készült orgonákban fellelhető klasszikus anyagokat használták fel. A főbb európai fafajták, a fenyő, a tölgy, a juhar mellett a kopásnak különösen kitett helyeken, miként Bach korában, most is trópusi keményfákat használtak fel – mondta Budavári Attila. Szerephez jutott még a kovácsoltvas, a szarvasbőr, az enyv és a fújtatókban megtalálható juhbőr is, sőt itt-ott még állati beleket is felhasználtak, amelyek különösen szívós anyagok. Az összesen legalább 7,5-8 tonna tömegű orgonában 1771 darab síp szólal meg, közülük a legkisebb alig nagyobb,

mint egy grafitceruza végére szerelt radír, a legnagyobb pedig öt méter hosszú, és fadeszkből ragasztották össze. Legalább tizenötezer munkaórát vett igénybe a hangszer gyártása és megépítése! Most pedig már szól.

Bán István orgonaművész sorra szólaltatta meg a regisztereket, Kocsis Mihály pedig némi segítséggel óvatosan felmászott a fújtatók mögötti fagrádcson, egészen a legnagyobb fasípok csúcsáig, kezeit a simára csiszolt deszkákra helyezve élvezte, amint testén átfut a hang. Úgy mondta, hogy érzi a szeretet rezgéseit.

A június 18-i szentelést követően koncertsorozaton mutatják be a közönségnek az új budavári orgonát. (A részletes program olvasható e lapszámunk 49. oldalán. – A szerk.) A szervező, orgonistánk, Bán István arra számít, hogy a jövőben nagy tömegeket fog a templom padso-raiba csábítani, amikor megszólal majd a Magyarországon egyedülálló méretű és stílusú hangszer. Úgy véli, nem túlzás azt állítani, hogy a budavári orgona szintet emel az ország egyházzenei életében. „Az orgona éppúgy 415 hertzre van hangolva, mint a historikus hangszerek, ami lehetővé teszi majd, hogy az orgona mellett béléhűros, barokk hangszereken adjunk elő Bach és kortársai kantátáit, orgonaversenyeit, ami talán az egész közép-európai régióban is egyedülálló lehetőség” – mondta Bán István.

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Bán István orgonaművész

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Bach inspirálta orgona

A második világháború óta Magyarországon a legjelentősebb orgonaprojekt teljesedik be egy evangélikus templomban, amikor június 18-án dr. Fabiny Tamás püspök felszenteli a budavári hajlék új, barokk stílusú hangszerét.

A felemelő alkalomnak több évtizedre visszanyúló előzménye van. Egy új orgona születése önmagában is mérföldkő egy gyülekezet életében. Nemcsak azért, mert több emberöltő alatt legfeljebb egyszer fordul elő, hanem Budavárban azért is, mert egy olyan értékes folyamat és tradíció része, melynek mélyreható gyökerei és messzi távlatokba nyúló jövője van.

A második világháború végén tragikus bombatalálatot elszenvedett budavári evangélikus templom az iszonyatos rombolásban orgonáját is elveszítette.

A templom újjáépítése után 1960-ban Peskó Zoltán tervei alapján finn segítséggel épülhetett új orgona; ezt fia, a gyülekezet legendás orgonistája, Peskó György bővítette a hetvenes években.

Már akkor nyilvánvaló volt, hogy zenetörténeti jelentőségű hangszer épült Budavárban, hisz Peskó György, szemben a kommunista diktatúra szekularizációjával, rendíthetetlen úttörő munkát vállalt: céljaul tűzte ki, hogy Magyarországon itt adja elő elsőként Bach összes orgonaművét. Olyan tradíciót honosított meg ezzel Budavárban, melyet az utókor is magáénak tud – kevesen vannak a generációnkban, akiknek a szülei ne fordultak volna meg valamelyik bámulatos Bach-estjén. Budavár neve összeforrt Bach nevével, a gyülekezet azóta is igen színes egyházzenei életet ápol. Gyuri bácsi rám is nagy hatással volt, hisz nemcsak

ebben a templomban nőttem fel, de az ő barátságán és művészetén keresztül lettem végérvényesen az orgona- és egyházzene rabja.

Bő ötven év hű és gazdag szolgálat után tudtuk, hogy szeretett, a szocialista ipar keze nyomát magán viselő hangszerünk felújításra szorul. Több tervet dolgoztunk ki, de a gyülekezetnek sosem volt anyagi bázisa önerőből orgonát felújítani vagy újat építeni. Meglepetésként érkezett a segítség a kormányzati Reformáció Emlékbizottságtól. Dr. Hafenschner Károly evangélikus lelkész, miniszteri biztos közbenjárására a reformációi emlékévkben olyan orgona megépítését irányozták elő templomunkba százszázalékos állami támogatásból, mely a legautentikusabban teszi lehetővé Johann Sebastian Bach műveinek az előadását. ►

Végtelennek tűnő szakmai egyeztetés vette kezdetét két szögesen ellentétes irányvonallal. Dr. Kormos Gyula, a gyülekezetünk által felkért orgonaszakértő végül az általam képviselt koncepciót és az ennek alapján kidolgozott diszpozíciót találta a legmegfelelőbbnek, melyet magának Bachnak az orgonaépítési feljegyzései alapoztak meg. Óriási és ritka ajándéka az Úrnak, ha a templomban, ahol az ember sok éve Peskó György utódjaként orgonistaként szolgál, a saját elképzelései mentén épülhet új orgona.

A Bachtól fennmaradt diszpozíciók leginkább kortársának, Gottfried Silbermann-nak az orgonáival voltak átfedésben, így mintául az ő kései hangszereit vettük alapul Kormos Gyula és Homolya Dávid orgonaszakértőkkel, akik igen alapos kutatómunkát végeztek, hogy közösen finomított stílhangerünk a gyülekezet igényeit mindvégig szem előtt tartva a legjobban hordozza a bachi, valamint a silbermanni jegyeket és hangképet.

Az orgonát az általuk különös részletességgel kidolgozott paraméterek alapján a Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra építette; tervezője Thomas Barthold. A hangszer szinte teljesen autentikus eljárással épült, amelyhez számos szászországi Silbermann-orgona felmérése nyújtott segítséget.

A januárban templomunkban elbontott Peskó-orgonát, egyházi és magánadományokból felújítva, az angyalföldi evangélikus templomban állítják fel; Budaváriban pedig – az emlékbizottság célkitűzésének eleget téve és a templomunkhoz kötődő Bach-tradícióba tökéletesen illeszkedve – büszkén vonhatjuk le a következőket: Magyarország legnagyobb barokk stílusú orgonáján immáron való-

ban kompromisszumok nélkül adhatjuk elő Bach orgonaműveit. Orgonánk mellett történelmet is ír országunk egyházzenei életében, hisz a 415 hertzes hangolásnak köszönhetően először csendülhetnek fel Bach kantatái korhű, historikus hang-

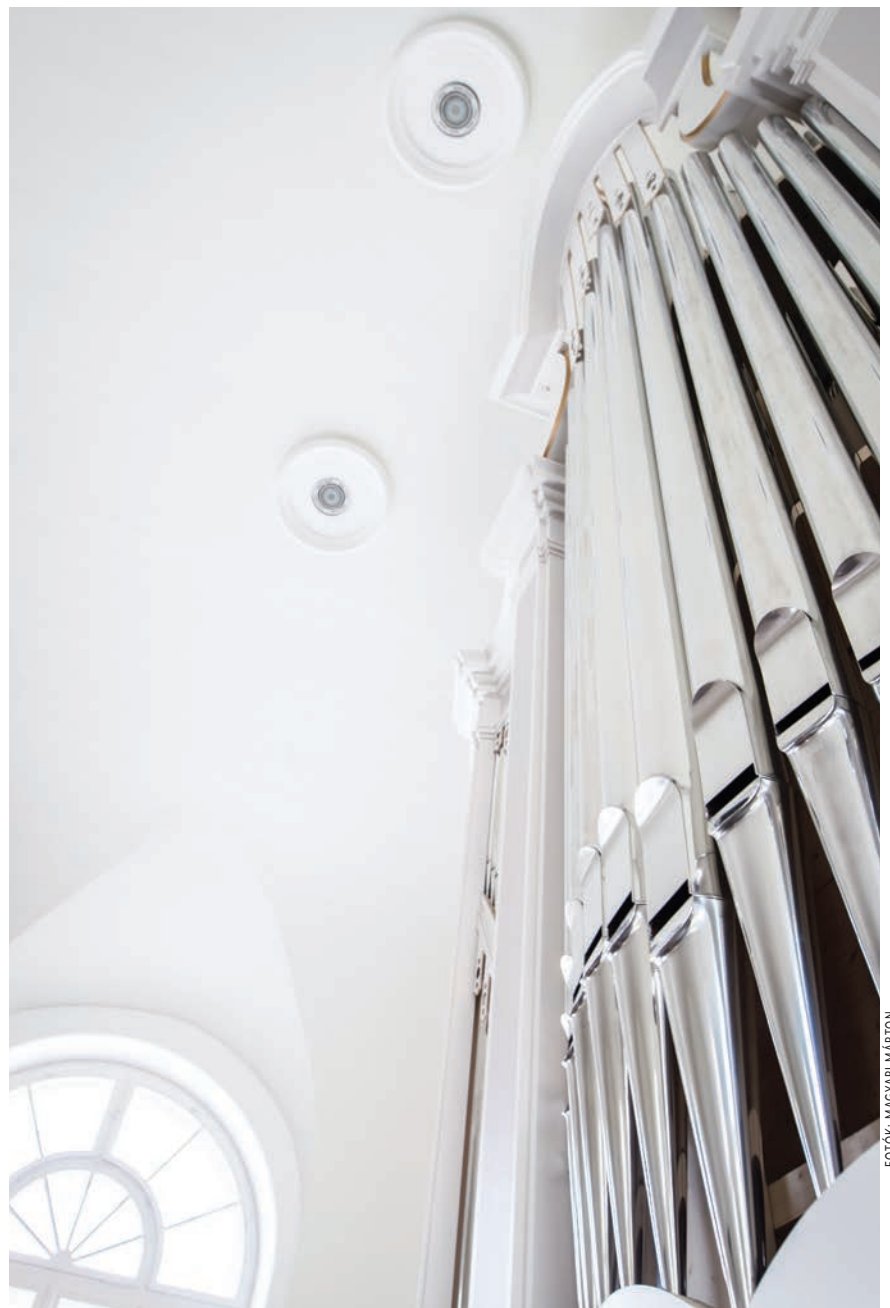
szerek előadásában, pedálos, többmanuálos orgona közreműködésével. A hangszer értékteremtő, regionális súlyát méltatta magának a Lipcsei Bach Archivumnak az intendánsa is gratuláló levelében.

Templomunk új ékessége és a bachi gyökerek előtt tisztelegve már az orgonaszentelés napján, június 18-án elindul a hatnapos budavári Bach-fesztivál, melynek zárónapján lehetőség nyílik az orgona kipróbálására is. (A részletek olvashatók a *budavar.lutheran.hu* honlapon.)

Hálatalt szívvel mondunk köszönetet mindenkinek, aki a Reformáció Emlékbizottság megtisztelő és nagylelkű felajánlását valóra váltva mindvégig segítette és támogatta álomhangszerünk megszületését.

■ BÁN ISTVÁN

A szerző orgonaművész, karmester, a budavári evangélikus templom orgonista karnagya

A hitelességet képviselve

Interjú Réth Katalin teológushallgatóval

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkeszi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. „Az emberek a tapasztalat segítségével érzik át, hogy milyen egy közösséghez, az egyházhoz tartozni” – mondja e heti interjúalanyunk, Réth Katalin hatodéves hallgató.

– Miért választottad a teológiát?

– Kaposvári vagyok, sváb gyökerekkel rendelkezem, a vallásosság mindig is az életem része volt. Az első osztálytól kezdődően jártam hittanóra, istentiszteletre. Otthon is imádkoztunk, így természetes volt, hogy hiszek Istenben, és evangélikus vagyok. A pályaválasztáson gondolkodva sok ötletem támadt. Újságíró, pszichológus, gyerekorvos, rendezvényszervező, tanító néni is akartam lenni. Elképzelttem, hogy hosszú távon ezekkel foglalkozom, de azt éreztem, hogy nem tudnék így kiteljesedni. Ahogy teltek az évek, és egyre jobban beleláttam akkori lelkészünk, Szemerei János munkájába, úgy kezdett el érdekelni a lelkeszi hivatás. Ami engem vonz, az a segítő foglalkozás, és rájöttem, hogy a lelkészségben megvan minden, ami engem érdekel. Azt éreztem, hogy a saját képességeim szerint lelkészként tudnék a legtöbbet tenni az emberekért.

– Mit vár a ma embere az egyháztól?

– Az emberek egy része manapság főleg szolgáltatásokat vár. Azt, hogy kereszteljünk, temessünk, tartsunk szép karácsonyi istentiszteleteket. Van azonban egy olyan csoport is, amelyben hatalmas az éhség a spiritualitás, a lelkiség iránt. Van, aki az egyházban próbálja meg ezt kielégíteni, és van, aki más, ezoterikus, alternatív módokon. A ma egyházának alapvetően erre a spirituális éhségre kell válaszolnia. Fontos feladatunknak látom, hogy mutassuk meg az embereknek: az egyházhoz nemcsak akkor mehetünk, amikor a megszokott alkalmak eljönnek, vagy amikor muszáj, hanem minden egyéb élethelyzetben is oda lehet lépni az egyházhoz, a hétköznapijaink része lehet, be tudja tölteni, ki tudja elégíteni ezt az éhséget.

– Ahhoz, hogy a hétköznapi része legyen az egyház, olyan gyülekezeti közösségre van szükség, amelyik tényleg figyel Istenre és a felebarátjára.

– A megtapasztalhatóság a kulcsszó. Beszélhetek én a szószékről, de ha ez nem érinti meg az embereket, ha nem ad élményt és tapasztalatot, azaz a Szentlélek nem munkálkodik, akkor nem sokat ér. Az emberek a tapasztalat által érzik át, hogy milyen egy közösséghez, az egyházhoz tartozni. Az, hogy milyen élmény és közösség kell ahhoz, hogy ez a tapasztalat létrejöjjön, a gyülekezettől és a közösségtől függően változik. Lelkészként ezt úgy tudom a legjobban elősegíteni, ha őszinte és hiteles vagyok, ha megmutatom az embereknek, hogy nekem hogyan okoz örömet, miként segít a harmónia megtalálásában a hit. Ha ezt látják rajtam, akkor az már tapasztalat a számukra, amely lehet, hogy bennük is elindít valamit...

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Melyik bibliai igé a különösen meghatározó számodra?

– „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” [Ézs 40,31] Ez volt a konfirmációs ígém, ez a lelkészavatási ígém is. Ez a szakasz a nehézségekben is eszembe jutott, a képisége is megragadott, azonosulok ezzel az üzenettel.

– Mit kaptál a teológiától?

– Széles látóteret és nagyon sok lexikális tudást. Az öt év alatt sok ismeretet szívhattunk magunkba, és számos lehetőség nyílt meg előttünk, hogy az egyes tantárgyakban még jobban elmélyedjünk. Ha odamentünk a professzorokhoz, készségesen segítettek, mindent megtettek, hogy tágitani tudjuk a látókörünket. A hatodév pedig megmutatta, hogyan lehet ezt a tudást a gyakorlatban felhasználni. Tavaly Ecsenyben helyettesítettem, már ott is láttam, de hatodévesként Medgyesegyházán is megtanultam: úgy kell fogalmazni, hogy az mások számára egyértelmű és világos legyen, hiszen gyakran nincs idő hosszas teológiai beszélgetésekre, hanem csak a tömör üzenet átadására.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Kiért ér imádkozni a Facebookon?

A világban jelen lévő terror és erőszak nyomán új és új „pray for...” mémek jelennek meg, amelyek imára hívnak Brüsszelért, Nizzáért, Egyiptomért, Isztambulért, Ankaráért, Ukrajnáért, Berlinért, az oroszokért és Szíriáért. Gyakran valóságos kommentháborúk is kialakulnak: „Ukrajna miért nem kap annyi megosztást, mint Szíria?” „Miért imádkozunk a bűnös Nyugatért, ahelyett hogy a Közel-Keleten szenvedő keresztények mellé állnánk?” „Miért válogatjuk ki a keresztényeket, miért nem állunk ki egyszerűen minden ember mellett?” Kihez, kikért és miért imádkozunk?

Pray for Paris – ezzel a felszólítással terjedt el korábban a szociális médiában számos kép, üzenet a 2015. novemberi terrortámadást követően. Akárcsak a *Charlie Hebdo* című francia satirikus hetilap szerkesztőségét ugyanaz év január 7-én ért támadás után, itt is futótűzként terjedt a szolidaritási akció, azzal a fontos különbséggel, hogy itt a terjedő mémek spirituális tartalmat is hordoztak, nevezetesen, hogy ki-ki a saját felfogása szerinti istenhez imádkozzon. A párizsihoz hasonló események és a világban jelen lévő terror és erőszak nyomán új és új mémek jelentek meg – kisebb-nagyobb népszerűséggel, részben egymással is versengve –, amelyek imára hívnak Brüsszelért, Nizzáért, Egyiptomért, Isztambulért, Ankaráért, Ukrajnáért, Berlinért, az oroszokért és természetesen Szíriáért. Imádkozunk az üldözött keresztényekért és muszlimokért.

A mémek természetesen megosztással jártak, nemcsak abban az érte-

lemben, hogy sokan kattintottak a *Share* gombra, hanem a vélemények is megoszlottak, hogy jó-e ezt így terjeszteni. Egyes posztok alatt valóságos kommentháborúk alakultak ki.

A vallástalanok azt kérték ki maguknak, hogy miért kellene egy egyértelműen vallásos tartalmat hordozó képpel kifejezniük a szolidaritásukat. A keresztények egy része amiatt aggódott, hogy a vallások határainak elmosódásához járulunk hozzá, ha úgy teszünk, mintha minden ima pontosan ugyanahhoz az istenséghez szólna, és ez Krisztus univerzális igényének feladását jelentené. Mások semmi kivétlivalót nem találtak még abban sem, hogy a különböző vallások hívei egy légtérben imádkozzanak a világ békéjéért, és jogot formáltak arra, hogy lenézzék azokat, akiket ez megbotránkoztatott.

Az is érdekes volt, ahogyan bizonyos posztok szemrehányóvá váltak: „Ukrajna miért nem kap annyi megosztást,

mint Szíria?” „Miért imádkozunk a bűnös Nyugatért, ahelyett hogy a Közel-Keleten szenvedő keresztények mellé állnánk?” „Miért válogatjuk ki a keresztényeket, miért nem állunk ki egyszerűen minden ember mellett?”

Egy fiatalember nemrégiben az általam megosztott, a szíriai háború civil áldozataiért megfogalmazott imádság alatt elhelyezett kommentben az *Unlike* gombot hiányolta. Azóta is foglalkoztat, mi lehet ennek a fiatal férfinak a fejében az imádságról, arról, hogy a keresztények kihez, kikért és milyen indítástól imádkoznak. Miért fáj ennek a fiúnak, hogy a világ másik oldalán élő időségekért, nőkért és gyerekekért – akik halottak, sebesültek, nincs otthonuk, és éhesek – én imádkozom. Ez nem került egy fillérjébe sem, nem vett el tőle sem jelenlegi, sem reménybeli munkát, lehetőségét, erőforrást. Semmi félnivalója nem volt, hiszen „csak” imádságról van szó. Vagy mégsem?

Mit jelent számomra az imádság – másokért? Kikért kell és lehet imádkoznom? Vannak-e az imádságnak határai? Kinek van szüksége az imáimra? Helyettesíti az ima az irgalmasság cselekedeteit?

Kihez?

Az imádság és az imádat szónak a magyarban azonos a szótöve. A Szentírás nagy hangsúlyt helyez arra, hogy kihez szólnak az imádságaink, kit szólít meg az imádatunk, ki előtt borulunk le. Ezért kelnek ki a próféták a bálványimádás ellen.

Az imában természetesen nagyon gyakran nem is Isten előtt borulunk le, hanem az előtt, akit Istennek képzelünk. Az általunk faragott kép, talán nem kezünk, de agyunk és szívünk készítménye előtt. Az ilyen imában önmagunk és kívánságaink körül forgunk, nem válunk nyitottá arra, amit Isten akar. A bálványimádságot onnan ismerhetjük fel, hogy nem változtat meg minket. Látszólag élünk valamiféle imaéletet, mégis min-

dig annyiban maradnak a dolgok, nem fejlődik a személyiségünk. A bálványok sohasem kívül veszélyesek, mi mégis szinte kizárólag a másik ember életében felfedezni vélt bálványokat kívánjuk porig rombolni. Pedig a hamis istenség imádata az én szívemet rontja; ha más borul le előtte, az legfeljebb a rossz példa miatt veszélyes rám.

Kikért?

Már Jeremiás próféta azzal a felszólítással döbbsenti meg a babiloni fogságban élő júdaikat: „*Fáradozzatok annak a városnak a jólétén, ahová fogságba vitettek titeket, és imádkozzatok érte az Úrhoz, mert annak a jólététől függ a ti jóléteitek is!*” (Jer 29,7) Ennek a próféta felszólításnak az eredeti, héber nyelvű változatában a „shalom” szót találjuk, amely békességet, jólétet, teljességet is jelenthet. Ez a döbbenet fokozódik az *Újszövetségben*, amikor Jézus („*Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok azokért, akik üldöznek titeket...*” – Mt 5,44; „*...áldjátok azokat, akik átkoznak, és imádkoztatok azokért, akik bántalmaznak titeket!*” – Lk 6,28) és az apostolok („*Arra kérek mindenekelőtt, hogy tartsatok könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért...*” – 1Tim 2,1; *Áldjátok azokat, akik üldöznek titeket; áldjátok és ne átkozzatok.*” – Róm 12,14) nemcsak a saját nép, nemcsak a szűk

értelemben vett keresztény testvéri közösség, hanem a mások, a külső csoport, az idegen, sőt az üldözők és az ellenség szeretetére és az értük mondott imára szólítanak fel. Nincs kivétel: a császárárt és a zsarnoki előjáróért, a kíméletlen rabszolgatartóért, a hitetlen családtagokért, röviden minden emberért imádkozni kell. Akárcsak a szolidaritás és a jóság tetteiben, az imádságban is első rendben a hozzánk tartozókra, a közel lévőkre, hittestvéreinkre gondolhatunk, de ez nem jelenti azt, hogy a többieket teljesen kizárjuk belőle.

Milyen indítatásból?

Joggal merülhet föl a kérdés, hogyan is imádkozhatnék őszintén valakiért, akit gyűlölök, vagy akitől félek. Nem az ima őszinteségét rabolja el, ha olyanokért is közbenjárók, akik ellenségeim? Jézus és nyomában az apostolok azonban nem véletlenül akarják a válogatás nélküli közbenjárást. Tudják jól, hogy az ima nem Isten szívét változtatja meg, hanem az emberét, aki imádkozik. Matta El Meszkin kopt lelki vezető szerint az imában egyre teljesebben átfőrmálódunk Krisztus képére, akit imádkunk. Az imádság nem arra való, hogy Isten figyelmét felhívjuk valamire, mintha eddig nem tudta volna nálunk jobban is, mire van szükségünk. Az imában mi változunk meg, mi hangolódunk rá Isten szívére, amelyet megmutatott számunkra Jézus Krisztusban. Isten a

vele ellenséges emberi világ frontvonalára mögé lépett be, amikor megszületett a betlehemi gyermekben. Jézus maga is imádkozott az őt keresztre feszítőkért, a halálát követelő őrgönggő tömegért. Az ő Szentleke által vagyunk képesek imádkozni mindazért, amit kérnünk kell, ha emberileg képtelenek érezzük is magunkat arra, hogy könyörögjünk. Az ellenségért imádkozva képtelenek vagyunk együttal gyűlölni őt vagy félni tőle: rádöbbenünk, hogy élete, akárcsak a miénk, végső soron Isten kezében van, s ha az ellenfél nem tudja ezt, akkor nem irigységünkre és dühünkre, hanem szánalmunkra méltó. Az ima erejének óriási szerepe van abban, hogy a szeretet győzzön a gyűlölet fölött.

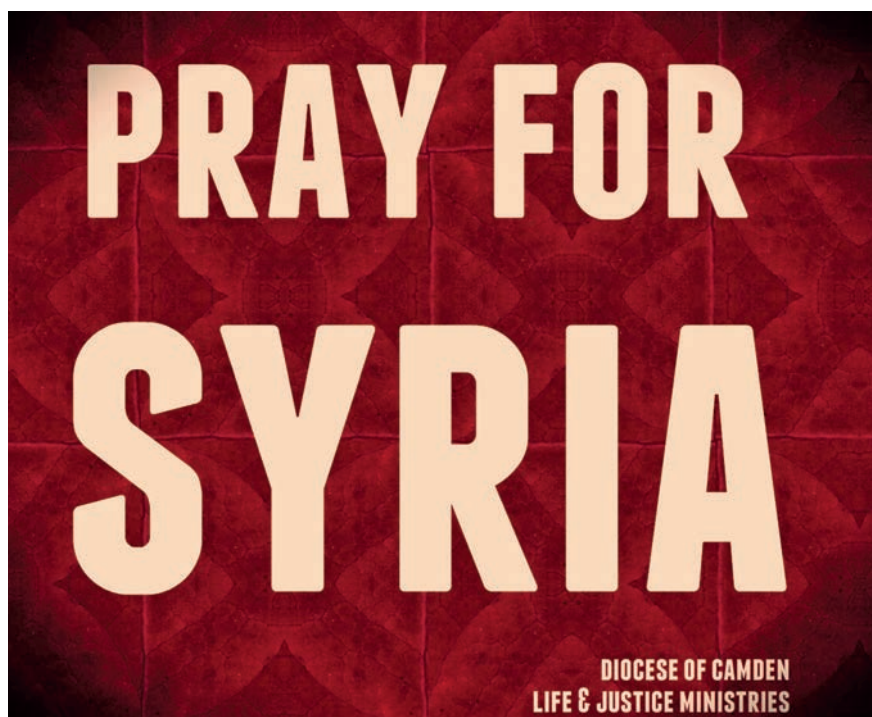
Az imádság ugyanis sohasem helyettesíti, hanem előkészíti a cselekvést. Ha az imáink középpontjában valóban Krisztus lelkülete és az Isten akaratának való engedelmeskedés vágya áll, akkor az imából fölkelve égni fogunk a vágytól, hogy Isten szeretetét az irgalom cselekedeteiben is megvalósítsuk. Az egyházak visszatérő tapasztalata, hogy a legnagyobb hatású ébredési mozgalmak, amelyek a szeretet cselekedeteit életre hívták, néhány ember elkötelezett, lelkes imádságából robbantak ki.

Az evangélikus istentisztelet végén a záró imádság neve *oratio oecumenica*, amely szó szerint az egész lakott földért imádkozást jelenti. Valóban megjelennek ezekben az imádságokban közelebbi és távolabbi közösségeink, gyülekezetünk, egyházunk, hazánk és a világ vezetői, a szenvedők, a betegek, a halállal vívódók. A társadalom perifériáján élők, a családok és a magányosok, az idősek, a fiatalok, a gyermekek. A hozzánk hasonlóak és a mások.

Nem tartom magamat érett imádkozónak, szeretnék fejlődni a közbenjárásban is. Szeretném, hogy ne én mondjam meg Istennek, mit kellene tennie az ellenségeimmel, ahogyan az átokszóltárakban fakadnak ki a megalázott költők. Azt szeretném, ha ő mondaná meg nekem, hogyan viselkedjem én az ellenségeimmel. Vágyom arra, hogy megtanuljam Jézus lelkületét, akit mindig úgy emlegetünk, hogy ő nem egyszerűen az ellenségei keze által halt meg, hanem az ellenségeiért. Éppen ezzel békítette meg az emberiséget Istennel.

Ezért imádkozhatunk akárkiért.

■ SEBEN GLÓRIA

Magyar diákok Wittenbergben

Beszélgetés Szabó András irodalomtörténésszel

FOTÓ: MISS TAMÁS

Kálvin tér, májusi délelőtt. Megállok a templom előtt, a nagy reformátor szobránál. Ott áll a városi zajban, nézi a siető embereket. Azután megyek tovább, a Ráday utca csupa kávézó és étterem. Pár lépés csak, és benézek a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karára, a Bibliás könyvesboltba. Innen indulok Szabó András-hoz, a bölcsészettudományi kar professzorához. A régi könyvekkel, képekkel teli szobában új kötetéről kérdeztem, amelyben a wittenbergi magyar diáktársaság szerepéről írt, a lázas mindennapokról. Legelőször a közelgő reformációi jubileumról faggattam, az eltelt ötszáz esztendőről.

– Nehéz kérdéssel kezdi – mondja mosolyogva –, próbálom megfogalmazni. Reformátusként nőtem fel, számomra ez természetes. Jól látjuk, maga a kereszténység kétezer éves, ehhez képest a mi időnk igencsak fiatal. Én mindig a történeti oldalról nézem, és számomra érdekesek voltak azok a kutatások, amelyek a reformáció kezdetéről szóltak. Hogyan indult el az egész? Az emberek hajlamosak azt képzelni, hogy ez valami forradalmi tett volt.

– Odament Luther a kalapáccsal, kiszögezte a tételeket a vártemplom kapujára, és elindult minden. Ilyen egyszerű volt?

– Ez a 19. századi elképzelés. Manapság viszont úgy látjuk, hogy belülről akarta megreformálni a középkori egyházat. Esze ágában se volt egyházzakadást vagy bármiféle forradalmat elindítani. Ugyanazt mondta, amit már régóta ismételték. Ha Janus Pannonius verseit megnézzük, ő is szépen kikacagja a búcsúsokat. Az értelmiség már száz éve beszélt erről, mindarról, ami tarthatatlan, de nem történt semmi.

– Azután jött egy történelmi pillanat?

– Kedvező idő, amikor a Luther által elmondottak összetalálkoztak egy történelmi tendenciával. Kirobbant az egész,

amit reformációnak nevezünk. A reformátornak, amikor elindította, nem volt fogalma arról, hogy mit kezd el. Az ötszázadik évfordulóról még annyit, hogy mi, európaiak az évfordulók bővületében élünk. Minden esztendőben sok az ünnepünk. Van olyan történészünk, aki azt mondja, ennek az oka maguk a protestánsok, mert a reformációt mindig megünnepelték. Még 1917-ben is, az első világháború idején. Az ünneplés ráirányítja a figyelmet egy bizonyos problémakörre, s én ezt nagyon jónak tartom.

– Hogyan látja Luther Márton szerepét ennyi idő elteltével?

– Mindenképpen jelentős egyéniség, aki megváltoztatta a világtörténelmet. Ugyanakkor ő egy ember közülünk, akinek voltak hibái, tévedései, s nem is mindig értünk vele egyet a 21. században. Az viszont elvehetetlen tőle, hogy az egyház történetében nagyon jelentős lépést tett. Műveinek régi német kiadásait olvastam, a kisebb válogatásokat, amelyek közül sok nem is jelent meg magyarul. Az *Asztali beszélgetések* új kötete most is ott van az éjjeliszekrényemen. Érdekes olvasmány. Luther orra alá nem lehetett magnetofont tenni, mégis följegyezték, amit mondott. Megörökített szavaiból kialakul valamilyen közelítő kép arról, hogy milyen lehetett az ottani légkör.

– Luther és Melanchthon mellett Kálvin nevét is meg kell említenünk.

– Nekem mint reformátusnak ő központi alak. Érdekes, hogy a magyar diákok Svájcban nem is iratkoztak be, csak látogatónak jártak az egyetemre. Akinek pénze volt, bejárt előadásokra. Leveleztek is, de nem Kálvinnal, neki nagyon kevés magyar kapcsolata volt, inkább az utódjával, Théodore de Bèze-zel. Az akkori értelmiség összetartott, úgy hívták ezt a virtuális társulást, hogy „irodalmi köztársaság”, amelynek az egyetemi hallgatótól a professzorig mindenki tagja lehetett. Megszólíthatta a másikat, és összekötötte őket a szeretett latin nyelv.

– Wittenbergéről és híres egyeteméről mit kell tudnunk?

- A szász választófejedelem alapította 1502-ben. Nem az egész ország volt az övé, így a lipcsei iskola nem neki jutott, ezért határozta el, hogy legyen egy olyan, „saját” egyetemük, ahol a helyi értelmiséget – jogászokat, orvosokat, papokat – képzik. Arra gondolt, hogy egy vidéki, helyi hatókörű kisebb iskola lesz. Fogalma sem volt arról, hogy az egészről mi lesz. Terjedt a reformáció, Luther írásai eljutottak Európa városai-ba, egymás után jöttek az emberek. A wittenbergi egyetem egyre zsúfoltabb és kedveltebb lett. Persze ebben Melanchthon is benne volt: ő készítette el a tanrendet, gondoskodott a megfelelő oktatásról.

- **Miért választotta új könyvének témájaként éppen a magyar peregrinusok diákközösségét?**

- Régóta foglalkoztam már ezzel a témával, főleg a wittenbergi magyar társasággal. Németül is sokat publikáltam róla. Az egyetemen a magyar diákok 1555-ben egy úgynevezett cétust alapítottak. Mindenki támogatta a szép kezdeményezést. Húsz-huszonöt fiatalemberről van szó, ennyi volt a társaság átlagos létszáma. Magyarországról szlovákok és németek is mentek, erdélyi szászok, de ők többnyire nem lettek a diákegyesület tagjai. A közösség vezetője volt a szenior, mint a régi iskolákban is. Erre a tisztségre egy diákot választ-

utazásokat segítettek, időnként megvendégelték a professzorokat...

- **Meddig tevékenykedett a társaság?**

- Amikor Magyarországon kezdett szétválni a két nagy protestáns felekezet, akkor a diákok nagy többsége református lett. Tíz évvel az alapítás után ott volt az evangélikus egyetemen egy református diáktársaság. Ez időnként sűrűlódásokkal járt, aminek az lett a következménye, hogy 1592-ben három hónapra ki is tiltották a társaságot a wittenbergi univerzitásról. Rövid idő elteltével mindkét fél engedett, kompromisszumokat kötöttek, és az egyetem is újra támogatta a magyarjainkat. De ez már nem volt az igazi, a társulás elvesztette közösségi szellemét. Kezdték szép lassan elhalni. A századfordulón, az 1600-as évek elején már nagyon kevés diák jött. A reformátusok inkább Heidelbergbe mentek; ott nem voltak felekezeti problémák. Ennek következtében 1609 táján kezdett fogyatkozni, majd 1613-ban formálisan is megszűnt a diáktársaság.

- **Közülük szinte mindenki hazatért Magyarországra. Mi vonzotta őket vissza?**

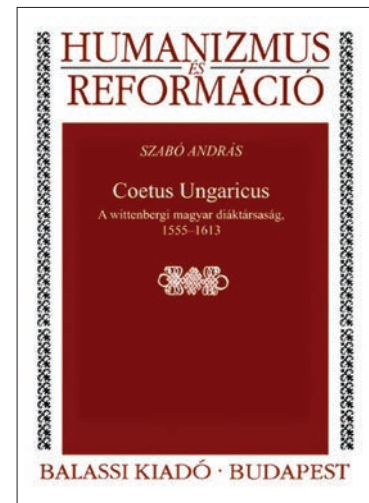
- A hazaszeretet. Ez patetikusan hangzik ugyan, de szóról szóra igaz.

- **A kötelességérzet vezérelte őket, hogy otthon fontos feladatuk van?**

- Ne feledjük, az egyház küldte őket. Belülről érezték e küldetés nagyszerűségét, annak ellenére, hogy sok helyen alá is írtak velük egy kötelezvényt a hazatérésről. Akik Debrecenből kaptak pénzt, vagy akik egy főrangú és gazdag embertől, azok tudták, hogy itt-hon tanárként vagy lelkészként dolgoznak majd. A többség egyházi pályára ment, és becsülettel megállta a helyét. Mindkét protestáns egyház vezetői a wittenbergi egyetemen kaptak képzést. Nagyon nagy nevek vannak közöttük: Károlyi Gáspár, Melius Juhász Péter, püspökök, esperesek, vezetők.

- **A reformáció megítélése változott vajon az évszázadok alatt?**

- Evangélikus és református oldalon is évek óta készülnek a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának ünnepeire. Rengeteg könyv, kiadvány jelent meg, számos konferencia zajlott le Európában, sőt az egész világon. Magyarországon is egymást érik a találkozók, magam sem győzők eleget tenni a meg-

Szabó András professzor új könyve *Coetus Ungaricus – A wittenbergi magyar diáktársaság, 1555–1613* címmel jelenik meg a napokban a *Humanizmus és reformáció* sorozatban (Balassi Kiadó, Budapest; ára 3100 forint).

hívásoknak. Ezzel együtt azt lehet mondani, hogy a reformációval kapcsolatos kutatás folyamatos. Nem kötődik évfordulókhoz. Változások mindenképpen voltak abban, hogyan élték át az egyes reformációi jubileumokat, hogy mit gondoltak 1617-ben, 1717-ben, 2017-ben.

- **Játsszunk el egy kicsit a gondolattal! Ha Kálvin és Luther bejönne ünnepeinkre, elégedettek lennének a mai utódokkal?**

- Biztosan nem lennének elégedettek. Ez nagyon másfajta világ, mint amilyen a 16. századi volt. Abban az időben úgy érezték az emberek, hogy az utolsó években élnek. Meg voltak győződve arról, hogy a világvége hamarosan bekövetkezik. Az utolsó ítélet pedig senkinek nem kegyelmez. Hát most még inkább úgy éreznék a két reformátor, hogy közeleg a végítélet ideje. Nagy újdonság volt annak idején egy új médium, a könyvnyomtatás elterjedése.

- **Mit szólnának ők ketten, Luther és Kálvin az internethez? A kis háborúkhöz? A gyűlölködő világhoz?**

- Talán Kálvin szigora, Luther igazságérzete és apás lelkülete egy napra összebékítene bennünket: együtt énekelnénk és imádkoznánk október 31-én. Körülbelül úgy, ahogyan a Protestáns Újságírók Szövetségében szoktuk, egy-egy találkozáskor...

■ FENVESI FÉLIX LAJOS

Belülről érezték
e küldetés
nagyszerűségét,
annak ellenére,
hogy sok helyen alá
is írtak velük egy
kötelezvényt
a hazatérésről.

tottak, általában egy évre, ő intézte az ügyes-bajos dolgokat. A cétus részben önképzőkör volt, saját előadásokat, beszédeket, vitákat rendezett, ugyanakkor egy érdekvédelmi szervezet is. Hallgatói önkormányzat, ha mai kifejezéssel akarom meghatározni. A tagoknak fizetniük kellett valamekkora összeget, és ebből segélyezték az arra rászorulókat, haza-

Elevenen élő bátorsággal

Kézikönyv a protestáns etikáról

Két szempontból is jelentős mű A protestáns etika kézikönyve. Egyrészt mert a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának évében református és evangélikus teológusok közös dogmatikai örökségük szilárd alapján állva szólnak. Másrészt mert a szerzők a keresztény hitet bátorsággal helyezik el a 21. század erkölcsi kérdéseinek összefüggéseiben.

„Minden kornak meg kell fogalmaznia a maga etikáját. Erre különösen nagy igény van, hiszen a változó világ új kérdéseket, megközelítéseket vet fel” – mondta Lányi András, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karának nyugalmazott docense *A protestáns etika kézikönyvének* bemutatóján.

Míg a dogmatika bemutatja és rendszerezett formában tárgyalja a keresztény hit tartalmát mint a valóság megfelelő és helyes értelmezését, az etika a valóság eme értelmezéséből levonja a megfelelő és a cselekvés számára mértékadó következtetéseket. Minden etikának az a feladata, hogy vitás kérdésekben, egymással konkuráló érdekek és cselekvési alternatívák esetén érvelve alkosson ítéletet és hozzon döntést. Ugyanakkor a Krisztusba vetett hit, illetve az ember bűnösségének tudatosítása és kegyelemre szorultságának értelmezése is szükséges feltételei a keresztény etikának mint az éthosszal, a morállal és a társadalmi konvenciókkal szembeni kritikus reflexiónak. Ebből következően a dogmatikai és az etikai állítások minden esetben egymásra is vonatkoznak, hiszen ugyanazt, vagyis a keresztény hitet vizsgálják, jóllehet más-más oldalról.

Mindezek tükrében két szempontból is jelentős mű *A protestáns etika kézikönyve*, amely Fazakas Sándor professzornak, a Debreceni Hittudományi Egyetem Szociáletikai és Egyházsociológiai Tanszéke vezetőjének szerkesztésében jelent meg. Egyrészt azért, mert a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának évében református és evangélikus teológusok közös dogmatikai örökségük szilárd alapján állva szólnak. Másrészt azért, mert a keresztény hitet bátorsággal szituálják a 21. század erkölcsi kérdéseinek összefüggéseiben, úgy, hogy közben nemcsak megőrzik,

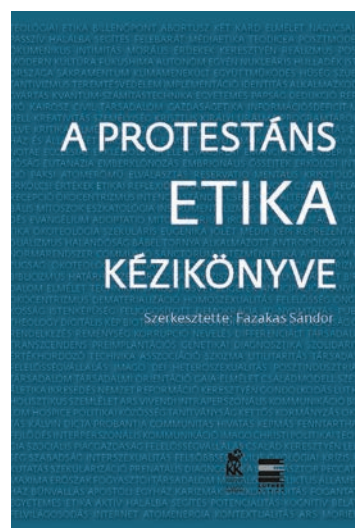
hanem együttesen érvényesítik is az úgynevezett „protestáns elvet”.

A „protestáns elv” tágabb értelmezésben tulajdonképpen a szabadság eszméjének tekinthető. Luther Mártonnak a reformációt kirobbantató tiltakozása ugyanis valójában a lelkiismereti rabság ellen irányult, amelybe a közép-kor „teológiai torzója” kényszerítette a sokszor naiv tudatlansága miatt könnyűszerrel manipulálható tömegeket. Luther megigazulásra vonatkozó hitbizonyossága lényegében azt a lelkiismereti szabadságot hozta el a hívők számára, amely idővel társadalmi, politikai és gazdasági téren is óriási horderejű változásokat eredményezett.

Ahogy a kötet elején olvashatjuk, és magunk is tapasztaljuk: „Az utóbbi évtizedek gyors társadalmi fejlődése, valamint a technikai civilizáció vívmányai is állandó változást eredményeznek világunkban. Ezért a reformáció örökségéhez való méltó viszonyulás nem nélkülözheti annak a kérdésnek a tisztázását, hogy az isteni kijelentés reformátori tanítás szerint felismert igazsága, a hit és az élet összhangja, illetve a szabadság megélése hogyan érvényesülhet itt és most, korunk erkölcsi döntéseket igénylő kihívásainak összefüggéseiben.”

A kézikönyv módszertani segítséget nyújt az önálló és felelős erkölcsi véleményformálásra vállalkozó keresztényeknek, valamint betekintést enged az etika, illetve szociáletika főbb területeinek aktuális kérdéseibe úgy, hogy az egyes fejezetek szerzői nem térnek ki a konkrét válaszok megfogalmazásának feladata elől.

A kötet imponáló alaposággal és a kortárs nemzetközi irodalom felhasználásával tárgyalja a kommunikáció, a környezet és a technika, a házasság és a család, a gazdaság és a közélet, a bio-

A protestáns etika kézikönyve. Szerkesztette: Fazakas Sándor. Luther Kiadó, Kálvin Kiadó, Budapest, 2017. Ára 3200 forint.

medicina etikai dilemmáit, egyúttal bevezet mindezeknek a hazai és nemzetközi válasz- és útkeresésébe, megoldási kísérleteibe. Nagykorúságunk felvállalására, azaz felelős döntéshozásra és a protestáns hagyományban elevenen élő bátorságra is biztatják a kézikönyv használóit a szerzők. Miként a reformátorok felismerték, hogy az egyén nem bújhat az egyház véleményének dunyhája alá, úgy a mai keresztények sem elégedhetnek meg a közvélekedés vagy a hatalom által felvázolt, vélt vagy valós ideálpépekkel, hanem mindezeket saját érték szemléletük kritikus alkalmazásával felül kell vizsgálniuk, és a bátorság lelkületével kell kiállniuk a felismert igazság mellett. A reformátorok örökösiként így válhatunk mai reformerekké.

A kötet szerzői Béres Tamás, Borsi Attila, Fazakas Sándor, Füst-Molnár Szilveszter, Kodácsy Tamás, Kovács Krisztián, Németh Tamás, Orosz Gábor Viktor, Rácsok Gabriella, Szabó B. András, Viky S. Béla, a szaklektorok pedig Bölcskei Gusztáv, Reuss András, Szűcs Ferenc voltak.

■ DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR

Egy ismeretlen életmű

Szita István kiállítása

„A képeimen a kompozíció rendje biztosítja azt, hogy a kép belső feszültsége mindig egy katarzisszerű harmóniában oldódjon fel. Sohasem előre kigondolt témák illusztrálásából, megfestéséből születnek képeim. Nem is a tárgyi világot másolom le. Mindig a semmiből, a nem létezőből egy belső »hang« és »erő« kényszerít a valóság felé. A kép akkor kész, amikor a harmónia összeáll” – írta művészetéről Szita István.

Rejtőzködő életmű az 1926-ban született és 2016-ban elhunyt evangélikus lelkészé, festőművésze; mind ez idáig csak kevesek számára volt hozzáférhető, pedig hatalmas anyagról van szó. Az egyházi művek mellett többségben vannak közöttük azok a nonfiguratív alkotások, melyeket Szita a műterem (dolgozószoba) magányában alkotott, és csak közeli barátoknak mutatott meg.

Teológiai tanulmányai mellett Szita az ötvenes évek kemény diktatúrájában nem kezdhetett el a festészeti stúdiókat, de egész életét végigkísérte a festészet szeretete, tanulmányozása és az alkotás. 1953–68 között lelkészként szolgált, azonban egy felettesével való konfliktus miatt eltávolították a lelkészi állományból, így – mint sok más értelmiségi – gyári munkára kényszerült, szakmunkásként, majd vegyésztechnikusként dolgozott a Taurus gumigyár kutatóintézetében.

Ekkor is folyamatosan alkotott, de nyugdíjas éveiben vált igazán aktív

művésszé. Több evangélikus templom (Cinkota, Pestújhely) díszítése mellett számtalan festményt készített; néhány kiállításon is láthatók voltak alkotásai, főként a nem figurális képei. Bemutató tárlatára készülve 2016 januárjában érte a halál.

Szita művészetének két fő motívuma a hiány és a véletlen által létrejövő formák színharmóniákba és síkkompozíciókba való rendezése. Ebben a nonfiguratív, mindenfajta nyilvánosságot kizáró festészeti világban tudta kibontakoztatni azt a szabadságvágyat, amellyel bár

valóban nyilvánosság elé lépni nem tudott, de amely mégis folyamatosan utat talált magának műveiben. Hasonlóan az Európai Iskola néhány művészehez, Szita is évtizedeken keresztül kizárólag saját magának festett. Stílusában felfedezhető az Európai Iskola (Korniss Dezső) hatása, tiszta színfelületekből építkező képei Illés Árpád szín- és formavilágának hatásáról árulkodnak.

A Resident Art Budapest Galériában június végén megnyíló kiállítás mérföldkő, hiszen a munkálatok még a művész életében kezdődtek, és bár 2016-os halála megakasztotta őket, a mostani bemutatkozás Szita István szándékával egyezően jön létre. A képek katalógizálását és válogatását Gadó Zsuzsa és Schneller János az elmúlt egy évben végezték el, melynek eredményeként állt össze ez a kiállítás. A tárlattal párhuzamosan monografikus katalógus és dokumentumfilm is készül Szita művészetéről.

■ SCHNELLER JÁNOS

A kiállítás a Resident Art Budapest Galériában (1061 Budapest, Andrassy út 33.) tekinthető meg augusztus 4-ig. Megnyitő: június 27., kedd, 19 óra.

Fegyver nélkül a viláégésben

Tíz év kihagyás után Mel Gibson ismét a rendezői székbe ült, hogy egy történelmi filmet készíthesen. A két Oscar-díjat nyert alkotás, *A fegyvertelen katona*, amely most jelent meg DVD-n, egy mélyen hívő ember rendkívüli helytállását mutatja be, ahogyan fegyver nélkül próbálja minél több bajtársát kimenteni a háború poklából.

Miután az Egyesült Államok belépett a második világháborúba, a fiatal Desmond Doss (Andrew Garfield) kötelességének érzi, hogy hazája védelmében bevonuljon a hadseregbe. Ám a kiképzés során megoldhatatlannak tűnő problémába ütközik: Doss ugyanis a heted-napi adventista egyház híve, és a vallási nézetei szerint tilos fegyverhez nyúlnia és embert ölnie. A feletteseivel való folyamatos szembeszegülés miatt hadbíróóság elé állítják – ha elítélik, börtönbe kell vonulnia. Doss azonban nem vallja magát bűnösnek, továbbra is kitar az

elvei mellett, és azt kéri: engedjék meg neki, hogy szanitécként szolgálhasson a csatamezőn. A bíróság ezt engedélyezi számára, és 1945-ben hadosztályával együtt a csendes-óceáni hadszíntérre, Okinawára küldik őt. Feladatuk a Hack-saw-gerinc elfoglalása, amelyet a japán katonák elszántan védenek.

Miközben a bajtársai egymás után esnek el a géppuskák és gránátok tüzeiben, Dossnak hazafiként és hívő emberként is rendkívül nehéz próbát kell kiállnia. Egyedül az Úrba vetett hite vezet előle ebben a földi pokolban, hogy minél több ember életét menthesse meg.

Desmond Doss igaz története bővelkedik a felemelő és hihetetlen pillanatokban: az okinawai csatában egy-maga hetvenöt katona életét mentette meg, és ő volt az első, aki úgy kapta meg a Becsület érdemérmét, hogy soha nem sütötte el a fegyverét. Az ő életútja szinté kiált a filmadaptációért. Ennek meg-

A fegyvertelen katona. Magyarul be-szélő, amerikai–ausztrál dráma, 131 perc, 2016. Rendezte: Mel Gibson. 18 éven aluliak számára nem aján-lott. A DVD ára: 2999 forint.

rendezését Mel Gibson vállalta magára, akitől nem állnak távol a vallási témák, ahogyan ezt a rendkívül megosztó *Passió-val* már bizonyította.

Bizonyos tekintetben *A fegyvertelen katona* is felfogható egyfajta szenvedés-történetként: hogyan képes helytállni egy hívő keresztény egy olyan helyzetben, ahol csak úgy maradhat életben, ha ő maga is gyilkol. Doss közlegény története remek példa arra, hogy ha az emberben elég erős a hit, akkor elképesztő tetteket képes véghez vinni.

Ugyanakkor mégsem tudom nyugodt szívvel ajánlani mindenkinek. Mel Gibson ugyanis most sem hazudtolta meg önmagát: filmen talán még sosem láthattuk ilyen részletes, naturalista módon bemutatva a háború és a csatamezők borzalmaikat. Aki nem bírja az erőszak és a vér látványát, jobban jár, ha kihagyja a filmet.

■ ILLISZ BALÁZS GERGELY

FOTÓ: SZKÁROSSY ZSUZSANNA

Grund, az alapérték

„Miért félnénk? Miért élnénk, ha nem egy álomért?” – éneklük a záródalban a Pál utcai fiúk. Becsület, barátság, alázat, hazaszeretet, csapatszellem, árulás, bátorság, megbocsátás – minderről a legnemesebb értelemben esik szó Molnár Ferenc 1906-os klasszikusában, ezért is lehetséges, hogy Japántól Olaszországon át Törökorszáig sokaknak ez az egyik kedvenc regénye, sőt az egyetlen igazán szeretett kötelező iskolai olvasmánya is.

A Vígszínház az idei évadban nagy dologra vállalkozott: Molnár közkedvelt regényéből musicalt íratott és mutatott be. Szerencsére a műhöz méltó előadás született, remek szöveggel, lenyűgöző látvánnyal és mindennel, ami egy sikeres musicalhez, de egy komoly színdarabhoz is kell. Már az első dal alatt dobogjuk a ritmust a lábunkkal, kezünkkel, mert magával ragad Dész László és Geszti Péter, a már jól bevált alkotópáros (*Vahol Európában*, *A dzsungel könyve*) zenéje és szövege.

Minden megvan, amit a regényben megszerettünk. A helyszín: a tanterem, a grund, de az események sora

sem marad el: vannak csaták, becsületért folytatott harc és áldozat. Kéll Csörsz mindenfelé fordítható, kihajtható-becsukható, egyszerre tanterem-grund-füvészkert díszlete bámulatosan ötletes. A kissé hipszteresre vett, szinte modernként ható, mégis századfordulót idéző ruhák Benedek Mari munkáját dicsérik.

A regény főszereplői: Nemecek Ernő, Boka János, Geréb Dezső, Áts Feri, mind egy-egy jellemrajz. A fiatal színészek és egyetemi hallgatók játékán látni, hogy magukénak érzik, szeretik az egész produkciót, a megformált karaktereket. Értékelik, hogy vannak úriemberek és szabályok, de megjelenik a műben a kis-

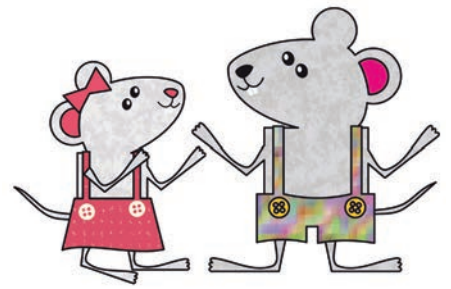
ember, aki mégis hős, mert feláldozza magát egy nemes célért.

Horváth Csaba koreográfiája különösen a vörösingesek megjelenésével válik igazán feltűnővé, de végig egységet alkot a zenével és a dalokkal. A *Pál utcai fiúk* zenéje „déses”, fel lehet benne fedezni *A dzsungel* könyvének zeneiségét, de ez természetes – ám ismétlést keresve sem találni. Kitűnő új zenei anyag készült, értelmes és igazán szerethető dalszövegekkel.

Marton László rendezőnek sikerült Magyarország egyik legismertebb könyvéből – Dész és Geszti, valamint Grecsó Krisztián munkájának köszönhetően – egy fülbemászó dallamú, izléses és látványos musicalt színpadra állítania. A Vígszínház előadása fontos képet és példát ad arról, hogyan lehet tisztán is élni, elvekért, álmokért küzdve, és ezt mindig jó látni – ha már a való életben egyre ritkábban, legalább a színpadon.

■ KÉZDI BEÁTA

A templom egere

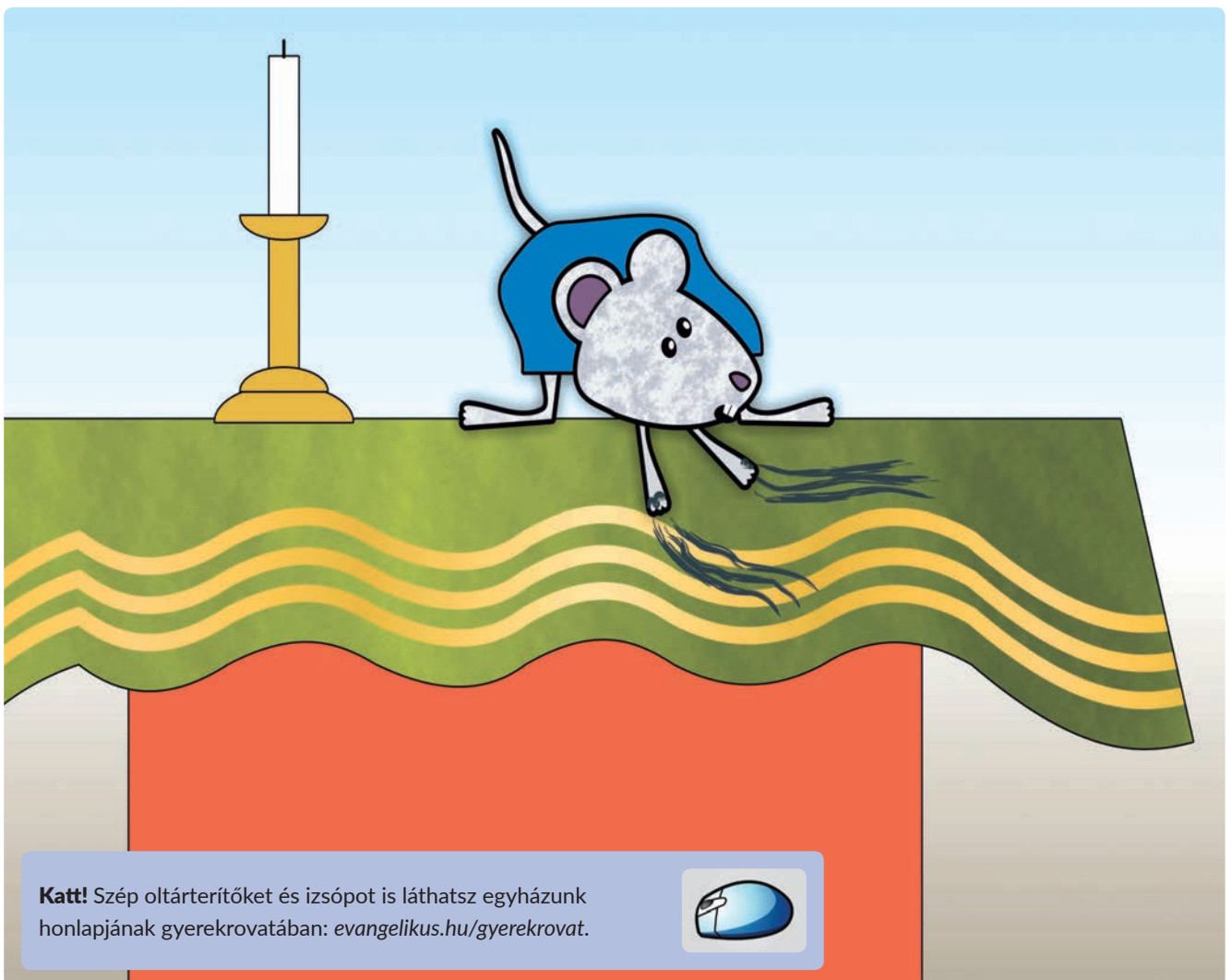
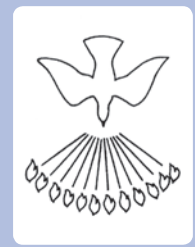
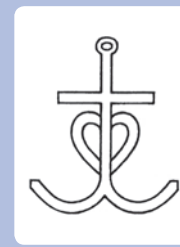
Cím: Cin Bora, Legszebbfalu, Templom u. 1.
Feladó: Cinka, Másikváros, Luther tér 1.

Kedves Bora!

Nagyon rossz a lelkiismeretem. Képzeld, tegnapelőtt valahogy rossz napom volt, és addig-addig szekáltam az öcsémet, hogy a végére belecsúszott egy nagy pocolyába, és csupa kosz lett. Annyira szutykos volt, hogy haza se mert jönni úgy, nehogy anyu megszidja. Mielőtt belépett volna a kuckónk ajtaján, megtörölgette a mancsait az oltárról lelógó terítő szélében, hogy legalább a kilincsen ne látszson a nyoma, amikor beszökik. Rendes egérmancsnyi foltokat hagyott rajta. Persze látszottak, de azért nem hittem volna, hogy emiatt azonnal lecserélik azt a szép terítőt. Ez a másik terítő egész kiábrándító a régihez képest. Nagyon szégyellem magam. Mit tegyek? Kérlek, segíts!

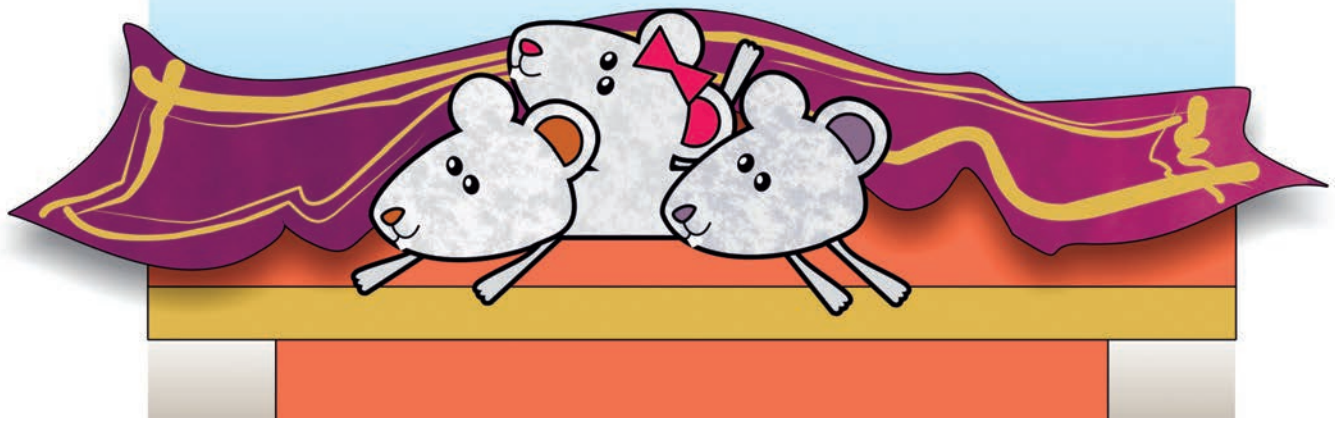
Cinka

Figyeld meg! Az oltárterítőkön időnként nemcsak színek, hanem keresztény jelképek is megjelennek. Nézz utána, mit jelképez a horgony és a galamb! Magyarázatukat megtalálod az *Evangélikus énekeskönyvben*.

Katt! Szép oltárterítőket és izsópot is láthatsz egyházunk honlapjának gyerekrovatóban: evangelikus.hu/gyerekrovat.

Kedves Cinka!

Semmi baj, ne aggódj! Nem azért cserélték le a terítőt, mert beletörölte az öcséd a koszos mancsát. (Persze nem volt szép dolog tőle!) Nemcsak a ti templomotokban, hanem nálunk is, sőt minden evangélikus templomban lecserélték. Azért, mert – ha hiszed, ha nem – az evangélikusok számára még a terítő is üzenetet hordoz. Olyan, mint egy hatalmas órarend, amely jelzi, mikor minek van éppen az ideje. A színek az egyházi esztendő különböző szakaszait jelölik. Éppen úgy, ahogy a vörös rózsza üzen a lánynak, hogy a fiú, aki adta, szereti őt, üzennek ezek a színek is.

Ahogy az életben mindennek ideje van, és jó, ha erre tudunk is figyelni, úgy az egyházi esztendőben is rend van, amely szépen vezet bennünket. Ha egy ünnepre lélekben is felkészülve érkezünk meg, sokkal mélyebben át tudjuk élni. Ha az ajándék fogadása előtt szánunk időt a vágyakozásra, várakozásra, értékesebb lesz a számunkra, amikor megkapjuk. Ezért nagyszerű lehetőség követni az oltárterítővel is jelzett „útvonalat”.

A zöld a zsendülés, a növekedés, a sarjadás színe. Ami növekedik, az él. A mi életünkben is vannak olyan szakaszok, amikor a növekedés a feladatunk. Ez a mostani terítő ennek az időszaknak a kezdetét, feladatát jelenti. A nagy ünnepek elteltével nyáron egy hosszabb időszakban nincs egyházi ünnep. Ilyenkor meg lehet erősödni, és el lehet mélyülni Istenrel való kapcsolatunkban.

A fehér az ünnep színe, a tisztaság, a megérkezés öröme. Az ünneplő ruha gyakran fehér ma is. Karácsonykor, húsvétkor és utána még néhány hétig ezeket a terítőket használják.

A piros a tűz színe, a lángolásé. Az Istenben lüktető életre emlékeztet bennünket. Talán eszedbe jut róla az égő csipke-

bokor, amelyben Mózeshez szólt az Úr, vagy a pünkösdi történet: azt írja a Biblia, hogy akkor lángnyelvek ereszkedtek le a tanítványok fejére, és elárasztotta őket az Úrtól jött erő és lelkesedés. Ettől kezdve bátran hirdették Jézus feltámadását és üzenetét. A pünkösdi terítő ezért piros.

A lila a megtisztulás, a bűnbánat, az önvizsgálat színe. Legnagyobb ünnepeinkre ilyen színű terítővel készülünk: advent és böjt idején van ilyen az oltáron. El is mondom mindjárt, hogy miért. Nos, régen az emberek még nem bolti mosószerrel, hanem különböző házi szerekkel mosták a ruháikat. Az egyik ilyen szer az izzóp volt. Ez egy kis lila virágú növény. Így lett a lila a tisztulás színe.

A fekete a gyász, a csend színe. Ez a terítő csak nagypénteken, Jézus halálának emlékünnepén kerül elő. Ilyenkor nincs az oltáron virág, és a liturgiából kimarad a hálaadás. (Tudom, arról még nem írtam, mi a liturgia, de az is sorra kerül majd.) Csendesek a harangok, és hallgat az orgona is. A csendnek is megvan a maga ideje. Csak ez után lehet igazi öröm az ünnep.

Jó, ha tudod: az oltárterítőt általában ügyes kezű néni készíti hosszú hónapokig kézzel és sok-sok szeretettel. A templomban más szép tárgyat is találhatsz. Ezeket tehetséges faragók, szorgos mesteremberek, ügyes iparosok faragták, festették, kovácsolták, állították össze. Ha jobban megnézed őket, itt-ott még azt is elolvashatod rajtuk, hogy ki, mikor és mi miatti hálából adományozta a gyülekezetnek.

Fel a fejell! De azért ne szekáld sokat az öcsédet, és semmiképpen ne töröljétek a mancsotokat a terítőbe!

Ölel:

Cin Bora

FOTÓ: EVANGÉLIKUS ORSZÁGOS MŰZEUM – VÉSSÉY ENDRE

Liliomos oltárterítő a Dukai Takács család címerével Kíssomlyóról (selyem és selyemszál, vert csipke, 20. század eleje)

Pünkösdi konfirmáció: közösség formálódik

Pünkösdi vasárnapján kettős ünnep volt a Józsefvárosi Evangélikus Egyházközségben: a délelőtti istentisztelet keretében hat felnőtt konfirmált, és vált ezáltal teljes jogú tagjává a közösségnek és egyházunknak. A régi és új gyülekezeti tagok egysege mindenkit elvezetett a pünkösdi üzenet lényegéhez is: hogy közösség és szeretet formálódhat a legkülönbözőbb emberekből.

A konfirmációra az istentisztelet első részében került sor. A hitvallás után a konfirmandusok az erre az alkalomra közösen írt imádságukat olvasták fel, amely az alkalom egyik legfelemelőbb pillanata volt. A konfirmációi ígék elhangzását és a személyes megáldást követően a gyülekezet elénekelt a *Confirmát*.

Liszka Viktor lelkész prédikációjában az ApCsel 10,45 alapján – „És elámultak a zsidó származású hívők, akik Péterrel együtt jöttek, hogy a pogányokra is kitöltetett a Szentlélek ajándéka” – a pünkösdi üzenet lényegeként a közösségteremtést emelte ki. Az alkalom közös úrvacsoravétellel ért véget, melyet kötetlen beszélgetés és szeretetvendégség követett.

■ LABORCZI DÓRA

FOTÓK: ROMÁN PÉTER

Istenem, köszönöm neked, hogy bár az akaratom tökéletlen, te munkáltad bennem az akaratot arra, hogy ma itt állhassak. Köszönöm, hogy bár rögzös és kanyargós úton, de elvezettél ide, hogy az evangélikus egyházon és ezen a gyülekezeten keresztül hozzád kerülhessek közelebb. Köszönöm, hogy amikor minden, amit addig erősnek hittem, megrendült, akkor is mondhattam, hogy „erős vár a mi Istenünk”. Köszönöm, hogy te vagy az, aki megerősítetted az irántunk való szeretetedet kétezer évvel ezelőtt, és a konfirmáción keresztül mi is megerősödhetünk a Krisztus kegyelmében.

Köszönöm, Istenem, hogy elvezettél ebbe az evangélikus közösségbe, ahol nem kell választanom az őseimtől örökölt hagyomány és a saját vélelmeim között, és ahol az okos kérdezés és az igaz keresés teszi teljessé az együttlétet. Segíts abban, hogy hitem keresése közben megállassam a te arcodat, s adj erőt ahhoz, hogy képes legyek az okosan cselekvő szeretet és megbocsátás alapján élni. Adj nekem erőt ahhoz is, hogy fölnojek azokhoz a feladatokhoz, amelyeket vállaimra raktál.

Köszönöm, Istenem, hogy a bárány szent vére által megnyitottad a menny kapuját, és bemehetünk a szentek szentjébe. Köszönöm a kegyelmet, hogy itt élhetünk a földön. Köszönöm, hogy adsz a szívünkbe változást, és megtérhetünk hozzád, mert a te csodálatos kegyelmed és mindent befedező szereteted befogad mindenkit személyválogatás nélkül. Te egy cselekvő, helyreállító Isten vagy, és mérhetetlen türelemmel fogadod a gyarlóságainkat. Mert méltatlanok vagyunk, de te felemelsz bennünket a te csodálatos jelenlétedbe. Köszönöm, hogy alázatos szívet teremtessz bennünk.

Köszönöm, Istenem, hogy ebbe a korba szülehettem, amikor van lehetőségem rólad szabadon gondolkodni, hozzád őszintén szólni, veled szívem szerint élni. Hálás vagyok, hogy megkaptam tőled a keresés kegyelmét. Köszönöm, hogy ezen az úton adtál valódi társakat ebben az evangélikus közösségben, akikhez most örömmel csatlakozhatom. Hálás vagyok, hogy emberi értelmem és tőled kapott örök lelkem is tud itt másokhoz kapcsolódni, a benned való közösséget itt van lehetőségem társakkal megélni.

Hálás vagyok, Uram, hogy itt lehetek. Hálás vagyok az itt és most megélt közösségért. Hálás vagyok, Uram, a mindnyájunkat tehozád vezető evangélikus teológiai és filozófiai hagyományért. Hálás vagyok azokért az evangélikus lelkészekért, akik benned való hitemet erősítették, formálták. Hálás vagyok neked kilencvenegy éves, konfirmált evangélikus nagymamámért. Hálás vagyok, hogy most ezen értő, befogadó és nyitott evangélikus közösség előtt is megvallhatom elkötelezettségemet a Szentháromság Isten titkai és igazságai iránt.

Drága Istenem, köszönöm, hogy bennem élsz, és benned élhetek. Ámen.

Zenés jótétemények

Jótékonyági hangversenyt tartottak május 25-én, csütörtökön este a sárbogárd-sárszentmiklósi evangélikus templomban. A koncerten a Sárszentmiklósi Általános Iskola diákjai és kórusa, valamint a Violin Művészeti Iskola tanulói működtek közre verssel, énekkel és zenével. Az alkalomhoz kapcsolódva került sor a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület által a gyülekezetnek ajándékozott reformációi emlékfa elültetésére is.

Bevezetesként Váraljainé Melis Orsolya helyi beosztott lelkész köszöntötte a jelenlévőket, majd elmondta, hogy az est bevétele a templom tetőcseréjének befejezését szolgálja. Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke Róm 8,28 alapján tartott rövid áhítatában hangsúlyozta: a nehéz időszakokban is bízunk kell abban, hogy amit Isten tesz, az a javunkra van. Az emlékfa elültetése, amellyel a reformáció ajándé-

A SZERZŐ FELVÉTELE

ka előtt tisztelgünk, kifejezi, hogy a jövőre is gondolunk. Nemcsak emlékezni akarunk, hanem előretekintünk – mutatott rá a püspök.

A koncert után a résztvevők az udvarra vonultak, ahol Lapusnyik Zsuzsanna felügyelő felolvasta a templom építésének történetét, majd Szemerei János és

Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő – a konfirmandusok és más gyülekezeti tagok segítségével – elültette a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából az egyházközségnek ajándékozott mezei juhart. Az ünnepséget szeretetvendégség zárta.

■ ADÁMI MÁRIA

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

FOTÓ: KISS TAMÁS

Új parókus lelkészek. Pápai-Tóth Orsolya, Seben Glória és Pápai Attila (képünkön balról) május 31-én a Magyarországi Evangélikus Egyház illetékes bizottsága által – az 1997. évi II. törvény 10/A. § (2) bekezdése, valamint a 3/2003. (V. 23.) országos szabályrendelet rendelkezése szerint – lefolytatott parókusi alkalmassági vizsgát eredményesen letette. Pápai-Tóth Orsolya, Seben Glória és Pápai Attila önálló gyülekezeti szolgálat végzésére alkalmas, erre a szolgálatra megválasztható vagy meghívható.

Forrás: del.lutheran.hu

Választási törvénytől gyülekezetplántálásig

Ülésezett egyházunk zsinata

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében tartotta meg soron következő ülését május 26-án a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata. Az ülészakon egyebek mellett a választásokról, a zárszámadásról, a hitoktatói életpályáról és a gyülekezetplántálásról is szó volt.

A zsinati ülés áhítattal kezdődött. Lackner Pál püspök, a püspöki tanács titkára prédikációjában hangsúlyozta, hogy a mulandó értékekkel szemben – egyházi, társadalmi és egyéni szinten egyaránt – az állandót, a krisztusi utat kell keresni.

Erősödő alapok

A zsinat elnöksége a törvény-előkészítő bizottság elé utalta a diakóniai bizottságnak a 2005. évi VIII. (az egyház intézményeiről szóló) törvény módosítására irányuló beadványát; az indítvány novemberben kerülhet a plenáris ülés elé. Törvénymódosításra van szükség az *Evangélikus Élettel* kapcsolatban, mert az újság hetilapból kétheti magazinná alakult át. A kétheti megjelenést a zsinat tudomásul vette, a törvénymódosításra szintén novemberben kerülhet sor.

A zsinati elnökség beszámolóját a zsinat nem lelkészi elnöke, Abaffy Zoltán ismertette. Szemerei János püspök az olasz evangélikus egyház zsinatának munkájáról, Lackner Pál pedig a bajor zsinatéről számolt be.

A bizottsági elnökök beszámolóit következtek ezután. Orosz Gábor Viktor a teológiai bizottság munkáját ismertette. E testület – egyebek mellett – a gyermek-úrvacsora kérdésével és a lelkészi életpályamoddellel foglalkozott. Az intézményi törvény módosításának kérdéséről – a törvény-előkészítő bizottság részéről – Ittész András számolt be. Ezután a zsinat az országos számvevőszék bizottságába választotta Dobrovolni Mátét.

Pröhle Gergely országos felügyelőnek és Csorba Gábornak, az országos iroda gazdasági osztálya vezetőjének az előterjesztésében a Magyarországi Evangéli-

Abaffy Zoltán

kus Egyház 2016. évi beszámolóját, zárszámadását és a 2017. évi költségvetési törvény módosítását ismertette meg, vitatta meg és fogadta el a grémium. Az országos felügyelő ismertette, hogy a bevételek közel húsz, míg a kiadások 4,8 százalé-

Pröhle Gergely

kal nőttek, az alapok – oktatási, diakóniai, nyugdíj- és befektetési – tovább erősödtek. Beszámolt arról, hogy az országos presbitérium tízmillió forintos keretet biztosít arra, hogy az Evangélikus Országos Múzeum bővíteni tudja a gyűjteményét.

Az országos felügyelő szorgalmazta az egyházi vagyongazdálkodás újragondolását, mind az alapok, mind az ingatlanvagyron tekintetében.

Szünet előtt a zsinat elfogadta Tölli Balázsnak, a nevelési-oktatási bizottság elnökének beszámolóját.

Sólyom Tibor előterjesztése alapján az egyházszerkezeti egységek jogi személyisége törvényi szabályozásának kérdésében folyt elvi, előkészítő vita. A zsinat megszavazta az előterjesztés általános vitára bocsátását, jölehet a leányegyházak és társegyházak jogi státuszának kérdése máris heves vitát váltott ki.

A zsinat által kiküldött munkacsoport vezetőjének, Laborczi Géza lelkésznek, az országos presbitérium tagjának az előterjesztése alapján került sor a választásokról és a szavazásról szóló 2005. évi VII. törvény általános és részletes vitájára. Az általános tisztújításhoz kapcsolódó egyes kérdéseket, valamint a tisztségekhez kötött átvilágítás feltételeit és szabályozását vitatta meg és módosította a testület.

A törvény-előkészítő bizottság elnöke, Ittész András előterjesztése alapján kezdődött általános vita az egyház szervezetről és igazgatásáról szóló 2005. évi IV. törvény, valamint a választásokról és a szavazásról szóló 2005. évi VII. törvény módosításáról; a kérdés az országos felügyelő választása: a zsinat vagy az egyházközösségek válasszák-e meg.

(Tan)évekre tekintettel

Egyházunk országos irodájának igazgatója tájékoztatta a testületet az Üllői úti székház felújítási projektjéről. Krámer György elmondta, hogy augusztus 1-jével megkezdődik a visszaköltözés. A folyamatban lévő felújítási munkák mellett további források segítik az orgona felújítását, valamint a pincszinten egy közöségi tér kialakítását. A korábbi irodákon

és gyülekezeti termeken túl öt lakást alakítottak ki, valamint – a hatékonyabb és költségkímélőbb működés érdekében – a Déli és az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatala is a székházban fog működni. A felújított épület hivatalos átadása a novemberi zsinati ülésen lesz.

Előkészítő elvi vitára került sor Szemerei János püspök előterjesztésében a közoktatási intézmények vezetőinek vallási hovatartozásáról. Az előterjesztés azt javasolja, hogy azokban a közoktatási intézményekben, ahol két nyílt és egy meghívásos pályázatot követően sem találnak evangélikus igazgatót, más felekezeti vezetőt is megválaszthatassanak. A vélemények ebben a kérdésben erősen ütköztek, többen a pedagógus-szaklista és a tudatos pedagógus-utánpótlás mellett érveltek. A zsinat a törvénymódosítás előkészítését nem szavazta meg.

Elvi és előkészítő vita zajlott a hitoktatói életpályamodellről; az előterjesztő Kodácsy-Simon Eszter, a hittanstratégiai munkacsoport vezetője volt. A tervezet a főállású hitoktatók bérezésének versenyképessége mellett érvel, s a hitoktatóknak továbbképzéseket biztosítana. A zsinat megszavazta általános vitára az előterjesztést.

Lackner Pál előterjesztése alapján a gyermekúrvacsora bevezetésének kérdéseiről folytatott a zsinat előkészítő, elvi vitát. Az előterjesztés célja, hogy a külföldi evangélikus egyházi modellhez hasonlóan Magyarországon is legyen egységesen elfogadott a gyermekúrvacsora. Az indítvány – az ógyházi

Szemerei János ismerteti előterjesztését

kánonból kiindulva – ehhez a hétéves életkort javasolta. A zsinati tagok hozzászólói megerősítették ennek szükségességét, de hangsúlyozták: a bevezetéséhez szükséges, hogy a gyülekezetek előzetesen tájékoztatva legyenek. A zsinat a beadványt elfogadta.

Gyülekezetplántálás

Szemerei János püspök előterjesztése alapján új egyházközösségek elindításáról is előkészítő, elvi vitát folytatott a zsinat. A püspök ismertette, hogy a demográfiai mozgásokat figyelembe véve a budapesti agglomerációban, valamint Győrött és a nyugati határszélen tervezik új gyülekezetek indítását. Konkrétan: a Déli Evangé-

likus Egyházkerület Pestszentimrén, Káposztásmegyeren és Soroksáron, az Északi Evangélikus Egyházkerület pedig Dunaharaszttiban, Gazdagréten és Kerepesen. A Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület Győrújfalui központtal szigetközi missziót indítana, Kemenesalján és Pápa környékén pedig – hároméves próbaidővel – új gyülekezetplántálási programot. A cél a gondozatlan evangélikusok és a sehová sem tartozó emberek megszólítása. A konkrét terveket a püspöki tanács a novemberi zsinati ülésre dolgozza ki.

Hafenschner Károly, a zsinat lelkes elnöke a grémium üléséről elmondta: örömteli, hogy a reformáció kezdete öt-századik évfordulójának esztendejében az előterjesztések többségében a misszió kérdése került elő.

A Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának következő ülése november 24–25-én lesz. Ezen többek között a 2018. évi költségvetési törvény elfogadása, az egyházvezetői beszámoló elfogadása, a lelkészválasztás és a gyülekezetplántálás lesz a téma. A zsinat foglalkozni fog továbbá az egyházszervezeti egységek jogi személyiségének kérdésével, a lelkesi és hitoktatói életpályával, a hitvallási szöveg előkészítésével, valamint várhatóan elnök-püspök választására is sor fog kerülni. A zsinat lelkesi elnöke felhívta a figyelmet arra, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Magyarországi Református Egyház közös ünnepi zsinati ülését október 13-án rendezik meg.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Szavaz a testület

Erősödő támogatói közösség

Lehel László folytatja munkáját

Évi rendes közgyűlését tartotta május 31-én az Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ). Az eseménynek a karitatív szervezet budafoki országos központja adott helyet, részt vettek rajta a segélyszervezetet alapító egyházak vezetői, illetve delegáltjai, a szervezet vezetői és munkatársai. A közgyűlés keretében megtörtént az éves pénzügyi beszámoló és a zárszámadás, és az elmúlt év munkájának kiértékelése mellett Lehel László, a szervezet elnök-igazgatója (képünkön) beszámolt a jövőbeni tervekről is. A közgyűlés levezető elnöke Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke volt.

Lehel László elnök-igazgató felszólalásában ismertette az Ökumenikus Segélyszervezet 2016-os magyarországi munkáját, nemzetközi szerepvállalását, és kitért a társadalmi szolidaritást erősítő tevékenységekre is. „Ünnepi év volt, hiszen a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 1991-es megalakulásának huszonöt éves jubileumát ünnepelhetjük 2016-ban” – kezdte beszámolóját. Majd hozzátette: „Mégsem ünnepek sorozatával, mint inkább dolgos hétköznappal jellemezhető esztendőre tekinthetünk vissza. A megelőző évek lendületével folytatódott a szervezet közösségének építése, hazai és nemzetközi tevékenységének töretlen fejlesztése.”

Mára háromszáz munkatárssal, tizenkét regionális központban hatvanöt szolgáltatással folyik a munka, összesen 249 projektet valósítva meg az év során.

Ünnepi év dolgos hétköznappal

Az elmúlt negyed évszázadban végzett munkát jól jellemzi annak összértéke, mely meghaladja a 31,6 milliárd forintot. Az elnök-igazgató kifejtette, hogy az Ökumenikus Segélyszervezet magyarországi tevékenységében 2016-ban is az esélyteremtés kapta a legnagyobb hangsúlyt. Az intézmények működését, a hazai programokat és fejlesztéseket egységes szociálpolitikai koncepció határozta meg: az a cél, hogy az átmeneti segítségen túlmutató, valódi kitörési

pontokat tudjon kínálni a szociális ellátórendszer ördögi köréből kitérni akaró családoknak és valódi esélyt a felzárkózásra a szegénység miatt súlyos hátránnyal élő gyermekeknek. A szegénység elleni küzdelem mellett a szervezet folytatta a kapcsolati erőszak áldozatait segítő ellátásainak fejlesztését, illetve nagy hangsúlyt fektetett a bántalmazás megelőzésére prevenció és szemléletformáló programjain keresztül.

Az éves nemzetközi munkát összefoglalva Lehel László kiemelte, hogy a segélyszervezet egy nemzetközi közösség részeként folytatta ukrainai segélyprogramját, támogatva a harcok elől útnak indult belső menekülteket és a háború nyomán kialakult gazdasági válság miatt nélkülözőket, különösen is

Kárpátalján. Észak-Irakban állandó humanitárius képviselőt nyitott a szervezet, hogy folyamatos helyszíni jelenléttel tudja segíteni a harcok elől menekülő családokat, üldözött keresztényeket és más kisebbségekhez tartozókat.

Az elnök-igazgatói jelentés ezen pontján Fabiny Tamás püspök, a Lutheránus Világszövetség volt alelnöke tartott rövid beszámolót (*jobb oldali képünkön*) a közel-múltban az iraki felszabadított keresztény területeken tett látogatásáról.

Lehel László részletesen ismertette a szervezet társadalmi személetformáló és adománygyűjtő, valamint önkéntesekkel végzett tevékenységét. Az elnök-igazgató végül azt hangsúlyozta, hogy a most elhangzó beszámolók és számok mögött egy olyan széles körű összefogás és erős közösség rajzolódik ki, melynek több mint háromszáz elkötelezett munkatárs, önkéntesek és adományozók ezrei, illetve egyedülállóan sokszínű partneri kör az alkotói. Lehel László végül köszönetet mondott a közösség minden tagjának a 2016-os támogatásért, további segítséget kérve a nélkülözőket és bajbajutottakat segítő munka közös folytatásához.

Megerősített bizalom

Szentiványi Ilona, a felügyelőbizottság elnöke jelentésében ismertette a testület álláspontját azzal kapcsolatban, hogy Lehel László a közelmúltban önkéntesen felfüggesztette elnök-igazgatói tevékenységét. A bizottsági elnök elmondta: tekintettel Lehel László megkérdőjelezhetetlen szerepére a megalakulástól kezdve a szervezet felépítésében, illetve a szervezet alapítói, munkatársi és partneri közössége által kifejezett töretlen bizalomra, a felügyelőbizottság a munkáltatói jogkör gyakorlójaként a május 15-én lezajlott ülésén egyhangúlag felkérte az elnök-igazgatót, hogy a se-

Lehel László helyreigazítási pert nyert a Magyar Nemzettel szemben

Első fokon pert nyert Lehel László, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet elnök-igazgatója a Magyar Nemzet napilappal szemben. A Fővárosi Törvényszék június 7-i elsőfokú ítéletében megállapította, hogy a Magyar Nemzet április 29-i, Velünk élő ügynökeink című cikkében valótlanul állította Lehel Lászlóról, a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet elnök-igazgatójáról azt, hogy Lukács Csabát, a Magyar Nemzet újságíróját feljelentette az észak-koreai hatóságoknál. A törvényszék helyreigazításra és elnézésérésre kötelezte a napilapot.

Forrás: MÖS

FOTÓK: ZELEI DIÁNA / MÖS

gélyszervezet törvényes működésének biztosítása érdekében vonja vissza tevékenységének felfüggesztését, és térjen vissza elnök-igazgatói feladatainak el látásához. Ez május 15-én megtörtént. (A felügyelőbizottság állásfoglalása elérhető a segélyszervezet honlapján.)

2016 a számok tükrében

Az Ökumenikus Segélyszervezet pénzügyi beszámolóját auditáló KPMG Hungária Kft. jelen lévő képviselője, dr. Eperjesi Ferenc a jelentésében leszögezte: a szervezet közhasznú egyszerűsített éves

beszámolója megbízható és valós képet ad a vagyoni, pénzügyi és jövedelmi helyzetéről. Erről Szemerei Zoltán, a felügyelőbizottság tagja adott tájékoztatást a közgyűlésnek. Elmondta, hogy a MÖSZ-nek 2016-ban 3,637 milliárd forint bevétele volt, ebből 2,559 milliárd forintot költött karitatív tevékenységének finanszírozására, további 1,077 milliárd forint pedig a már elkezdődött programok 2017-ben folytatódó szakaszaira lett elkülönítve.

D. dr. Harmati Béla nyugalmazott evangélikus püspök, kuratóriumi elnök, ismertette az Ökumenikus Segélyszerve-

zet alapítványának 2016-os tevékenységét, kiemelte: több adománygyűjtés keretében az alapítvány közel 2,5 millió forinttal járult hozzá az éves munka támogatásához.

A közgyűlés a gyermekeket támogató, Kapaszkodó elnevezésű országos program keretében artistafoglalkozáson részt vevő debreceni fiatalok bemutatójával vette kezdetét. Zárszóként pedig Harmati Béla püspök szavai idézhetők, aki Isten áldását kérte az Ökumenikus Segélyszervezet jövőben is folytatódó és egyre gyarapodó segítő munkájára.

Forrás: segelyszervezet.hu

HIRDETÉS

1. budavári Bach-fesztivál

Szeretettel várjuk június 18–23. között az 1. budavári Bach-fesztivál programjain a budavári evangélikus templomban. Bemutakozik a templom új orgonája. Fővédnök: dr. Fabiny Tamás püspök.

Program

Orgonaszentelés – június 18., vasárnap, 11 óra. Fabiny Tamás, Budavári Schütz kórus, Bán István

Orgonakonzert – június 18., vasárnap, 18 óra. Bán István
• Toccata und Fuge C-Dur BWV 566a • Kyrie, Christe, Kyrie BWV 669–671 • Allein Gott in der Höh' sei Ehr' BWV 662 • Wir glauben all' an einen Gott BWV 740
• Ricercare a 6 (Musikalisches Opfer) BWV 1079

Nyílt zenekari próba – június 19., hétfő, 19–20 óra. Bach kantátaival • BWV 169, 146; Musica Vivax Wien, korhű hangszereken – Bán István, Kővári Péter (orgona)

Kantátás koncert – június 20., kedd, 19 óra. Musica Vivax Wien, korhű hangszereken – Bán István, Kővári Péter

(orgona), Katrin Targo (szoprán), Johanna Krokovay (alt), Jan Petryka – (tenor), Krokovay Marcell (basszus) • „Gott soll allein mein Herze haben” BWV 169 • „Wir müssen durch viel Trübsal” BWV 146

Orgonakonzert – június 21., szerda, 19 óra. Homolya Dávid
• Ach, was soll ich Sünder machen – Partita BWV 770
• Toccata, Adagio und Fuge C-Dur BWV 564 • Sei gegrüßet, Jesu gütig – Partita BWV 768

Orgonabemutató – június 22., csütörtök, 19 óra. Bán István – egyes regiszterek és regisztercsoportok bemutatása Bach korálfeldolgozásaival

Szakmai nap – június 23., péntek, 11–19 óra. A hangszer előzetes regisztráció után kipróbálható (e-mail: bachorgona@gmail.com). Szakmai bevezetést a házigazdák tartanak: Kormos Gyula, Homolya Dávid, Bán István.

Cím: budai Vár, 1014 Budapest, Bécsi kapu tér. Művészeti vezető: Bán István. A belépés díjmentes, adományait a templomátalakítás utómunkálataira köszönettel fogadjuk.

Keresztény Margitsziget

A Keresztény Szigetet harmadik alkalommal rendezte meg idén az ötletadó-kezdeményező ÉrMe Hálózat, valamint – idei társszervezetként – a Keresztény Értelmisségiek Szövetsége. A május 27-i program találkozási lehetőséget kínált több tucat, már a létrehozásban is aktív szerepet vállaló keresztény civil szervezet számára is.

A Keresztény Sziget az a hely, ahol a Krisztust követő és válaszokat kereső emberek igyekeznek megoldásokat találni korunk kihívásaira, a közéletben, a családokban és az egyházban is törekedve a megújulás és az értékmegőrzés, a reformok és a hagyományok egyensúlyára – fogalmazták meg a rendezvény célját a szervezők a *keresztensziget.hu* honlapon. Ezzel összhangban valóban olyan eseményt sikerült megvalósítani, amelyen a mintegy másfél ezer résztvevő értékes gondolatokat hall-

kén hagyja őket” – mondta a résztvevők előtt tartott beszédében Balog Zoltán református lelkész, az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője. A „civil szervezet” talán nem is a legjobb kifejezés ebben az esetben, hiszen csak arra utal, hogy a kormányzattól független szerveződésekről van szó. A keresztény szervezeteket inkább „szabadcsapatoknak” nevezhetjük, melyeknek jól meghatározható céljaik és értékeik vannak, de nem állnak semmilyen külső, e világi irányítás alatt – mondta a miniszter.

FOTÓ: KERESZTÉNY SZIGET

hatott; ahol a különböző történelmi keresztény felekezetekhez tartozó emberek az ökumené szellemében képesek voltak szeretetben egymásra figyelni, az együttműködésből új értékeket teremteni.

A „belső indítatásról” bővebben Tóth József, a keresztény vállalkozókat és cégvezetőket tömörítő ÉrMe Hálózat elnöke beszélt a Keresztény Szigeten tartott rövid köszöntőjében, majd a társszervező Keresztény Értelmisségiek Szövetsége nevében Osztie Zoltán katolikus pap mondta el gondolatait. A rendezvényen több tucat szervezet mutatkozott be (a részletek olvashatók a *keresztensziget.hu* honlapon).

„Az állam akkor tesz jót az egyházi és a keresztény civil szervezetekkel, ha bé-

A pódiumbeszélgetésben D. Szebik Imre nyugalmazott evangélikus püspök, Bátor Botond pálos szerzetes, Sajgó Szabolcs jezsuita szerzetes és Kocsis Fülöp hajdúdorogi görögkatolikus érsek-metropolita vett részt. Az eszmecsere során szó esett a tudatos szerepvállalásról (egyéni és csoportszinten), az egyház hagyományairól mint eszközrendszerrel. Témaként előkerült még a cigánypasztoráció, a fiatal generációk kiszolgáltatottságának elkerülése, a nagycsalád szerepe, továbbá az egyházi intézmények feladata – ezekben a szakmaiság részeként a lelkeség is fontos. És már itt elhangzott, hogy a házasságok több mint hatvan százaléka válással végződik...

A soron következő dialógus folytatja az elkezdett gondolatmenetet, hiszen szó esett az integritásról, az önkéntességéről mint minden ember lehetőségéről. A *Közélet és az idők jelei* részben Baritz Sarolta Laura domonkos szerzetes (a *Keteg – Keresztény társadalmi elvek a gazdaságban – képzés megálmodója*) felvetéseire reflektálva a világról gondolatokat formáló keresztény emberek közéleti szerepvállalásáról beszélgetett Osztie Zoltán plébános, Fogarasi Norbert pénzügyi vezető, Dabóczi Kálmán, a Budapesti Közlekedési Központ vezérigazgatója és Mráz Ágoston Sámuel, a Nézőpont Csoport vezetője. Szemléletformáló megálapítások sora hangzott el; „a keresztény reménység jól megalapozott realizmus” – mondta például Zoltán atya.

Az egyik legnagyobb tapsot talán a család kérdéskörével foglalkozó pódiumbeszélgetés résztvevői – Benkő Ágota, a Nagycsaládok Országos Egyesületének korábbi elnöke, Popovicsné Palótyai Márta, a kárpátaljai Család és Élet Egyesület vezetője és Sallainé Karikó Éva, a Schönsattai Családok a Családért Egyesület projektvezetője – kapták. A beszélgetés – Sente Balázs kérdésére – a család értékétől indult, majd arról esett szó, hogy mi mindenre van szüksége az egyénnek és a családnak. Szó volt az anyai hivatás értékességéről belülről nézve, és kicsit arról is, hogy mi az, amiről „hajlamosak vagyunk” megfeledkezni. A család válságával kapcsolatban elhangzott: inkább az ember van krízisben, nem a házasság vagy a család.

A negyedik és egyben utolsó beszélgetésen a média különböző területein dolgozó szakemberek vettek részt (Szőnyi Szilárd, a *Heti Válasz* főszerkesztő-helyettese, Erhardt Ágoston, a Média-szolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap Vallási Főszerkesztőségének vezető szerkesztője, Marti Zoltán, a *777blog.hu* alapító-főszerkesztője, Kiss Ulrich jezsuita szerzetes, valamint Major Péter, a *Shoeshine* videóblog rovatvezetője). A rendezvényt számos gyermek- és családi program színesítette; a gazdag programsorozat az esti órákban a Holdviola együttes koncertjével zárult.

Forrás: *ermehalo.hu*

Ez az a nap! – 2017

A Szentlélek tüzének napja a sportarénában

A tűz gyújtásához időre és türelemre van szükség. Minden elem fontos része a folyamatnak, de amikor jön a szél, és lángra lobbantja a paraszat, akkor megállíthatatlanná válik. Május 27-én a Papp László Budapest Sportarénában ezt élhették át a jelenlévők: fellobbant a tűz, és több ezer ember szíve dobbant egyszerre az Úrért.

Mindez a huszonnégy órás dicsőítéssel kezdődött, majd a dicsőítő konferenciával folytatódott, melyen Reuben Morgan a Hillsong csapattal, valamint Les Moir-val együtt adott hasznos tanácsokat, hogyan szolgálhatjuk Istent azokkal az ajándékokkal, ame-

lyeket tőle kaptunk. A program az aréna színpadán folytatódott, ahol nagyszerű együttesek és szólóisták vezettek tovább a dicsőítésben a nap hátralévő részében. Így Pintér Béla és zenekara, az Új Forrás, az Unless, Prazsák László, Durkó Heléna, Csiszér László és zenésztársai, a Guvna

B, Gerendás Péter, az Amen együttes, továbbá a Rend Collective, valamint Reuben Morgan és a Hillsong Worship csapata.

Sokan gondolnak vissza hálásan a főszervező, László Viktor és Győri János Sámuel evangélikus lelkész igei szolgálatára és bátorító szavaira. Sokan hozták meg életük egyik legfontosabb döntését, amikor Reuben Morgan Jézus melletti kiállásra hívott, és ezek jelezték, hogy életüket Isten vezetésével szeretnék tovább élni.

Forrás: ezazanap.hu

FOTÓK: EZ AZ A NAP

Prédikáló képek

Szeverényi Mihály kiállítása

Fényben címmel nyílt meg Szeverényi Mihály kiállítása a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum Téglá termében. A hatvanöt éves festőművész – július 2-ig látogatható – tárlatának egy része visszatekintés a korábbi évtizedekre, nagyobbik hányada azonban az elmúlt öt év alkotásait tartalmazza.

Szeverényi Gábor grafikusművész, művészeti író Rembrandt-hoz hasonlította Szeverényi Mihályt a kiállítás megnyitóján. Mint mondta, ahogy Rembrandt, úgy a csabai festőművész

sem elégszik meg azzal, hogy szépen le tud festeni dolgokat, egy lépcsőt, egy ablakkeretet, egy felhőt, egy fénypázmát, hanem „megpróbálja ezeken az egyszerű eszközökön, egyszerű tárgyakon, egysze-

rű motívumokon keresztül azt is megragadni és felmutatni, amit a művészetén kívül talán mással nem is lehet”.

A festő testvére, Szeverényi János evangélikus missziós lelkész szerint a Munkácsy-múzeum Téglá termében látható képek szinte prédikálnak.

– Ő a képeivel a fényről beszél, az irgalomról, a reménységről, a győzelemről, a krisztusi szeretetről, megváltásról és arról, hogy nemcsak ez a néhány évtizedünk van itt, küszködve ezen a földön, átszöve örömmel, földi fényekkel is, hanem van egy teljes, igaz, örök ország, ahol Isten szeretete vár minket – fogalmazott Szeverényi János.

A kiállítás apropóján beszélgettünk Szeverényi Mihállyal múltjáról, jelenéről, jövőről és az életét átszövő, végigkísérő fényről.

– **Úgy hírlík, már gyermekként eldöntötte, hogy festő lesz. Mikor döbent rá, hogy ezt szeretné?**

– Tízéves koromtól különleges vonzalmat éreztem a rajz, a festészet iránt. Amikor a 10-es iskola megnyílt, Gáspár Endre lett a rajztanárom, aki jézusi szeretetet közvetítő, igazán jó pedagógus volt. Észrevette, hogy van bennem szikra, és ő ezt lángra tudta lobbantani, hozzásegített ahhoz, hogy valóban festő legyek.

– **A család ösztökélésére aztán a fodrászszakmát választotta, amelynek szintén a mestere lett.**

– A festészet a hivatásom, festőnek születtem, az voltam, vagyok és leszek. A fodrászat pedig a szakmám, amelyet nagyon szeretek, és amelynek vannak közös pontjai a művészettel.

– **Festőként hogyan indult a pályája?**

– A kezdeti jó néhány év a tanulás időszaka volt szakkörökkel, alkotótáborokkal. Már ekkor is sokat festettem. Fontosnak éreztem, hogy elsajátítsam azt a szakmai tudást, ami a festészethez kell, ezért a húszas éveim második felében elvégeztem a szegedi Juhász Gyu-

FOTÓK: SZEVERÉNYI TAMÁS

Szeverényi Mihály (a kép bal szélén) kiállítását méltatja Szeverényi János

la Tanárképző Főiskola földrajz-rajz szakát. Tanáraimtól, Dér Istvántól és Novák Andrásztól sokat tanultam.

– **Mikor érezte úgy, hogy a megfelelő szakmai tudás birtokában már képes úgy festeni, ahogyan elképzelte?**

– Májig emlékszem rá, hogy tizenhat évesen gondolatban felmértem, mi mindent kell megtanulni ahhoz, hogy festővé váljak. Ekkor úgy éreztem, hogy harmincöt éves koromra festek majd olyan képeket, amelyek számomra is elfogadhatóak lesznek. Úgy hiszem, valóban ez történt. Igazából a kilencvenes évek elejétől születtek a fontos képeim, amelyek tartalmukat tekintve és szakmailag is olyanok voltak, amilyeneket szerettem volna készíteni. Különösen termékenynek és intenzívnek éltem meg a Csuta Nemzetközi Művésztelepen, a Ludvig Nemzetközi Művésztelepen vagy külföldi alkotótáborokban töltött napokat, heteket, ahol teljesen át tudtam adni magam a festészetnek.

– **Festőként különböző korszakai voltak. Melyek ezek?**

– A *Fénnyé válunk*, a *Genézis*, az *Abalakok*, a *Fényben* és az *Angyalok*. Ezek a korszakok tartalmi szempontból különbözőek, mindegyikhez más-más eszköztár és stílus tartozik. A *Genézis* sorozatban például a ruszti felületek nagyon fontos szerepet játszottak: az élettelen

anyag, a festék és a matéria alakult át azzá, amit közölni szerettem volna.

– **A hit szinte minden alkotásán át sugárzik. Mit szeretne közvetíteni ezzel?**

– A hit számomra nemcsak azt jelenti, hogy hiszek Istenben, hanem azt is, hogy ez miként jelenik meg az életemben. A keresztény értékrend határozza

A keresztény értékrend határozza meg az életemet, akkor vagyok önazonos, ha ebből merítek és festek.

za meg az életemet, akkor vagyok önazonos, ha ebből merítek és festek. Ezt életem, ezt hordozom a szívemben, a lelkemben, ez köszön vissza az alkotásaimon is. Tizenéves koromban azt álmodtam, hogy állok egy dombon, és egy Fényvárost látok. Egész életemben végigkísér, hogy Fényvárost festek kapukkal, ablakokkal, emberekkel, terekkel, angyalokkal. Fénnyé válunk mi is, részei leszünk a szavakban kifejezhetetlen nagy egésznek. A szellemi világom képi

megfogalmazása jelenik meg a vásznon, és bízom benne, hogy a teremtőerő, az isteni szikra pedig kis tüzeket gyűjthet a néző lelkében.

– **A mostani, *Fényben* című kiállításának megnyitóján volt egy videóvetítés a templomok számára készült alkotásairól, a tárlat anyaga pedig egy hatvanoldalas kiadványban is megtekinthető.**

– Ötven képpel jelent meg a könyv, amelyben Szerényi Gábor és Szák Kocsis Pál írása is olvasható. A békéscsabai református templom számára színes üveglablakokat készítettem, az evangélikus nagytemplomba oltárképet festettem, a gyulai adventista imaháznak pedig az oltárterét készítettem el, ezekből láthatott videóvetítést a közönség. A Berlini Misziós Központ számára is festettem oltárképet, ez nem szerepelt a filmben.

– **Mik a tervei a jövőre?**

– A megkezdett sorozatokat folytatom. Festek, míg az ecset ki nem esik a kezemből. És ha pár év múlva egy új anyag összegyűlik, majd azt is szeretném kiállítani. Boldog vagyok, ha megnézik a képeimet, éppen ezért most keddenként 11 órától ott leszek a múzeumban, és személyesen tartok tárlatvezetést azoknak, akik ezt igénylik.

■ MIKÓCZY ERIKA

Forrás: behir.hu

Hammond Halleluja-nap

A 20. század elején *Halleluja* címmel jelent meg az ébredési közösségek énekeskönyve. A század vége felé úgy tűnt, hogy ez az értékes énekegyesült. Az elmúlt években azonban megjelentették új formában. A 30-as évek közepén szabadalmaztatott Hammond-orgona kiválóan alkalmas ezeknek a többnyire angolszász eredetű énekeknek a kíséretére. A pesterszébeti evangélikus templomban (Budapest XX. kerület, Ady Endre utca 89.) már 2010 óta tartunk rendszeresen Halleluja-napokat. Június 25-én délután 4 órától várjuk ide a Testvéreket. Az alkalmon ígét hirdet Blatniczky János Dániel evangélikus lelkész. Részletek hangzanak el a Hermons *Pentékoszté* oratóriumából (1985). Szeretettel hívjuk a kedves érdeklődőket az éneklés után a megterített asztalokhoz is. Érdeklődni: gyvslevelezes@gmail.com; tel.: 20/824-5855.

Június 25.

Pályázat iskolalelkésszi állásra. A Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztálya pályázatot hirdet a 2017. augusztus 14-étől betöltendő mezőberényi iskolalelkésszi állásra. Azoknak a lelkészeknek a jelentkezését várjuk, akik a törvényben előírt feltételeknek megfelelnek, és vállalják a diákok és tanárok lelkipozozását, tanítását, vállalják a rendszeres igehirdetési szolgálatot és a színes iskolalelkésszi munkát. Az iskolalelkésszi javadalmazás szabályos bértábla szerint történik. A státusz leírása – tevékenységek, juttatások, lakhatással kapcsolatos információk – a nevelési és oktatási osztályon megtekinthető. Mezőberény élhető, barátságos kisváros. A pályázatokat az MEE Országos Iroda Nevelési és Oktatási Osztályára (1091 Budapest, Üllői út 25.) kell eljuttatni. Beérkezési határidő: 2017. június 30.

Ökumenikus találkozó. Minden hónap harmadik vasárnapján 17.30-kor ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.), a földszinti tanácsteremben *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A június 18-i előadás témája: *Az egyház egysége bencés szemmel*. Előadó: dr. Bakos Gergely szerzetes. A teljes liturgiájú úrvacsorai istentisztelet ígéje: Lk 19,4 (Zákeus). Szeretettel várjuk a korábbi Farkasréti Ökumenikus Közösség, a volt KÖT, a Fokoláre, az Ökumenikus Lelkészi Közösség, valamint az International Ecumenical Fellowship magyar régiójának tagjait és barátait is.

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH SZUSZÁNNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – *Oratio oecumenica* (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – *A vasárnap ígéje* (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – *Gyermekeknek* (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – *Új nap – új kegyelem* (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI SZUSZA – *Cantate* (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – *Thesaurus* (leonora.kovacs@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – *Életem ígéje*, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilio Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

Szentháromság ünnepe után 2. vasárnap

1Jn 3,13-18

Mérlegben kereszténységünk valósága

Konrad Lorenz osztrák magatartás-kutató 1973-ban kiadott esszégyűjteményében olvasható *A civilizált emberiség nyolc halálos bűne* című tanulmány. A nyolc bűn között ott találjuk a környezetszennyezést, a gazdasági igazságtalanságot, az önmagunkkal való versenyfutást, az atomfegyvereket és a többi között az érzelmek fagyhalálát. Ez utóbbi bűnről beszél a szeretet apostola, János is, és szavai nyomán mérlegre kerül életünk valósága.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Mérlegre kerül először az egyes keresztény ember. Megszoktuk, hogy a keresztény ember ismertetőjele a Jézus Krisztusba vetett hit. Ez igaz is. Személyes Krisztus-hit nélkül nem lehet szó igazi kereszténységről, és ezt sokszor hangoztatja János apostol is. De nagyon komolyan meg kell tanulnunk tőle azt is, hogy hit és szeretet a keresztény élet két összetartozó és egymástól el nem választható oldala, a kettő együtt mutatja, hogyan állunk Istennel.

Mi van hát a szeretetünkkel? Mit tapasztalnak családtagjaink, szomszédaink, ismerőseink, azok az emberek, akikkel össze hoz bennünket az élet? Nem emberek előtt vizsgálunk szeretetből, hanem Isten előtt. És ha türelmetlenek, figyelmetlenek, közönyösek, önzők, durvák vagyunk, akkor ez arra figyelmeztet minket, hogy baj van az Istennel való kapcsolatunkkal.

A szeretet mérlegének nyelve érzékenyen és pontosan jelzi az Istentől való távolodásunkat. Nem elég elméletben tudni a keresztény hit tanításait, életünk valóságában kell megszületnie annak a szeretetnek, amely Jézus tanítványainak életformája. Ha ez a szeretet nincs meg bennünk, akkor Pál apostolnak a szere-

tet himnuszában (1Kor 13) írt szavai szerint hiába minden: hiába tudunk nyelveken szólni, prófétálni, igét hirdetni, hiába ismerjük a Bibliát, hiába vagyunk képesek csodát tenni, hiába vállalunk áldozatot, hiába adakozunk, mindez haszontalan, mert mindennek csak a szeretet ad értéket.

A szeretet mérlegére kerül az egyház is. Hogy mennyire hiteles, azt az mutatja meg, hogy mennyire tölti be küldetését, mennyire tudja érzékenyen vállalni az emberek, a társadalom kérdéseit, az odafordulást a megoldandó feladatokhoz. Az egyház szeretetintézményei, az idősekről, betegekről, fogyatékosokról, hajléktalankról való gondoskodása, az igazságosság melletti kiállása teszi hitelessé azt, amit hirdet Isten szeretetéről.

A szeretet valóságának mérlegén a gyülekezet is. Az első századok keresztény gyülekezeteiről tudjuk, mennyire jellemezte őket a szeretet. Hogy mit jelentett az ősgyülekezetben az, amiről János apostol ír, jól mutatja be Aristides ókori athéni szónok levele Hadrianus császárnak. „A keresztények szeretik az Istent, és hisznek benne – írja. – Megbocsátanak azoknak, akik őket elnyomják, és barátaikká teszik ezeket. Ellenségeikkel is jót tesznek. Asszonyaik tiszták, és leányaik erkölcsösek. A férfiak nem kötnek tisztátalan házasságokat, és minden kicsapongástól mentesek. Ha valaki kereszténnyé lesz, különbségtétel nélkül testvérnek nevezik és szeretik egymást. Segítik az özvegyeket, sőt azoknak gyermekeit is, akik velük gonoszul cselekedtek. Aki nek van, zúgolódás nélkül ad annak, akinek nincs. Ha egy idegent látnak, meghívják magukhoz, és úgy örülnek neki, mintha valóban testvérük volna, mert ezek nem test és vér szerint nevezik egymást testvéreknek, hanem lélek és Isten szerint. Ez egy új nép, és egy új nép cselekedetei ezek, van bennük valami isteni.”

A gyülekezet tagjainak egymásért való áldozatkész szeretetére ma is vannak szép példák. Vannak, akik magukra maradt, idős testvéreinket, betegeinket meglátogatják, segítenek bevásárolni, takarítani, vagy egyszerűen csak elmennek beszélgetni, hogy ne legyenek olyan magányosak. De jó volna, ha ez az egész gyülekezetre jellemző lenne! Gondolkozzunk el, mit tudnánk tenni azért, hogy az egymás iránti szeretet még jobban megvalósuljon!

■ BALICZA IVÁN

Imádkozzunk! *Urunk, Jézus! Szereteted ébressze fel bennem a készséget, hogy tanítványod és szereteted hordozója legyek! Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 25.) *Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a jóval a rosszat.* Róm 12,21 (1Móz 50,21b; Lk 14,[15]16–24; Ef 2,17–22; Zsolt 28) Ősi kísértésünk, hogy a „szemet szemért, fogat fogért” (2Móz 21,25) törvényét alkalmazzuk. Hogy bosszút álljunk, vagy legalább visszavágjunk, nehogy alulmaradjunk. És máris magával ránt a rossz. Az egyetlen jó válasz a megbocsátás és a szeretet kézzelfogható jeleként a jó cselekvése. Az ördögi kör csak így törhető meg. Krisztus Urunk így tanítja: „Amit tehát szeretnétek, hogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is ugyanazt cselekedjétek velük, mert ez a törvény, és ezt tanítják a próféták.” (Mt 7,12)

Hétfő (június 26.) *Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgálóit és Isten titkainak sáfárait. Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik, hogy mindegyikük hűségesnek bizonyuljon.* 1Kor 4,1–2 (Zsolt 119,43; Péld 9,1–10; ApCsel 11,19–30) Ha túl sokat foglalkozom azzal, mások hogyan tekintenek rám, talán nem árt, ha azzal kezdem: én hogyan tekintek magamra és az Istennel való kapcsolatomra? Megbecsülöm először is én magam azt a szolgálatot, amelyet Krisztustól kaptam? Ha ennek a szolgálatnak élek, és ennek rendelem alá az életemet, hamarosan a jelei is látszani fognak. Persze fel kell készülnöm: egyáltalán nem biztos, hogy a siker, valószínűbb, hogy az üldözés lesz a hiteles jel. Pál sem a maga tekintélyéért, hanem az evangélium ügyéért küzd, így hűségesnek bizonyul.

Kedd (június 27.) *Elvetette Isten az ő népét? Szó sincs róla!* Róm 11,1 (Ézs 44,21b; 2Móz 2,11–15[16–22]23–25; ApCsel 12,1–17) Hűtlenné lettem, ezért azt hittem, megcsalt az Úr. Hátat fordítottam neki, a saját fejem után mentem, és azt gondoltam, ő hagyott magamra. Elrejtöztem, nem kerestem, és azt panasztam, hogy nem felel imádságomra. Szemeim nem látták, füleim nem hallották, megkeményedett a szívem. Most megfordulok, és visszatérek hozzá. Az Úr megőrzi magának, nem mond le rólam. Nem vet el, része leszek annak a maradéknak, amellyel újat kezd a mi időnkben. Újat, amelyben nincs különbség közöttünk, hanem minden népből magához öleli választottait az Úr.

Szerda (június 28.) *Az egek hirdetik Isten dicsőségét.* Zsolt 19,2 (Mk 1,10–11; Jn 4,5–14[15–18]; ApCsel 12,18–25) Miközben a cipóm orrát bámulva baktatok, gondolataimba mélyedve, a legkisebb gond is túlnő rajtam. Nem látom reálisan életem távlatait. Megfeledkezem az egek hirdette örökkévalóságról. Töredékes ismerettemmel alig értem a természet nyelvét, pedig

a világ tele van rejtett dallamokkal, amelyekkel Isten teremtő keze nyomán ezernyi szólabban éneklí szeretetét. Az én hangomra is vár, hogy a teremtett világához kapcsolódva hirdessem az ő dicséretét.

Csütörtök (június 29.) *Szenved-e valaki közöttetek? Imádkozzék! Öröme van-e valakinek? Énekeljen dicséretet!* Jak 5,13 (Zsolt 69,14; Mt 15,29–39; ApCsel 13,1–12) Hát ilyen egyszerű, természetes, magától értődő? Ellentmondásos érzelmeimet gyakran magam sem értem, elakadok, megbetegszem, elveszítem a reményt. Az Úr azonban képes összekuszáltságotat kibancsolni, a betegséget meggyógyítani, nyugtalanságot elcsendesíteni. Őszinteséget vár: ha fáj valami, nem kell rejtgetnem, neki elpanaszolhatom nyíltan. Ha örülök jószágának, nem kell szégyellnem a hálaadást. Dávid király még tánra is perdült előtte! Életem mindenestől elfér és a legjobb helyen van az ő kezében.

Péntek (június 30.) *Tegyünk le minden ránk nehezedő terhet és a bennünket megkörnyékező bűnt, és állhatatossággal fussuk meg az előttünk levő pályát.* Zsid 12,1 (Bír 10,15; Jn 6,37–40[41–46]; ApCsel 13,13–25) Ez hát pályafutásunk alapja. Mostanában valami egészen mást kapcsolunk ehhez a kifejezéshez, olyasmit, aminek leginkább a karrierépítéshez van köze. Pedig az mindenféle futásra igaz, hogy terhekkal nem fog menni. Az apostol nem rébuszokban beszél: kimondja, hogy konkrétan a bennünket megkörnyékező bűnre gondol, ettől kell mindekelőtt megszabadulnunk, hogy egyáltalán a megfelelő pályán maradjunk, a megfelelő cél felé fussunk. Nem a magunk erejéből, de az értünk életét áldozó Krisztus hatalmából. Nem kell mást tennünk, csak rá tekintenünk a legnehezebb órákban is, hogy biztosan elérkezzünk a célhoz.

Szombat (július 1.) *Mikor azt gondoltam, hogy roskad a lábam, szereteted, Uram, támogatott engem.* Zsolt 94,18 (2Kor 1,21; Jón 2,1–11; ApCsel 13,26–43) Nehéz időben, amikor minden erőmet össze kell szednem, rájövök, hogy kevesebb az, mint gondoltam, és kevesebb, mint amire szükségem lenne. Isten ereje azonban kimeríthetetlen, és amikor ez az erő a szeretetével megérkezik hozzám, emberi gyengeségem nem akadály többé. Amikor váratlan próbatételek érnek, Isten különösen is nagy erőt ad elhordozásukhoz. Gyávaságom bátorsággá, ostobaságom bölcsességgé, roskadó lábam határozottá válik. Amikor saját gyengeségem megrémít, Isten ereje bátorít.

■ BLATNICZKYNÉ HAMMERSBERG GANCSTUCKH JÚLIA

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Kedves Olvasó!

A reformáció 500. évfordulójának esztendejében a Magyarországi Evangélikus Egyház Gyülekezeti és Missziói Osztálya részéről több kezdeményezéssel is próbálunk hozzájárulni az ünnepi megemlékezések gyülekezetekben történő megvalósításához. Országszerte húsz gyülekezetben kerül kiállításra az óriásméretű *Evangélikus képeskönyv*, valamint közel negyven gyülekezetbe látogatunk el a Luther munkásságát feldolgozó műsorunkkal az év folyamán. Mindezek mellett kínáljuk a gyülekezeteknek az **5 perc 500** elnevezésű füzetünket, amelynek megvalósításával az a célunk, hogy egyszerű, közérthető formában juttassuk el a reformáció – azon belül Luther – mély lelki-ségét a lehető legtöbb emberhez.

Ennek érdekében kétféle módon próbáltuk megfogalmazni ugyanazt az üzenetet. A kék füzet nyelvezete, szóhasználata kimondottan hitgyakorló egyháztagjainknak szól, míg a zöld füzet összeállításánál az a missziós szándék vezérelt minket, hogy tartalmával egy nem hitgyakorló érdeklődő is megtalálhassa saját életének kapcsolódási pontjait.

Az *Evangélikus Élet* magazin előfizetői a füzet egy-egy példányát egyházunk ajándékként kapják. Fogadják szeretettel, forgassák áldással!

Az MEE Gyülekezeti és Missziói Osztálya munkatársai

MEGJELENT

Luther I.

Színes magyar animációs film

Játékidő: 5x13 perc | Képarány: 16:9

Rendező, művészeti vezető: **Richly Zsolt**

Forgatókönyvíró: **Lackfi János**

LKF 001 • 136x190 mm • DVD-tokban

ISBN 999-954-9909-00-2

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakákon át gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztos családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórára és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját.

Fabiny Tamás püspök

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 1–5. részét tartalmazó DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.